

10/2015

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
OKTOBER – VINOTOK

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- **Puške:** Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

YOKOHAMA

4x4 pnevmatike

GEOLANDAR

A/T+

Zastopa in prodaja: **GEOLANDAR**
Famm Co., d.o.o.
Obrtna cona 10A Logatec
1370 Logatec

Možnost spletnega nakupa na:
www.fammcommerce.si

Več informacij na telefonu 01/759-15-00 in na info@fammcommerce.si

PREMOPOTEZNE RISANICE, ODLIČNE ZA POGONE IN INDIVIDUALNI LOV!

RÖWA
Röbber | AUSTRIA

TITAN 16
straight pull

Vixen®

HAUKE®

ENDURANCE 1-4x24

ZEISS

STEYR MANNLICHER

SAUER

MERKEL

PULSAR

ARMASIGHT

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00
Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00
E-mail: info@slovarms.si

Lovska trgovina SlovArms

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVIII., št. 10
oktober – vinotok

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Amak

IZ VSEBINE:

I. Malešič:	Mandat se izteka, kako naprej?	488
IZ DNEVNEGA TISKA		
B. Avber:	4. oktober – dan boja proti mučenju živali	492
M. Toš:	Ne dovolimo si neukrepanja v primerih neetičnega vedenja posameznikov do živali!	494
I. Ambrožič,		
M. Mahne:	Zbiranje, odstranjevanje in uporaba živalskih stranskih proizvodov ter pogoji za krmljenje prostoživečih živali	495
Life Dinalp bear:	Projekt celovitega upravljanja in varstva medveda v severnih Dinaridih in Alpah – LIFE DINALP BEAR	500
J. Škrli:	Stanje divjega petelina v severnih Dinaridih	502
B. Leskovic:	Večji napredek dosežen pri varstvu vrst kot pri varstvu habitatov	504
E. Osrajnik:	Nujno spet združiti vse dejavnosti v prid varstva habitatov prostoživečih živali!	508
PO LOVSKEM SVETU		
A. Džaja - Bosanec:	Spremljal sem ga na lovu na kapitalnega medveda	509
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	511
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
F. Černigoj:	Mož, ki gleda od daleč	512
LOVSKA ORGANIZACIJA		
B. Žerdin:	LD Ljutomer je obeležila 70 let delovanja	516
B. Birska:	ZLD Gorica uspešno končala letošnje usposabljanje lovskih pripravnikov	517
Š. Nemec:	Novi lovci v ZLD Prekmurje in ZLD Prlekija	518
Š. Nemec:	Osmi lovski tabor mladih v ZLD Prekmurje	518
Z. Mastnak:	Uspeh drugi tabor mladih v ŠK ZLD Celje	519
Ž. Šuc:	Izredna seja DSL FJK - Doberdob na Matajurju	520
M. Gselman:	Zreški lovci gostili UO LZ Maribor	520
I. Rožman:	Koristno predavanje o mali divjadi	521
M. Hrnava:	Vloga nadzornega odbora (NO) v lovski družini	522
J. Tomec:	Policisti in lovci za manj prometnih nesreč z udeležbo divjadi	522
A. Franko ml.,		
V. Volčajnk:	70 let LD Veliki Podlog	523
R. Miklavžina:	60 let delovanja LD Škale	523
MLADI IN LOVSTVO		
D. Teršavec:	Lovci na obisku v vrtcu v Zg. Kungoti	525
M. Soklič,		
M. Medja, J. Trošt:	Trideseta obletnica lovskih naravoslovnih šolskih dni v Bohinju	525
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
Š. Grl:	Čiščenje lovskih stez na Peci	527
D. Lepšina:	Ta je pa drugačen!	527
S. F. Kropce:	Dva in dvajseti Jezernikov dnevi	528
T. Vrščaj:	Lovke v ZLD Bele krajine	529
F. Rotar:	Lovlec vzgojil največjo bučo	530
B. Kryštufek:	Flavističen navadni polh	530
B. Leskovic:	Izbrane fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2016	530
F. Rotar:	Utihihi je Šipkov bariton	531
F. Ekar:	Poklonitev štirim srčnim možem	532
V. Rutar:	Primer zapleta zaradi izgube lovišča v Goriškem okraju (3)	532
F. Ekar:	Naravovarstvenica, ki je sprejemala temeljno poslanstvo lovstva	534
B. Leskovic:	Luka Pintar, Andrej Seliškar: Cvetje slovenske dežele (Florula slovenica)	535
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
F. Ocepek:	Tečaj vodnikov psov VP-1 in VP-2 v Zasavju	538
S. Grl:	Sled brez vrnitve ...	538
M. Gselman:	Tečaj za vodnike krvosledcev – Pohorje 2015	538
R. Mlinarič:	Uspeh slovenskih vodnikov brak-jazbečarjev na CACT-HR	539
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	540

SLIKA NA NASLOVNICI:

Poljski zajec – *Lepus europaeus*

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavni Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*
arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Mandat se izteka, kako naprej?

Izteka se mandat predsedniku in organom LZS. Pred nami so volitve in novi mandat. Kaj bodo prinesli novi ljudje in nove sestave organov naše osrednje slovenske lovske organizacije?

Kakšni so vsebinski okviri njihovega delovanja? Če zavrtimo film za osem let nazaj, lahko ugotovimo, da bosta novega predsednika in organe pričakala jasno določeno poslanstvo in vizija LZS, kar je bistvena razlika od prejšnjega časa.

Poslanstvo LZS, kot krovne lovske organizacije, je predvsem varstvo narave in okolja ter trajnostno upravljanje z divjadjo. Podrobneje je ta kratka določba našega poslanstva razčlenjena na prenovljeni spletni strani LZS in tako pregledno predstavljena lovski in preostali zainteresirani javnosti.

Pred osmimi leti smo sprejeli tudi dolgoročno vizijo delovanja LZS z jasno določenimi cilji, ki jih vsako leto konkretiziramo z letnim načrtom dela LZS in njenih organov ter komisij.

Ker so spremembe edina stalnica v življenju človeka in tudi organizacij, je treba vizijo in cilje LZS prilagajati potrebam in izzivom časa. Tako je bila pripravljena prenovljena vizija LZS za obdobje 2013–2016. Tudi ta dokument je zlahka dostopen lovski in preostali javnosti na spletni strani LZS. Torej: gre za javno objavljeni in zato še bolj obvezujoči dokument. Če si ogledamo cilje, opazimo, da jih je kar precej že uresničenih, nekaj pa jih še čaka na uresničitve oz. so v izvajanju.

Če zapišem poenostavljeno: lovska barka ima natančno določeno pot plovbe do cilja, ki jo sprememba kapitana in posadke ne more zlahka spraviti iz načrtovane poti. Vedno pa so mogoči: sprememba dela posadke, novi organizacijski prijemi, novejši poslovni modeli, racionalnejše uresničevanje ciljev.

To področje urejajo notranji akti LZS, ki smo jih sproti prilagajali nastalim razmeram ter pozitivnim in negativnim spoznanjem pri delu organov in komisij.

Iz Pravil LZS lahko ugotovimo, da je glavna pristojnost občnega zbora LZS – poleg volitev funkcionarja in organov LZS – sprejem programskih usmeritev za delo LZS ter obravnava in sprejem poročil organov LZS.

Upravni odbor ima poleg drugih pristojnosti, določenih v Pravilih LZS, nalogo uresničiti programske usmeritve občnega zbora. Uresničevanje poteka prek dela komisij UO, zato je najpomembnejša naloga upravnega odbora imenovanje stalnih in občasnih komisij ter zagotavljanje nadzora nad njihovim delom in porabo predvidenih sredstev.

Predvsem slednje nam je v tekočem mandatu v celoti uspelo, tako da komisije na podlagi skrbnosti predsednikov komisij poslujejo natančno v okviru odobrenih finančnih sredstev.

Z ustanovitvijo ad hoc koordinacije predsednikov komisij nam je uspelo tudi zagotoviti, da ni bilo ostankov neporabljenih sredstev pri posamezni komisiji ali neuresničenih ciljev pri drugi. Tako smo poslovanje LZS tudi davčno optimirali.

V iztekajočemu se mandatu sem bil osebno zadalžen za spremljanje dela komisij, zato bi rad z vami delil moje tovrstne izkušnje.

Naj začnem pri najpomembnejšem, to je kadrovski sestavi članov posameznih komisij. Kandidate za člana posamezne komisije evidentirajo na predlog posameznih članic LZS po volilnih okoliših. Vprašanje, ki se mi postavlja kot ključno

pri takem načinu nabora članov komisij, je, ali vključimo zares najprimernejše lovske tovariše za področje delovanja posameznih komisij LZS? Za uspešno delo na področju delovanja posamezne komisije je namreč pomembna po eni strani nesporna strokovnost kandidata, po drugi pa njegova sposobnost za sodelovanje in demokratično delovanje v skupini. Žal v lovskih vrstah opažam kar nekaj nespornih strokovnjakov, ki pa osebno zelo težko usklajeno delujejo v skupini.

Nadalje se bojim, da vsak lovski strokovnjak le ni voljan nameniti svojega prostega časa in energije v korist slovenskega lovstva. Naslednja težava je bila preveč članov v komisijah. Obe težavi smo skušali rešiti tako, da smo s spremembami Pravil LZS omogočili, da upravni odbor lahko povabi k delu

Foto: M. Migas

v komisijah tudi predstavnike strokovne javnosti, ki niso lovci, če oceni, da bo tak član bistveno prispeval h kakovosti dela komisije. S spremembami Pravil LZS smo tudi omejili število članov komisij od najmanj 3 do največ 7. Na tak način je omogočeno bolj osredotočeno delo komisij in tudi zmanjšanje stroškov delovanja komisij.

Upam, da bo letošnji nabor lovskih tovarišev takšen, da bo omogočil kakovostno sestavo komisij UO LZS in Strokovno-znanstvenega sveta LZS, ki bo lahko nadaljeval oz. še nadgradil uspešno delo dozdajšnjih sestavov. Ob vsakih volitvah imajo zato lovske družine prav s predlaganjem ustreznih kandidatov posredno zelo velik vpliv na kakovost dela posamezne komisije in s tem celotne lovske organizacije. Moja izkušnja je, da dober predsednik oz. član posamezne komisije oz. Strokovno-znanstvenega sveta LZS lahko za slovensko lovstvo naredi več kot katerikoli član Upravnega odbora LZS. Že zaradi načina dela upravnega odbora v primerjavi z delom komisij, ki delujejo pri uresničevanju konkretnih nalog in ciljev.

Delo posamezne komisije ali delovnega telesa je precej odvisno od predsednika take komisije. Ta funkcija terja človeka, ki je nesporna avtoriteta na svojem področju, z vodstvenimi sposobnostmi, pripravljenostjo vložiti veliko energije, časa in truda in pri tem pozabiti na kakršnokoli plačilo.

V iztekajočem se mandatu smo imeli večino takih predsednikov, ki bi se jim za uspešno delo veljalo zahvaliti vsaj v obliki ustreznih lovskih odlikovanj.

Težava, ki se pojavlja pri nekaterih članih organov in komisij, je, da pozabljajo, da kot člani UO LZS ali komisije predstavljajo in zastopajo interese osrednje slovenske lovske organizacije in ne le interesov okolja, iz katerega izhajajo. Težava, ki jo že poznamo iz slovenskega parlamenta. Prosto po Kennedyju bi rekel: »Ne sprašuj kaj lahko LZS naredi za tebe, ampak kaj lahko ti storiš za osrednjo slovensko lovsko organizacijo!«

V finančnem pogledu bo novo vodstvo LZS dobilo v roke organizacijo v dobri finančni kondiciji, očiščeno nepotrebne premoženja. Povečana je tudi investicijska sposobnost LZS, tako da je mogoče tudi dejansko uresničiti cilj – zgraditi novo funkcionalno poslovno stavbo LZS. Nabor in ocenitev morebitnih lokacij za stavbo je v teku, novo vodstvo pa čaka končna odločitev. Lovska javnost bo pri tej odločitvi gotovo razdvojena, tako da bo potrebno kar nekaj modrosti in spretnosti pri argumentaciji najboljših rešitev.

Menim, da bi nova bolj funkcionalna poslovna stavba s primernim številom lastnih parkirnih mest dala nekaj novega svežega zagona, predvsem pa omogočila izvajati nove vsebine in tako lovstvo še bolj približala lovski in splošni javnosti.

LZS in slovenskim lovcem želim še naprej ugoden veter in razpeta jadra.

Ivan Malešič,
podpredsednik LZS

Foto: O. Naglost – Diana

KDO JE STRELJAL NA MEDVEDA TIMA?

Večer, 17.08. 2015, (Gregor Grosman) – »Zaenkrat še neznani strahopetec se je v noči iz 14. na 15. avgust 2015 znesel nad medvedom Timom,« so na Facebooku pod profilom Zoo parka Rožman zapisali skrbniki živali in dodali, da prvi znaki kažejo na poškodbe iz strelnega orožja, več pa bo pokazala raziskava. Medveda so zdravstveno oskrbeli, pogled na poškodovano žival pa je bil vse prej kot prijeten. Medved Tim, ki je v oskrbi Zoo parka že trinajst let, se je že dan po dogodku počutil bistveno bolje, a je to bila verjetno posledica zdravljenja. »Kar šestnajst antibiotikov je dobival na dan,« je je pojasni skrbnik Jože Rožmanec. Strelalec je do medvedje kletke prišel verjetno skozi zadnji predel parka, ki ga še urejajo, saj ga je uničil žled. Vendar »blaznih ljudi ne ustavijo niti tri ograje,« je prepričan Rožmanec. Radovednežev, ki bi v zadnjih dneh prišli v park gledat ranjenega medveda, ni bilo. To Rožmanec pripisuje dejstvu, da pogled na žival v takšnem stanju ni niti najmanj prijeten. So mu pa otroci prinesli narisano sliko medveda v podporo in z željami po hitremu okrevanju. Po spletu so se že pojavili komentarji, ki po eni strani obsojajo dejanje ter za storilca zahtevajo visoko kazen,

po drugi pa so svoje nezadovoljstvo izrazili tudi tisti, ki menijo, da divjih živali ne bi smeli zapirati v kletke. Rožmanec na takšna namigovanja odgovarja s pojasnilom, da so vse živali pri njih na koncu svoje življenjske poti. »Tukaj so zato, ker jih nihče drug več ni želel imeti,« je povedal skrbnik in dodal, da gre le za podaljšek njihovega življenja. Živali ima pri sebi že od otroštva, do leta 2003 pa nismo imeli zakonodaje, ki bi urejala to področje. Tako je sam že pred leti želel stvari urediti, a ga isti uradniki, ki so spisali zakon, tedaj niso poslušali. Dejal je, da sam in vsi njegovi delajo iz zanesenjašstva ter da je vesel vsakega dodatnega dne, ki ga živali preživijo pri njih. O dogodku je 16. avgusta poročala STA, njeno poročilo z naslovom *V horjulskem živalskem vrtu ustrelili medveda* pa sta še istega dne povzela tudi **POP TV** na svoji spletni strani **24ur.com** in **Slovenske novice** v elektronski različici v članku z naslovom *Ustrelili medveda Tima*. Agencijsko novico je povzelo tudi **Delo**. Dogodek je sprožil pravi medijski plaz, saj so tako rekoč vsi slovenski tiskani in elektronski mediji (POPTV, MMC RTVSLO, Delo, Slovenske novice, Večer, Svet na kanalu A ...) še nekaj dni poročali o zdravstvenem stanju ustrelenega medveda in o policijski preiskavi dogodka. Na velik odmev je naletel tudi na družabnih omrežjih.

VOLK RAZPARAL TREBUH, NA PAŠNIK PADLO TELE

Slovenske novice, 18. 8. 2015, (Milan Glavonjič) – »Čredo sem vrnil na pašo, a moram priznati, da me še danes globoko stresa ob lanskim kalvarijah krivolonega volčjega tropa, ki jo je ponoči preganjal, mrcvaril in klal na travnišču Travnice Gore,« nejevoljno priključuje lanske trpeče spomine Jure Zidar iz Sušij pri Ribnici. Zverinska družina (bilo naj bi jih celo osem), leglo ima pri Kamen vrhu nad Loškimi Potokom, je namreč od maja do oktobra lani za ograjo električnega pastirja udarila na govedo petkrat in z ostrmi zobmi pokončala tri telice, težke okoli tristo kilogramov, in dve kravi, ki so po gospodarjevih besedah tehtale več kot osemsto kilogramov. Vsa živina je bila breja. Poleg tega so po hrbtih, stegnih in vimenih poškodovali osem glav črede. »Oktobra, ko sem jo izčrpalo od strahov pred volkovi pripeljal v dolino, je bila skoraj prepolovljena. Letos se na sedemnajstih hektarjih tega visokogorja pase štirinajst črno-belih telček, starih od osem mesecev do dveh let, kobili in bik. Prostora tam gori za prehrano bi bilo še za sedem mlajših telic, a si nisem upal tvegati. Saj veste, mlado meso poželjivo diši, po-

vrhu pa neobgljena žival v očeh lakotnikov postane še lažji plen,« je previden Jure.

MEDVEDI POVZROČAJO ŠKODO

Slovenske novice, 21. 8. 2015, (Simona Fajfar) – Letos 17. avgusta popoldne so na kmetiji Adamičevih na Gašpinovem, na neverjetno lepih Slemenih, ki se raztezajo na severu Občine Ribnica, popravljali škodo, ki so jo na vrtu, le 50 metrov od hiše, naredili medvedje. Morda so prišli ponoči, morda dopoldne. »Bila sta najmanj dva, morda trije,« je iz blatnih sledi razbral lovec Ciril Oblak iz sosednje vasi Rigelj. Menil je, da je imel en kosmatinec kakšnih 80 kilogramov, drugi pa do 120. Natrgali so šest bal sena, potem pa so se dričali po strmini in za seboj vlekli plastiko. »Kdo ve, zakaj so jo potrebovali,« je razmišljal Ciril Oblak.

V resnici škoda, ki so jo Adamičevim naredili medvedje, ni velika. Cenilec je ocenil, da je je za kakšnih 70 evrov. Pa še tega – glede na izkušnje iz minulega leta – verjetno ne bodo dobili. Lani so Adamičevi trikrat prijavili škodo, ki so jo naredili medvedje, pa niso dobili niti evra odškodnine. Vse je bilo zavrženo. »Medved nam je razkopal kakšen hektar zemljišča in pol, pobiral in razmetal nam je pridelke, lomil

hruške in češnje ... Zdaj sadje še ni zrelo, zato pusti drevje pri miru,« je povedal Robert Adamič, ki je podjetnik in kmet. Kmetuje na okoli 40 hektarov veliki kmetiji, kjer bodo zdaj morali čim prej porabiti bale sena, s katerimi so se zabavali medvedje. Sicer lahko seno samo še zavržejo.

»KO MEDVED POGLEDA V PREŽO: MIR!«

Delo, 5. 8. 2015, (Dragica Jaksetič) – Pred odhodom na fotolov proti koncu dneva sem Toneta Marinčiča vprašala, kolikšna je verjetnost, da bomo res lahko opazovali in fotografirali medveda. »Ko sva s fotografom prej na Mašunu čakala gostitelja, sva ugibala o približno tridesetodstotni.« Vodja lovišča s posebnim namenom Jelen (LPN) je na vprašanje odvrnil, da več kot petindevetdesetodstotna. S fotografom sva se začudena spogledala in sproščenost naju je nekoliko zapustila. Čez deset minut sva doživela popolno presenečenje. Rezultat je bil vsaj stopetdesetodstoten! Pravcati živalski vrt. Odpeljali smo se proti enemu od opazovalnih mest, ne zelo daleč od Mašuna. »Imamo jih več,« je med vožnjo pojasnjeval Tone Marinčič, tudi vodja intervencijske skupine za medveda na Notranjskem in Primorskem, »obisk je vsako leto večji. Približno šestdeset oseb;

največ je Francozov, Špancev, Angležev in nekaj Avstrijcev. Pa seveda Italijanov, kajti za štiri italijanske univerze opravljamo izobraževanja in praktični prikaz načina upravljanja habitata medveda oziroma zveri v lovišču s posebnim namenom. Študentje nato svoja doživetja opišejo sorodnikom, prijateljem in tako se reklama širi od ust do ust. Opazovanje medveda pa promoviramo tudi na spletni strani lovišča,« je pojasnil Tone, medtem ko smo se še lahko glasno pogovarjali.

ŠAKALI SO SE NASELILI PO NARAVNI POTI

Dnevnik, 30. 7. 2015, (Vanja Alič) – V novi mednarodni študiji so strokovnjaki potrdili, da je zlati šakal domorodna zver v Evropi. Pri nas je od lani uvrščen med lovno divjad, čeprav sploh še nimamo natančnih podatkov o njegovi številnosti in škodi, ki naj bi jo povzročal. Šakal ni niti tujerodna niti invazivna vrsta v Evropi, ugotavlja študija, pri kateri so sodelovali raziskovalci z Norveške, Nizozemske in iz Slovenije. Čeprav je bila vrsta zlati oziroma navadni šakal (*Canis aureus*) več tisočletij omejena na obalna območja Sredozemlja in Črnega morja, se je v zadnjih desetletjih na hitro razširil proti severu in zahodu, tako da so šakali v zadnjih letih prišli že vse do

Estonije in Švice, je mogoče prebrati v interdisciplinarni študiji, ki povezuje pregled zakonodaje in biologijo vrste in je bila objavljena v znanstveni reviji *Biodiversity and conservation*. Dr. Miha Krofel z oddelka za gozdarstvo na ljubljanski biotehniški fakulteti, ki je tudi soavtor študije, je dejal, da je pojav nove vrste v stroko in med državne institucije po Evropi vnesel kar nekaj zmede. »Pogosto se je pojavljalo vprašanje, ali je treba šakale obravnavati kot invazivno tujerodno vrsto, ki jo je treba iztrebiti, ali naj se jo zavaruje in obravnava kot domorodno vrsto. Glede na splošno sprejete določbe je tujerodna ali invazivna lahko le tista vrsta, ki jo je na novo območje zanesel človek. Takšni primeri so pri nas rakunasti pes, nutrija, pižmova, muflon, damjak in podobno. Za razliko od teh vrst pa šakala ni razširil človek, ampak se je razširil sam, po naravni poti, podobno kot nekatere druge vrste, ki so se k nam priselile same šele v zadnjih desetletjih. Taka primera sta rdeča lastovka in turška grlica,« je pojasnil dr. Krofel. Glede vpliva, ki naj bi ga imel šakal na divjad, se mnenja biologov razlikujejo od mnenj nekaterih lovcev. V Sloveniji analiza šakalove prehrane sicer še ni bila opravljena, a iz tujih je vsaj iz dosedanjih raziskav razvidno, da je šakal predvsem mrhovinar in plenilec glodavcev in drugih malih sesalcev. »Ker je slab lo-

vec, podobno kot lisica, le redko upleni tudi kakšno srno. Se pa to lahko zgodi. Vendar doslej ni bilo še nikjer opaženo, da bi s tem bistveno ogrožal katerokoli vrsto. Tudi napade na drobnico so pri nas že večkrat neupravičeno pripisali šakalu, saj se je v več primerih, ki so bili doslej preverjeni s pomočjo genetike, izkazalo, da je šlo za lisico ali psa,« je opozoril dr. Krofel.

Delo, 31. 7. 2015, (Dragica Jaksetič) – Šakala so opazili že v tridesetih državah, da ga v mnogih od njih do pred nedavnim ni bilo, pa ne pomeni, da je šakal tujerodna ali invazivna vrsta, saj ga na ta območja ni zanesel človek. Tujerodna in invazivna vrsta je tista, ki jo je na neko območje zanesel človek. Ker ima status domorodne vrste, morajo države v skladu z bernsko konvencijo o biotski raznovrstnosti ter Habitatni direktivi, Dodatek V, pri uvrstitvi šakala med lovne vrste upoštevati, da odstrel na sme ogroziti ugodnega stanja vrste ter da je za odstrel obvezno sistematično spremljanje stanja. V Sloveniji se šakali pojavljajo že šestdeset let. Zlatega šakala so prvič opazili v zimi 1952/53 v okolici Vrhnike, stalni populaciji pa naseljujeta Ljubljansko barje in gornje Posočje. Šakal je že prej zasedel večji del Hrvaške in Madžarske, od tam pa se širi v Slovenijo.

Trop volkov

Foto: M. Artnak – Grča

4. oktober – dan boja proti mučenju živali

»Kako malo imamo domišljije za bolečine, ki jih povzročamo drugim!«¹

4. oktober je svetovni dan boja proti mučenju živali, posvečen spominu na svetega **Frančiška Asiškega**, zaščitnika živali, ki je zagovarjal odgovoren in ljubeč odnos človeka do okolja in živali. Frančišek Asiški se je rodil leta 1181 ali 1182 v mestu Assisi v sončni Umbriji, ki leži v srednji Italiji. Njegovo željo, da bi postal vitez, so spreobrile skrivnostne sanje na poti v vojno, ki je divjala v Apuliji. Po doživetju razodetja, ki se mu je zgodilo na god svetega Matije, je 24. februarja 1208 oblekel sivo-rjavo tuniko s kapuco in se opasal z vrvjo. Zatekel se je k molitvi in zaprisegel pomoči ubogim. 16. aprila 1209 je v cerkvi svetega Nikolaja v Assisiju ustanovil frančiškanski red, katerega vodilo je 29. novembra 1223 potrdil papež Honorij III. z bulo *Solet annuere*. Svetovni dan boja proti mučenju živali so leta 1931 začeli ekologi na svojem shodu v Firencah z namenom, da bi opozorili na zaskrbljujoč položaj ogroženih živalskih vrst. Datum 4. oktober so izbrali, ker na ta dan goduje sveti Frančišek Asiški. Svetovni praznik vsako leto poteka pod okriljem Svetovnega združenja za zaščito živali (Word society for the Protection of Animals – WSPA).

O d malih nog sem doživljal živali kot biotsko pestrost (tj. raznovrstnost) narave. Kot kratkohlačnik sem po kamenških njivah tekal za kitami jerebic, ki so se sukale v detelji. Ko sem obiral koloradske hrošče na krompirjevi njivi, je pred menoj nemalokrat odletela jata fazanov. Pri starih starših sem jezdil konje in pasel krave. Kdaj pa kdaj sem kot nadobudni mulec ujel kakšnega kebkčka ali mladička poljskega zajca, ki se je potuhnil v travi. Z bratrancem smo lovili liščke na limanice (kar je zdaj prepovedano). Dandanes na poljih žal ne vidim več ne jerebic ne prepelic, tudi fazanov in njihovih kebkčkov je tu pa tam le še za vzorec. Za divjad in lovstvo sem se navdušil, ker je bil bratranec Ivan uspešen lovec. Do narave me je obdajalo navdušenje, do živali, zlasti divjadi, pa občudovanje in spoštovanje. Nikoli nisem prenesel bičanja konj ali volov, ki so klecnili ob pretežkem tovoru. V gimnazijskih časih sem delil šolsko klop s frančiškanom p. **Alojzijem Cirilom Božičem**, ki že več kot trindvajset let

živi in dela v Avstraliji, kjer v Melbourneu vodi slovensko misijo. Pater Ciril, pripadnik reda Frančiška Asiškega, me je navdihnil s svojo humanostjo in ljubeznijo do vseh živih bitij, ki potrebujejo ljudsko sožitje, človeško ljubezen, zaupanje in zaščito².

Mučenje živali je surovo ravnanje človeka z živalmi z namenom, da bi jih poškodoval, jim povzročil bolečine in strah, jih izstradal ali na kateri drugi način pri živalih povzročil poseg v njihovo duševno ali telesno popolnost. Trpinčenje je sinonim za mučenje, ki vsebuje oblike načrtnega in dalj časa trajajočega surovega in brezčutnega ravnanja z živalmi. Trpinčenje lahko povežemo z izrazom maltretiranje, ki predstavlja mnoge oblike grdega ravnanja, ki presegajo

² Sveto pismo o vegetarijanstvu in pravicah živali navaja božjo izjavo: »Glejte, dajem vam vse zelenje s semenom, ki raste po vsej zemlji, in vse sadno drevje, katerega sadje nosi seme. Naj vam bo v hrano. Vsem živalim na zemlji, vsem pticam na nebu, vsemu, kar se giblje po zemlji in ima v sebi življenje, dajem v živež vse zelene rastline.« Zgodilo se je tako. Vir: 1. Mojzsova knjiga (Geneza) 1,29–30.

običajne ukrepe za vodenje in nadzor živali. Slovar slovenskega knjižnega jezika pozna še glagolnik strpinčiti, kar pomeni s trpinčenjem izčrpati, oslabiti ali s težkimi obremenitvami izmučiti osebek živali, ki postane iztrpinčen. Da bi bolje razumeli mučenje živali tudi z lovskega vidika, je mučenje prostoživečih živali vsakršno grdo ravnanje, ki jim lahko povzroči nepotrebno trpljenje. Grdo ravnanje je sinonim za oblike mučenja, ki ima v estetskem pogledu negativne, nesprejemljive lastnosti, zlasti v moralnem pogledu, s širokim pomenskim obsegom v slabšalni obliki, ki vzbuja neprijeten, neugoden občutek,

strah in bolečine. Zato tudi lovke in lovci, člani članic LZS, ne smemo pozabiti, da je mednarodni dan proti mučenju živali pomemben dan, katerega naloga je, da izpraša našo vest, ali smo pri lovskih dejavnostih dovolj spoštljivi in etični do divjadi drugih prostoživečih živali in tudi lovskih psov!

4. oktober je tisti dan v letu, ki nas opozarja na naš odnos do živali in naše sobivanje z njimi, ki je žal nemalokrat prežeto tudi s primeri mučenja in njihovim trpinčenjem. Človek se svojih ravnanj, ki živalim, domačim ali prostoživečim, povzročajo trpljenje, strah in bolečino, vedno niti ne zaveda.

Foto: T. Velikonja – Diana

¹ Friedrich Nietzsche

Škodljive posledice, kot posledica mučenja, lahko nastanejo tudi pri obstreljeni divjadi, ki jo iščemo s psom krvosledcem, ali če lovske pse brez vode in potrebnega zračenja puščamo v zaprtih vozilih, ki so izpostavljena sončni pripeki. Tu moramo še posebno paziti na naše ravnanje. **Múčenje živali je po svoji določbi vsako naklepno ravnanje ali opustitev dolžnega ravnanja, ki živalim povzroča poškodbe, dalj časa trajajoče ali ponavljajoče trpljenje in strah.**

V Sloveniji je bilo prvo društvo proti mučenju živali ustanovljeno leta 1963, zdaj jih deluje več deset in so povezana v Zvezo društev proti mučenju živali, ki je članica Svetovne zveze za varstvo živali (WSPA) s sedežem v Londonu. Zaščitniki pravic živali se borijo proti čezmernemu izkoriščanju živa-

li, domačih in prostoživečih, pri čemer imajo tudi podporo Kraljevskega združenja proti mučenju živali Združenega kraljestva – Velike Britanije (RSPCA). V mnogih državah ekonomski interesi prekašajo etične standarde. Društva proti mučenju živali se spopadajo s čezmernim lovom na divjad, krznarsko industrijo, nedopustnimi znanstvenimi posegi na živalih, klavnicami in klanjem živali na ritualen način, pa tudi z vsakodnevnimi škodljivimi posegi v živali, ki živalim povzročajo trpljenje, lakoto, žejo, strah in bolečino. Zato so svetovne organizacije, ki skrbijo za zaščito živali, razglasile 4. oktober za svetovni dan varstva živali, ki opozarja in svari ljudi pred čezmernim zlorabljanjem svoje premoči nad živalmi.

Misel odgovornega urednika glasila Lovec, da je *loviti naravno*, je potrjena. Toda v mis-

lih ima, da je treba loviti tudi po zakonu, pravilih in načelih zmernosti, etičnosti, ki terja, da divjad po strelu umre v najkrajšem času, morda že hipoma, »v ognju«. Torej brez nepotrebnega trpljenja in strahu pred smrtjo, to neznanko človeštva, ki mu je znano le, da s smrtjo za vedno ugasne življenje, ki je sveto. Z lovom, ki zajema iskanje, opazovanje, zasledovanje, vabljenje in čakanje divjadi s ciljem da bi jo uplenili ali odlovili živo, ter pobiranje divjadi ali njenih delov, lovci divjadi ne bi smeli prizadeti in je zmanjšati na njen eksistenčni minimum.

Lovske organizacije po zakonu morajo, v skladu z načrti za trajnostno upravljanje z divjadjo, zagotoviti za divjad vzdrževanje in izboljševanje prehranskih in drugih življenjskih razmer, urejanje vodnih virov in kaluž, krmljenje div-

jadi na lokacijah, predvidenih z načrti lovskoupravljaljskih območij, in drugih opravil, s katerimi zagotavljamo ugodne razmere za razvoj populacij prostoživečih živali, ter še za mnoge druge, z zakonom predvidene dejavnosti.

Zaradi preprečevanja negativnih posegov v divjad in strogo prepoved mučenja v Sloveniji zakon določa, da je divjad mogoče loviti samo na zakonit način in po načelih lovske pravičnosti, z vrsti divjadi primernim lovskim orožjem in izstrelkom ter na načine, ki ne smejo ogroziti življenja ali zdravja ljudi, divjadi pa ne pretirano vznemirjati ali izpostavljati nepotrebnemu trpljenju. Prepovedan je lov z zankami, mrežami, limanicami in s pastmi stopalkami, ki divjadi povzročijo trpljenje. Lovski zakon je nadgradil Etični kodeks slovenskih lovcev, ki temelji na načelu, da se mora lovec vedno odločati v korist divjadi. Slednje je včasih težje izvedljivo, predvsem zaradi zahteve po uresničitvi predpisanih načrtov odstrela.

Lovec nikakor ne sme sodelovati pri mučenjih ali katerem drugem nečloveškem ravnanju z divjadjo in drugimi živalmi. Lovec mora spoštovati divjad, lajšati ji mora njeno trpljenje. **Nikoli ne sme sodelovati pri ponižujočih ravnanjih z mrtvo ali živo divjadjo, zato mora po svojih zmožnostih preprečevati vsak tak poskus.** Za svoje razsodne odločitve je lovec odgovoren moralno po načelih vesti in poštenja. In glede preprečevanja mučenja in trpinčenja živali, tudi lovskih psov, lovec, ki se mora brzdati in nadzorovati sam sebe, **nikoli ne sme zlorablja stiske divjadi.** »Trpljenje drugih vidimo, občutimo pa samo lastnega,« je pravilno zapisal mislec **Nikolaus Cybinsky**³. Zato ne prezrimo, da imajo tudi prostoživeče in domače živali pravico do svojega dostojanstva in sobivanja na tretjem kamnu od sonca. **William Wordsworth** k napisani misli dodaja, »da narava ni nikdar izdala srca, ki jo je ljubilo«.

Bojan Avbar

³ Vir: Wikipedija, prosta enciklopedija.

Ne dovolimo si neukrepanja v primerih neetičnega vedenja posameznikov do živali!

Med poletnim branjem sem naletel na zanimivo agencijsko novico ameriške tiskovne agencije AP, ki jo je povzelo tudi slovensko časopisje. Ameriško sodišče na Floridi je namreč 24-letnega **Jasona Falboa** obsodilo na leto zapora, ker je namenoma ubil devet članov račje družine. *»Race so bile na moji poti, zato sem nadaljeval košenje trave,«* je v svoj zagovor policistom povedal Falboa. Po navedbah sedemletnega dečka, ki je bil priča dogodku, ki ga je zelo pretresel, se je Falboa ob tem glasno smejal. S kosilnico je do smrti povozil devet mladih račk, ki so bile stare le nekaj dni, medtem ko je račji materi in še dvema preostalima račkama uspelo pobegniti pred smrtonosno kosilnico. *»Ključ ječe bi morali vreči stran, za njegovo dejanje ne obstaja noben opravičljiv razlog,«* je za časnik *Palm Beach Post* povedala druga priča. Ko se je

Falboa usedel na zatožno klop, mu ni bilo več do smeha in je dejanje priznal. Poleg zaporne kazni mu je sodnik prepovedal, da bi imel v prihodnje sam še domače živali ali da bi živel s kom, ki jih ima.

Najbrž boste samo zamahnili z roko in dejali, kaj nas pa to briga. To je zgodba ameriškega vsakdanjika in eden od poletnih novinarskih tračev. Pa ni tako; zgodba, ki res ni običajna, nas le sili v tehten premislek. Zakaj?

Ker nas med lovci ni ravno malo takšnih, ki nismo neobčutljivi nad odnosom ljudi do neboglejnih divjih živali. Sam sem doživel več primerov, ko so objestni vozniki (in tudi voznice) namerno pozorili več ježev, in to na primestni cesti, kjer je hitrost omejena in bi se povozu lahko izognili brez nevarnosti. Če bi to le hoteli! Ali pa zgodbe o povozih poljskih zajcev. Sam sem bil priča vozniku, ki je vijugal po cesti sem ter tja in divjal

za zajcem, ki je v soju močne svetlobe žarometov begal sem ter tja. Na koncu mu je le uspelo pobegniti. Pač eden srečnejšev, mnogo več jih konča pod kolesi, nekateri takoj nato v prtljažnikih in še kasneje v pečici. To je del resničnega vsakdanjika. Da ne govorimo o nesrečnih srnjih mladičih, ki v mukah končajo pod sodobnimi rotacijskimi kosilnicami. Pri tem pa imam sam »dobro« izkušnje, če se lahko tako izrazim, saj mi mnogi kmetje to odkrito in prizadeto povedo in obžalujejo, da so spregledali nebogljenega mladička. Na tak način lahko pridobimo realnejše ocene in podatke o izgubah pri srnjadi, ki so lahko popolnejši in stvarnejši. Upam, da v LD skrbno beležijo in vodijo evidence o takih izgubah, ki so že pri približnih ocenah več kot zaskrbljujoče. Le-te nam lahko vedno pridejo še kako prav (poleg evdience o povozih na cestah, o primerih raztrgane srnjadi zaradi potepuških psov ipd.). Žal imamo tudi med kmetovalci takšne, ki pri košnjah kdaj prav tako namerno storijo »napako« in porežejo mladiča. *»Kaj bom s to golaznijo, mi itak pojedjo ves fižol in delajo škodo,«* se je jezil neki kmet, ki za razliko od večine v svoji sosesčini, kadarkoli le more, udari po

lovcih in zdajšnjem lovstvu. Vsega je kriva divjad! Če bi imeli možnost (in priložnost), da bi takšnega posameznika kaznovali, bi nam bilo to v pravo zadoščenje. Kajti vsako živo bitje je živo bitje in kot smo ocenili v primeru ameriške zgodbe, sodišča lahko kaznujejo nekoga celo zaradi »poboja« nebogljenih račk. Pri nas pa nekateri dovolijo, da drugi na surov način pobijejo marsikatero lisico, kuno, zajca in srno. Pa tudi kakšen divji prašič in jelen bi se našla med žrtvami. Le da večina takega početja ni znana ali pa ga le tu in tam omenijo mediji. Takrat je žal že prepozno.

In še nekaj: Zanimivo je namreč tudi, ko se med člani zelene bratovščine najdejo »junaki«, ki pomotoma dvignejo puško na zavarovano vrsto in jih pri tem celo zalotijo organi pregona, pa se jim na koncu najpogosteje ne zgodi – nič. Spretni odvetniki opravijo nalogo z odliko, v lovski organizaciji pa smo tudi sami »modreci« in se izzivajmo na vse načine, da ne moremo ničesar storiti; da je primer zastaral, da je v aktih napisano drugače, da morda ni bilo tako, kot se govori in piše. Skratka, zatismemo si oči pred resnico! Kako dolgo še in komu to koristi? **Kdaj bomo znali v lastnih vrstah stopiti na prste takšnim, ki jim je mesto kje drugje kot v zeleni bratovščini!** Za kaj takšnega bo treba najprej veliko poguma in energične odločnosti tistih, ki vodijo LD in jim ni vseeno, da se tudi to dogaja. Pa še dovolj znanja bodo morali imeti, ko se bodo »spopadali« s takšnimi strici, ki menijo, da jim nihče ne more do živega. Za »rezervo si« iščejo še vplivne »botre« vsepovsod, kjer bi jim poznanstvo utegnilo kdaj koristiti. In, ne boste verjeli, svojo pomembnost in nedotakljivost ščitijo s poudarjanjem zvez in poznanstev – celo z nekaterimi lovskimi inšpektorji (čeprav le-ti nato dokazujejo, da temu ni tako in da ljudi, ki se sklicujejo nanje, menda sploh ne poznajo). Da, tudi to je del našega lovskega vsakdanjika.

M. Toš

Foto: O. Neglost – Diana

Zbiranje, odstranjevanje in uporaba živalskih stranskih proizvodov ter pogoji za krmljenje prostoživečih živali

Živalski stranski proizvodi (v nadaljevanju: ŽSP) so snovi živalskega izvora, ki niso namenjene prehrani ljudi. Če niso pravilno in varno uporabljeni ali odstranjeni, lahko pomenijo tveganje za zdravje ljudi, živali in okolje.

Pravila za uporabo in odstranjevanje ŽSP so predpisana v zakonodaji Evropske unije – Uredba 1069/2009/ES in Uredba 142/2011/EU in v nacionalni zakonodaji:

- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 58/2011),

- Pravilnik o zbiranju, prevozu, skladiščenju, ravnanju, uporabi in odstranjevanju živalskih trupel kot vrste živalskih stranskih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 122/2007),

- Uredba o načinu, predmetu in pogojih izvajanja gospodarske javne službe ravnanja s stranskimi živalskimi proizvodi kategorije 1 in 2 (Uradni list RS, št. 134/2006, 1/2010),

- Pravilnik o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 35/2015)

ŽSP nastanejo v glavnem pri klanju živali za prehrano ljudi, pri proizvodnji izdelkov iz živalskega mesa/tkiv, kot so mesni in mlečni izd elki, pri odstranjevanju mrtvih živali ter med izvajanjem ukrepov za nadzor bolezni. Ne glede na izvor pomenijo ŽSP morebitno tveganje za javno zdravje, zdravje živali in okolje. To tveganje je treba ustrezno nadzirati bodisi z usmerjanjem ŽSP v varne sisteme zbiranja in odstranjevanja ali z uporabo za različne namene.

Uredba 1069/2009/ES glede na stopnjo tveganja ŽSP razvršča v **tri kategorije**:

(1) med ŽSP **kategorije 1** so uvrščeni trupi živali, za katere obstaja sum na prenosljive (transmisivne) spongiformne encefalopatije (TSE/BSE), in trupi, ki vsebujejo SRM (specifični rizični material), ali SRM-ji, odstranjeni s trupov poginule cirkuške živali, živali iz živalskih vrtov ter poginule hišne živali, ter ŽSP, ki vsebujejo nedovoljene snovi ali nevarne okoljske onesnaževalce, kot so npr. dioksini. Trupla

poginulih ovc, koz in goveda ŽSP sodijo v kategorijo 1;

(2) med ŽSP **kategorije 2** uvrščamo vse, kar ne sodi v kategorijo ŽSP 1 ali kategorijo 3. Trupla poginulih živali, razen od prežvekovalcev, sodijo med ŽSP, kategorije 2;

(3) med snovi **kategorije 3** uvrščamo snovi, ki izvirajo od zdravih živali, in živalski deli, ki so bili ocenjeni kot primerni za prehrano ljudi, pa za ta namen niso bili uporabljeni iz komercialnih ali drugih razlogov. V to kategorijo uvrščamo večino ŽSP iz klavnic, iz predelovalnih živilskih obratov in tudi nekdanja živila, ki vsebujejo sestavine živalskega izvora. Vsak nosilec dejavnosti, ki »proizvaja« ŽSP-je, jih mora zbrati in odstraniti na predpisan način. Tudi lovske družine (LD) in lovišča s posebnim namenom (LPN) so povzročitelji nastanka ŽSP, ki nastanejo na dveh ravneh, in sicer:

- v samem lovišču, pri primerih poginov in povozov divjadi na cestah in železniških progah ter

- v lovski zbiralnici, po odstrelu divjadi ali medveda.

Pogin in povozi divjadi

Uredba 1069/2009/ES v 1. členu določa, da je poginula in povožena divjad (in seveda tudi druge prostoživeče vrste živali) izključena iz obsega zakonodaje o ŽSP, razen v primerih, kadar gre za sum kužne bolezni ali izvajanje ukrepov za zatiranje določenih kužnih bolezni na določenem območju. To pomeni, da razen v primeru suma bolezni trupel poginulih in povoženih živali ni treba zbirati in neškodljivo odstranjevati.

Črevesje odstreljenih živali lahko ob upoštevanju dobre lovske prakse varno odstranimo na kraju odstrela in pustimo na primernem mestu v bližini.

Ravnanje z ŽSP v lovskih zbiralnicah

Vsi preostali deli trupa odstreljene divjadi, ki ostanejo v lovskih zbiralnicah, razen tistih, ki se uporabijo za prehrano ljudi (trup divjadi v koži, mala praža - »cvrček«), se štejejo kot ŽSP. Z njimi morajo lovske organizacije ravnati v skladu z Uredbo 1069/2009/ES, kar pomeni, da je treba te ŽSP ustrezno uvrstiti/kategorizirati in jih oddati registriranim obratom, ki zbirajo in predelujejo ŽSP različnih kategorij.

Večino ŽSP, ki nastanejo v lovskih zbiralnicah pri obdelavi trupov, npr. obreznine okrog strelne rane, loj, notranji organi razen »cvrčka« (srce, jetra in ledvici) in trofejne dele divjadi, uvrstimo med ŽSP kategorije 3. Lovske organizacije lahko ŽSP kategorije 3 oddajo kateremu koli obratu, ki zbira ali predeluje ŽSP kategorije 3. Seznam obratov, ki se ukvarjajo z ŽSP kategorije 3 v RS je dostopen na spletni strani Uprave: http://www.uvhvvr.gov.si/si/registri/obrazci_in_spletne_aplikacije/zivalski_stranski_proizvodi/.

Da bi preprečili tveganje za zdravje živali (prenos bolezni), je treba tudi trofeje obdelati po posebnih predpisanih postopkih, navedenih v Prilogi XIII Uredbe 142/2011/EU, in sicer v obratih, ki so registrirani pri Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (naprej: Uprava). **Izjemoma je dovoljeno, da lovci sami obdelajo trofeje za lastne in nekomercialne namene.**

Med ŽSP kategorije 1 ali 2 bi morali lovski pregledniki uvrstiti bolezensko spremenjena tkiva in celotne trupe v primerih, ko so bile ugotovljene obsežne bolezenske spremembe ali kadar je rezultat diagnostičnih preiskav pozitiven (npr. pozitiven izvid pregleda trupa divjega prašiča na trihinelo). Dele trupov, ki jih usposobljene osebe v lovski zbiralnici uvrstijo v kategorijo 1 ali 2, morajo lov-

ske organizacije oddati koncesionarju za ravnanje z ŽSP kategorije 1 in 2 – KOTO, d. o. o.

Uredba 1069/2009/ES v členih 16. (c) in 18. dovoljuje, da države članice dovolijo določena odstopanja od prej navedenih pravil. Odstopanja oziroma izjeme, pomembne za lovce, so povezane z uporabo ŽSP za namene krmljenja prostoživečih živali in krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst in izjeme glede registracije in so določene v 3., 11. in 13. členu Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi.

Krmljenje divjadi in drugih prostoživečih živali

Pravilnik o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi, se v delu, ki se nanaša na krmljenje, navezuje na določila zakonodaje s področja divjadi in lovstva. Krmljenje prostoživečih živali in ogroženih in zavarovanih vrst živali je dovoljeno le na mestih, ki so predvidena za tak namen in so določena v letnih lovskoupravljaljskih načrtih.

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) v 5. členu navaja, da je krmišče lovski

Foto: I. Ambrožič – Diana

objekt, namenjen krmljenju divjadi zaradi:

- zagotavljanja prehrane v kriznem obdobju (visok sneg, izostanek naravnega obroda in podobno),
- preprečevanja škode na kmetijskih zemljiščih in gozdnem drevju (preprečevalna krmišča) ali
- zadrževanja divjadi zaradi uravnavanja številčnosti (privabljalna krmišča).

V istem členu je tudi določba **mrhovišča**; le-to je opredeljeno kot mesto, kamor polagamo hrano živalskega in rastlinskega izvora z namenom privabljanja in krmljenja medveda in drugih zveri. Zato lahko sklepamo, da se krmišča za medveda in druge zveri imenujejo mrhovišča.

Krmljenje divjadi ureja 41. člen ZD

• Izjemoma lovci oziroma lovske organizacije lahko:

• ravnajo z lovskimi trofejami, ne da bi bile LD posebej registrirane, kadar gre za pripravo trofej za lastne in nekomercialne namene,

• uporabijo ŽSP kategorije 3 iz zbiralnic za namene krmljenja prostoživečih živali (zveri in ujed) na mrhoviščih, če imajo za to ustrezno dovoljenje Uprave,

• uporabijo ŽSP kategorije 1 ali 2 za krmljenje ogroženih in zavarovanih živalskih vrst na postajah za krmljenje in zunaj njih, če imajo ustrezno dovoljenje Uprave,

• brez dovoljenja Uprave uporabijo ŽSP kategorije 3, ki nastane v registriranih lovskih zbiralnicah, za krmljenje divjadi in rjavega medveda na mestih, predvidenih in potrjenih v Letnem načrtu lovišča LD ali LPN na območju iste LD/LPN z veljavno koncesijo za trajnostno upravljanje z divjadjo.

Lov-1. Krmiti je dovoljeno le tisto divjad in zveri ter na mestih, ki so predvidena s potrjenimi načrti lovskoupavljaljskih območij (LUO). Omejitve so tudi glede na-

menskih mrhovišč. Tako je mrhovišča za krmljenje medveda dovoljeno urediti le na mestih, predvidenih z načrti posameznih LUO in drugimi potrjenimi dokumenti, ki opredeljujejo ustrezno upravljanje s to zavarovano vrsto velike zveri.

Od uveljavitve Uredbe 1774/2002/ES, torej od leta 2004, v Sloveniji na krmiščih oz. mrhoviščih nismo več uporabljali živalskih stranskih proizvodov. Ta Uredba je določala, da se meso živalskih vrst, ki jih krmimo z ŽSP, ne sme uporabiti za prehrano ljudi. Čeprav zakonodaja EU ni izrecno prepovedovala krmljenja medveda z ŽSP, so se lovci v Sloveniji odločili, da ŽSP ne bodo uporabljali na krmiščih, saj so želeli medvedovo meso tržiti za namene prehrane ljudi. Če bi na

taka mrhovišča imeli dostop tudi divji prašiči, bi bila vprašljiva za prehrano ljudi celo ustreznost mesa divjih prašičev.

Zakonodaja EU se je spremenila leta 2009 z uveljavitvijo Uredbe 1069/2009/ES, ki je preklicala Uredbo 1774/2002/ES. Nova Uredba ne prepoveduje več uporabe mesa divjadi in medveda, če je bil krmljen z ŽSP različnih kategorij, če je takšno krmljenje pod strogim nadzorom za to pristojnih organov. Medtem ko se snovi kategorije 3 lahko krmi prostoživečim živalim brez posebnih omejitev, pa je potrebno pri snoveh kategorije 1 in kategorije 2 več previdnosti. V omenjeni skupini spadajo namreč tudi poginule živali in ŽSP, ki vsebujejo okoljske onesnaževalce, prepovedane in tudi dovoljene snovi, ki presegajo največje dovoljene vrednosti (MRL), določene z zakonodajo (npr. ŽSP-ji, ki vsebujejo antibiotike nad dovoljenim MRL). Dovoljenje za uporabo teh snovi se lahko izda šele, ko je bila opravljena temeljita ocena tveganja in če

Foto: I. Ambrožič – Diana

so izpolnjeni strogi pogoji glede izvora ŽSP in tudi glede same uporabe. Pogoje bom opisal v nadaljevanju.

Povožena divjad kot krma na mrhoviščih

Uredba 1069/2009/ES v 1. členu določa, da ta predpis ne velja za celotne trupe ali njihove dele prostoživečih živali, za katere ni postavljen sum, da so okužene z boleznijo, ki se prenaša na ljudi ali živali.

Pravilnik o zbiranju, prevozu, skladiščenju, ravnanju, uporabi in odstranjevanju živalskih trupel kot vrste živalskih stranskih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 122/07), v 3. členu določa, kdaj je treba veterinarsko-higienski službi Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) prijaviti trupla **poginulih** ali **usmrčenih živali**. Ta člen je skladen z določili 1. člena Uredbe 1069/2009/ES. Trupla poginulih ali povozenih prostoživečih živali mora prevzeti NVI le v primeru, če obstaja sum bolezni živali oziroma, če je tako določeno z odločbo uradnega veterinarja Uprave ali so določeni ukrepi Uprave zaradi spremljanja stanja, zatiranja, suma ali pojava bolezni živali. Zdaj to velja v določeni meri za lisice in divje prašiče.

Glede na navedeno lahko lovske organizacije trupla poginulih živali odstranijo same npr. tako, da jih zakopljejo na kraju pogina ali pa jih uporabijo za krmljenje prostoživečih vrst na uradnih krmiščih – mrhoviščih, ki so evidentirana tudi v letnih lovskoupjavljavskih načrtih. Lovske organizacije so dolžne voditi evidenco zalaganju mrhovišč.

Krmišča/mrhovišča za prostoživeče živali in ogrožene zavarovane živali

Kdo lahko vloži prošnjo/vlogo za krmljenje prostoživečih živali ter ogroženih in zavarovanih vrst živali?

Pravilnik o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi, v 11. in 13. členu določa, da so **LD in LPN edini nosilci dejavnosti, ki Upravo lahko zaprosijo za izdajo dovoljenja za krmljenje prostoživečih živali s snovmi kategorije 3 in krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst s snovmi kategorije 1**, ker imajo sklenjeno veljavno koncesijo za trajnostno upravljanje z divjado in ker meso divjadi in tudi medveda (kot zavarovane vrste, ki ne sodi med divjad) vstopa v prehransko verigo.

Postopek za pridobitev dovoljenja za krmljenje prostoživečih živali z ŽSP kategorije 3

Zakonodaja EU s področja ŽSP omogoča, da države članice dovolijo krmljenje vseh prostoživečih živali (wild animals) z ŽSP kategorije 2 in 3 (prvi odstavek 18. člena Uredbe 1069/2009 ES). **Slovenija je z nacionalnim predpisom (Pravilnik o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 35/2015)) določila, da bo za krmljenje prostoživečih živali dovolila le snovi kategorije 3**. V primeru krmljenja s snovmi kategorije 3 je tveganje majhno, zato so pogoji dokaj enostavni, saj načelo-

ZANIMIVOST: Da je pri hranjenju prostoživečih živali s trupli domačih živali potrebna velika mera previdnosti, dokazujejo primeri iz Indije, Pakistana in Nepala, kjer je zaradi hranjenja s trupli domačih živali (govedi in prašičev), zdravljenih z diclofenacom, poginilo 99 % oziroma 90 % jastrebcev različnih podvrst. Tako se je samo v Indiji zaradi zastrupitev z diclofenacom med letoma 1995 in 2005 populacija jastrebcev zmanjšala iz 40 milijonov na samo 60.000. Stanje se je izboljšalo šele potem, ko so Indija, Pakistan in Nepal prepovedale uporabo tega veterinarskega zdravila.

Diclofenac je nesteroidno protivnetno sredstvo, katerega ostanki v telesu poginulih, predhodno zdravljenih živali (npr. krav) privedejo do odpovedi jeter pri jastrebcih, ki se hranijo s takimi trupli.

Zdravilo diclofenac je registrirano za uporabo tudi v nekaterih državah EU (Španiji, Italiji in Latviji), zato sta VCF (Fondacija/sklad za varstvo jastrebcev) in BirdLife international pozvala Evropsko komisijo in Evropsko agencijo za zdravila (EMA), naj prepoveda uporabo zdravila diclofenac v teh državah EU. Doslej komisija diclofenaca še ni prepovedala, saj meni, da je praksa glede krmljenja s trupli v EU drugačna kot v tretjih državah in da se v EU trupla krmlijo prostoživečim živalim samo izjemoma, potem, ko so upoštevana vsa tveganja; v primeru krmljenja mrhovinarjev s trupli domačih živali tudi tveganje glede učinka ostankov zdravil na zdravje živali, ki se hranijo s takimi trupli.

Obrazca za vloge za krmljenje prostoživečih živali ter ogroženih in zavarovanih vrst živali sta dostopna na spletni strani Uprave: http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/DELOVNA_PODROCJA/Zivalski_stranski_proizvodi/Priloga_4_-_11_clen.pdf

http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/DELOVNA_PODROCJA/Zivalski_stranski_proizvodi/Priloga_4_-_13_clen.pdf

ma v tem primeru prostoživečim živalim nudimo telesne dele, ki so bili sicer ustrezni tudi za prehrani ljudi, vendar niso bili uporabljeni za ta namen iz komercialnih razlogov. Zahteve se nanašajo predvsem na zagotavljanje sledljivosti (vođenje evidenc) prevoza in vzdrževanje reda na krmišču/mrhovišču.

LD ali LPN, ki bi želela krmiti prostoživeče živali s snovmi *kategorije 3*, mora na OU Uprave vložiti vlogo za izdajo takšnega dovoljenja. Vloga za izdajo dovoljenja mora vsebovati podatke o:

- nosilcu dejavnosti (lovska organizacija): ime, naslov in sedež, davčno številko, EMŠO ali matično številko poslovnega subjekta in kontaktno osebo,
- predvideni vrsti uporabe ali odstranitve ŽSP ali pridobljenih proizvodov,
- opis lokacije z navedbo GPS-koordinat, kjer bi krmljenje opravljali,
- podatke o mestu oziroma obratu izvora ŽSP ter predvidenih letnih količinah ŽSP,
- opis postopkov ravnanja z ŽSP.

Lovska organizacija, ki želi pridobiti dovoljenje za krmljenje prostoživečih živali z ŽSP *kategorije 3*, mora vlogi priložiti tudi opis postopkov ravnanja z ŽSP. V tem opisu je treba navesti način prevoza ŽSP iz obrata (npr. zbiralnice/klavnice do krmišča in način vzdrževanja reda na krmišču). Zato naj navede pogostnost zalaganja in oceno količine ŽSP, predvidenih za posamezno krmišče, odstranjevanje neporabljenih delov, npr. velikih kosti, kož ... ŽSP je treba namreč prevažati v zaprtih in neprepustno zatesnjenih posodah, nadalje je treba po prevozu posode očistiti, če jih uporabljamo večkrat. Takih posod nikakor ne smemo uporabiti za druge namene, razen če smo jih pred uporabo za drug namen temeljito očistili in razkužili. Če se za prevoz uporabljajo posode ali embalaža za enkratno uporabo, je le-to treba po uporabi odstraniti in sežgati. Dovoljen je samo neposreden prevoz iz obrata do krmišča! Če bi lovška organizacija želela ŽSP vmesno skladiščiti, mora pri Upravi registrirati tudi svoj zbirni center.

Z vlogo se zaprosi lahko samo za tista mrhovišča, ki so že evidentirana v lovskoupravljalnem načrtu za posamezno leto.

Za krmljenje prostoživečih živali se lahko uporabijo vse snovi *kategorije 3*, navedene v 10. členu Uredbe 1069/2009 ES, razen snovi iz alinej (n), (o) in (p) 10. člena Uredbe 1069/2009/ES. Praktično to pomeni ŽSP iz lovskih zbiralnic, ŽSP iz klavnic, obreznine iz predelovalnih obratov, nekatera nekdanja živila, ki vsebujejo sestavine živalskega izvora ... Polaganje krme živalskega izvora na mrhovišča je namenjeno mesojedim in vsejedim prostoživečim živalim. Od divjadi na taka krmišča obiskujejo lisice, šakali, kuni, jazbec, divji prašič. Tako mrhovišče je namenjeno tudi medvedu, ki pa, kot smo že navedli, ne sodi med divjad.

Foto: M. Krolfel

Če lovška organizacija na krmišču/mrhovišču polaga samo trupla povožene divjadi in ŽSP kategorije 3 iz lastne zbiralnice, ne potrebuje posebnega dovoljenja Uprave za krmljenje prostoživečih živali ali ogroženih oziroma zavarovanih živalskih vrst v skladu z 11. ali 13. členom Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi. Dovolj je, da je mrhovišče evidentirano v letnem načrtu lovskoupravljalnega območja.

Postopek za pridobitev dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali s ŽSP kategorije 1 na postajah za krmljenje in zunaj njih

Izdaja dovoljenja za krmljenje *snovi kategorije 1* se nanaša na ogrožene in zavarovane vrste živali. Ker gre za krmljenje snovi kategorije 1, kamor sodijo tudi vse poginule živali, so pogoji za izdajo dovoljenja za krmljenje s temi snovmi zahtevnejši. Uprava mora pred izdajo dovoljenja preveriti vsa mogoča tveganja in zagotoviti pogoje za varno uporabo snovi *kategorije 1*, z izdajo dovoljenja pa mora soglašati tudi ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave (MOP). Krmljenje s snovmi *kategorije 1* se dovoli samo, če je takšen način krmljenja varen in če dejansko izboljšuje stanje/ohranjanje živalske vrste.

Uredba 1069/2009/ES določa posebne pogoje za krmljenje s snovmi *kategorije 1* na:

- postajah/mestih za krmljenje,
- zunaj postaj za krmljenje.

Zakonodaja EU mrhovišča, kjer krmimo s snovmi *kategorije 1*, opredeljuje kot »postaje« za krmljenje. To so posebej urejena mesta, kamor je omogočen dostop samo določenim ciljnim živalskim vrstam.

V skladu s 13. členom Pravilnika o

živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi, lahko vlogo za izdajo dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali z ŽSP *kategorije 1* na postajah za krmljenje in zunaj njih na OU Uprave vloži LD ali LPN. Dovoljenje se lahko izda za krmljenje živali, in sicer:

- ene od vrst iz reda zveri (Carnivora), naštetih v Prilogi II k Direktivi 92/43/EGS, v posebnih ohranitvenih območjih, ki so določena v tej direktivi,
- ene od vrst iz reda ujed (Falconiformes) ali sov (Strigiformes), naštetih v Prilogi I k Direktivi 2009/147/ES, v posebnih območjih njihovega varstva, ki so navedena v tej direktivi.

Na seznamu Priloge II k Direktivi 92/43/EGS so tudi velike zveri (rjavi medved, volk in ris), živeče v Sloveniji. Uprava lahko izda dovoljenje za hranjenje ujed in sov na območjih, določenih v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US in 3/14). Na st. 499 so prikazana posebna varstvena območja v Sloveniji.

Izdaja dovoljenja za hranjenje ptic, ki se hranijo z mrhovino, v Sloveniji še ni mogoča, saj Slovenija ni navedena v točki 1 (a) (i) Oddelka 2, Poglavja II Priloge VI Uredbe 142/2011/EU. Da bi se Slovenija uvrstila na ta seznam, bi moralo ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, podati predlog na Upravo, ki bi nato izpeljala uradni postopek uvrstitve na seznam prej omenjene Uredbe pri Evropski komisiji.

Pogoji za pridobitev dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali z ŽSP kategorije 1 na postajah za krmljenje

Vloga za izdajo dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali na postajah za krmljenje mora poleg

podatkov o nosilcu dejavnosti (lovski organizaciji) in predvideni vrsti uporabe ŽSP ali pridobljenih proizvodov vsebovati še:

- **podrobnejše podatke glede vrste živali.** Navesti je potrebno, za katero ciljno vrsto je krmljenje namenjeno (npr. za medveda, kot eno od vrst zveri ali npr. za sove),

- **opis delovnih postopkov**, ki vsebuje podatke o krmišču in navedbo GPS-koordinat tega mesta, opis sistema, ki zagotavlja, da so trupla goved in vsaj 4 % trupel ovac predhodno pregledani na transmisivne spongiformne encefalopatije (TSE). Mesto za krmljenje mora biti urejena/o tako, da omogoča dostop samo vrstam, ki jim je krmljenje namenjeno. Če je npr. postaja za krmljenje namenjena medvedu, mora biti mesto krmljenja dvignjeno, tako da do takega mesta ne morejo dostopati druge živali (npr. divji prašiči). Če je postaja za krmljenje namenjena krmljenju sov ali ujed, je tako mesto krmljenja lahko ograjeno le s primerno visoko ograjo, ki onemogoča dostop drugim živalim,

- **obrazložitev/mnenje, kako bi takšen način krmljenja lahko izboljšal stanje ohranjenosti živalske vrste.** Pri medvedu in drugih zvereh je krmljenje z ŽSP lahko dejansko sestavni del širše strategije ohranjanja teh vrst.

Postaje za krmljenje so lahko urejene samo na odobrenih mestih, predvidenih v veljavnih načrtih LUO, v skladu s predpisom, ki ureja divjad in lovstvo.

OU Uprave izda dovoljenje iz prvega odstavka tega člena v soglasju z ministrstvom, pristojnim za ohranjanje narave (Agencijo RS za okolje). Dovoljenje se izda za največ tri leta.

Postopek za pridobitev dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali z ŽSP kategorije 1 zunaj postaj za krmljenje

Tak način krmljenja naj bi bil dovoljen na območju, kjer ni intenzivne reje živali in kjer naj bi se dovolilo, da bi celotne trupe poginulih živali iz določenih čred pustili na mestu pogina oziroma jih zbrali na določenih mestih na območju in dovolili, da se z njimi hranijo zaščitene in zavarovane vrste.

Pogoji za pridobitev dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali z ŽSP kategorije 1 zunaj postaj za krmljenje

Pogoji za pridobitev dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali s ŽSP kategorije 1 zunaj postaj za krmljenje so zaradi zahtevnega nadzora bolj zapleteni.

Vloga za izdajo dovoljenja za krmljenje ogroženih in zavarovanih vrst živali zunaj **postaj za krmljenje** mora poleg podatkov o nosilcu dejavnosti (lovski organizaciji) in predvideni vrsti uporabe ŽSP ali pridobljenih proizvodov vsebovati še:

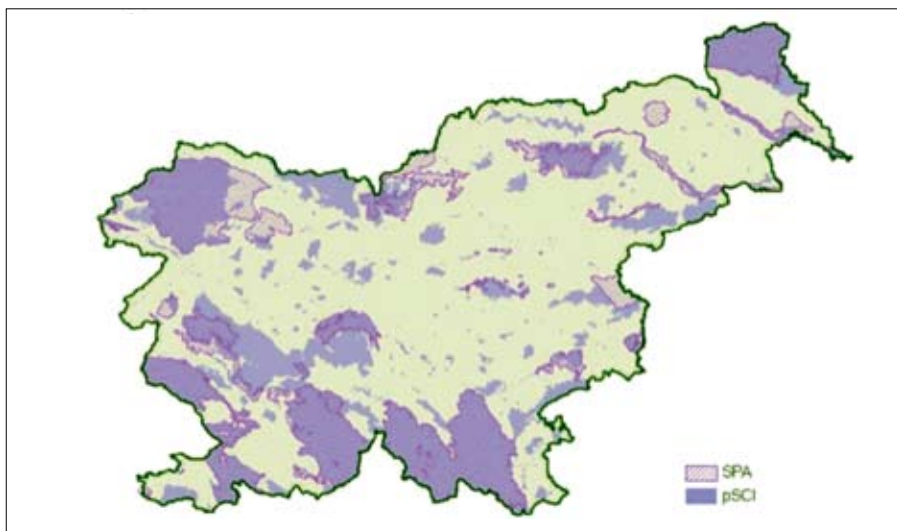
- **podrobnejše podatke glede vrste živali.** Navesti je treba, za katero ciljno vrsto je krmljenje namenjeno npr. za medveda kot eno od vrst zveri ali npr. za sove,

- **opis delovnih postopkov in predlog območij krmljenja;** vlagatelj mora predložiti podroben opis območja, kjer se bo krmljenje izvajalo in celovito oceno tveganja glede prenosa bolezni in vpliva na okolje,

- datum odpreme snovi iz obrata,
- opis snovi, vključno z določitvijo/ identifikacijo snovi v skladu z 8, 9. ali 10. členom *Uredbe 1069/2009/ES*,
- količino snovi (po obsegu, teži ali številu pakiranj),

- kraj izvora snovi – obrat, iz katerega se snov odpremlja; če je primerno, je treba navesti številko odobritve ali registracije obrata ali objekta izvora, ki je bila izdana v skladu z *Uredbo 1069/2009/ES ali Uredbami 852/2004/ES, 853/2004/ES ali 183/2005/ES*, kot so:

- ime in naslov prevoznika snovi,
- ime in naslov prejemnika (lovska organizacija) in njegova številka registracije,

Posebna varstvena območja Natura 2000 v Sloveniji

(vir: ARSO: <http://www.arso.gov.si/narava/natura%202000/karta/>)

- **obrazložitev, kako bi takšen način krmljenja izboljšal stanje ohranjenosti živalske vrste.**

OU Uprave izda dovoljenje v soglasju z ministrstvom, pristojnim za ohranjanje narave (Agencijo RS za okolje). Dovoljenje se izda za največ tri leta.

Dokumentacija za zagotavljanje sledljivosti

LD ali LPN, ki ima dovoljenje za krmljenje, mora najmanj dve leti hraniti dokumentacijo, iz katere sta razvidna količina in izvor ŽSP kategorije 3 oziroma kategorije 1, uporabljenih za krmljenje. Količina in izvor ŽSP sta razvidna iz komercialnih dokumentov organizacije. Vsako pošiljko ŽSP iz obrata do krmišča mora spremljati *komercialni dokument*, ki ga izda obrat izvora ŽSP, npr. klavnica ali drugi obrat. Komercialni dokument mora biti izdan v treh kopijah, od katerih eno prejme *obrat izvora*, eno *prevoznik*, ena pa pripada *lovski organizaciji*, ki ima dovoljenje za krmišče. Na komercialnem dokumentu morajo biti naslednji podatki:

- vrsta in metoda obdelave, če gre za predelan proizvod.

Sklepne besede

V članku so opisane obveznosti lovskih organizacij glede ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi (ŽSP) in predstavljeni pogoji glede uporabe različnih ŽSP za krmljenje prostoživečih živali in živali ogroženih in zavarovanih vrst, kamor spadajo tudi nekatere mesojede in vsejede vrste divjadi in rjavi medved, za katere bi bilo krmljenje z ŽSP lahko zanimivo. Zdajšnja zakonodaja po uveljavitvi Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi, omogoča krmljenje prostoživečih živali in živali ogroženih in zavarovanih vrst z ŽSP. Tako je ponovno omogočeno, da medvedom in drugim prostoživečim živalim popestrimo prehrano tudi s snovmi živalskega izvora – »živalskimi odpadki«.

Mag. Ivan Ambrožič, dr. vet. med.

Marko Mahne, dr. vet. med.

Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

Projekt celovitega upravljanja in varstva medveda v severnih Dinaridih in Alpah - LIFE DINALP BEAR

Upravljanje populacije medveda (*Ursus arctos*) je zahtevno in terja posebne načine. Medved je namreč ena tistih evropskih prostoživečih živalskih vrst, s katero moramo ob sobivanju še posebno pozorno in premišljeno upoštevati njene ekološke značilnosti in biologijo, sicer lahko nastanejo (preveč)številni konflikti s človekom oziroma njegovimi dejavnostmi. Evropska komisija je zaradi čim boljšega upravljanja in varstva medveda v severnih Dinaridih in Alpah

odobrila raziskovalni projekt **Life DinAlp Bear**, ki bo potekal v obdobju 2014–2019. Koordinator je Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), poleg več partnerjev iz Hrvaške, Avstrije in Italije pa v projektu sodelujeta tudi Univerza v Ljubljani (Biotehniška in Veterinarska fakulteta) ter inštitut ERICo Velenje. V projektnih aktivnostih bodo sodelovali tudi nekateri zunanji sodelavci, med najpomembnejše sodijo lovci.

Številni bralci ste že aktivno vključeni v aktivnosti tega projekta, predvsem v okviru neinvazivnega genetskega vzorčenja rjavega medveda, ki smo ga začeli opravljati v začetku letošnjega septembra. Oceno številčnosti populacije medveda smo na enak način ugotovili leta 2007 in takrat ste/smo lovci dokazali, da se znate/znamo dobro organizirati in pomembno prispevati k boljšemu upravljanju z medvedom v slovenskem prostoru. Z zdajšnjim vzorčenjem želimo po nekaj letih premora ponovno ugotoviti, kolikšna je trenutna številčnost naše medvedje populacije in kakšen je trend njenega razvoja v primerjavi s prejšnjimi podatki. Kakovostni, dovolj

Projekt prostorsko zajema območje vzhodnih Alp (rdeče obrobljeno) in severnih Dinaridov (vijolično obrobljeno) ter se razteza prek štirih držav: Italije, Avstrije, Slovenije in Hrvaške.

zanesljivi podatki o številčnosti so temelji upravljanja populacije medveda, ki so nujni tudi za določanje višine letnega odstrela. Enako kot pred osmiimi leti bodo tudi tokrat glavni vir DNK (na podlagi katere prepoznamo posameznega medveda) medvedjih iztrebkov, ki jih bomo/boste uspeli zbrati na terenu. Pri tem ste/smo lovci v veliko pomoč. Na območju Dinaridov bo zbiranje medvedjih iztrebkov potekalo sistematično, na območju Alp, kjer je medvedov manj, pa priložnostno.

Lovskim družinam so projektni sodelavci z Biotehniške fakultete že dostavili potrebni material za zbiranje vzorcev iztrebkov. Vsak lovec, ki se je zanimal za sodelovanje, je od gospodarja ali starešine svoje lovske družine že prejel svoj paket s posodicami za vzorčenje in brošuro z navodili za odvzem vzorcev. Za razliko od leta 2007 je letos glavna novost, da vsak zbrani vzorec zapakirajte v priloženo kuverto s plačano poštnino in ga vrzite v najbližji poštni nabiralnik. Sestanki odgovorne institucije za izvedbo akcije zbiranja medvedjih iztrebkov s poklicnim osebjem v LPN bodo organizirani posebej, tako da bo na »območjih stalne prisotnosti medveda« zbiranje vzorcev zajeto celovito. Vsak vzorec bomo sproti vnesli v spletni portal (<http://medvedi.mbase.org>), prek katerega boste tudi lahko spremljali, kaj se dogaja z vašimi vzorci, in izvedeli, koliko ste jih zbrali v vsaki lovski družini/LPN, po končanih analizah pa tudi, koliko medvedov se je gibalo v vašem lovišču/LPN, kam so hodili, kateri so povzročali škodo ipd.

Lovci boste/bomo vključeni še v druge projektne aktivnosti, v katerih je vaše/naše sodelovanje nepogrešljivo. Nekatere LD oziroma LPN bodo v okviru projekta imele/a možnost sodelovati pri raziskavi učinkovitosti krmljenja medveda s t. i. živalskimi stranskimi proizvodi, z mrhovino (predvsem z ostanki povožene in uplenjene divjadi). Med številnimi lovci je namreč prepričanje, da so se težave z medvedi v

zadnjem desetletju povečale ravno zaradi prepovedi krmljenja te vrste z ostanki domačih živali in posledične ukinitve mrhovišč. V okviru omenjene raziskave bomo ugotavljali, ali oziroma kako krmljenje z mrhovino vpliva na obnašanje medvedov in posledično vpliva na pojavljanje škode, na njihovo zahajanje v naselja in ali je (lahko) krma rastlinskega izvora enakovreden nadomestek mrhovini.

Prav tako bodo zainteresirane lovske družine lahko sodelovale v projektni akciji, ki bo promovirala turistične izdelke, povezane z opazovanjem in fotografiranjem medveda v njegovem naravnem okolju. *Ekoturizem* je razvijajoča se panoga, ki ima velike možnosti za lokalni razvoj (dopolnitev razvoju preostalih oblik turizma, gostinstva, infrastrukture) in je lahko pomemben dodatni vir prihodkov tudi za upravljalce lovišč. Poleg tega tovrstne aktivnosti pozitivno vplivajo na odnos lokalne skupnosti do te vrste, saj se ljudje začnejo zavedati prednosti, ki jih prinaša sobivanje z medvedom. V okviru projekta nameravamo pripraviti Smernice za odgovorno »rabo medvedov« v okviru ekoturizma, pripraviti izobraževalne seminarje za turistične vodnike in lovce ter vzpostaviti spletni portal za oglaševanje omenjenih storitev, prek katerega bodo zainteresirani uporabniki lažje navezali stik z odgovornimi ponudniki.

Poleg naštetih aktivnosti, v katerih bodo imeli lovci pomembno vlogo, bo delo v projektu osredotočeno še na naslednje:

- pripravo smernic za upravljanje rjavega medveda na čezmejni populacijski ravni (vključene Slovenija, Hrvaška, Avstrija, Italija) in na podlagi tega priprava akcijskega načrta, ki ga bo sprejela vlada RS,

- vzpostavitev spletnega portala (<http://medvedi.mbase.org>), namenjenega beleženju znakov prisotnosti medveda, beleženju podatkov o škodi od medveda, odvzemu medvedov, štetju medvedov na stalnih mestih štetja, telemetriji in vseh podatkov, ki jih beležimo v okviru dela na tem področju,

- iskanje možnosti za lažje sobivanje ljudi in medveda. Z namenom blaženja konfliktov bomo promovirali učinkovite oblike zaščite premoženja pred medvedi; v Sloveniji bomo razdelili štirideset kompletov visokih električnih mrež

s pašnimi aparati za zaščito pašnih živali in čebelnjakov ter sto »medovarnih« kompostnikov, poskrbeli bomo tudi za zaščito najbolj izpostavljenih smetnjakov,

- preprečevanje prometnih nezgod z medvedi in divjadjo; ob avtocestah bodo postavljene električne ograje, na mestih najpogostejših prehajanj medvedov prek prometnic pa odvrčalni in opozorilni sistemi,

- proučitev povezljivosti prostora za medvede in izdelava smernic za upoštevanje medvedov v primeru umeščanja novih (predvsem infrastrukturnih ali industrijskih) objektov v prostor.

Do konca projekta vas bomo prek sprotih člankov obveščali o naših aktivnostih in rezultatih projekta, posebno o tistih, ki so zanimivi tudi za lovce. Potek projekta lahko

Podrobneje o projektu

LIFE DINALP BEAR je obsežen mednarodni projekt, v katerem sodeluje devet partnerskih organizacij iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Italije. Prijavitelj in nosilec projekta je Zavod za gozdove Slovenije, od slovenskih inštitucij pa sodelujeta še ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave in Univerza v Ljubljani z Biotehniško fakulteto (Oddelek za biologijo in Oddelek za gozdarstvo) ter Veterinarsko fakulteto. Iz Hrvaške sta dva projektna partnerja, in sicer podjetje Avtocesta Rijeka–Zagreb ter Veterinarska fakulteta Univerze v Zagrebu. Poleg naštetih partnerjev v projektu sodelujejo še Inštitut za divje živali in ekologijo z Univerze za veterino na Dunaju (Avstrija), nevladna organizacija *Progetto Lince Italia*, Dežela Benečija (Oddelek za lov in ribolov) ter Avtonomna pokrajina Trento (Služba za gozdove in favno) – vsi trije iz Italije. Celotna vrednost projekta je ocenjena na nekaj manj kot šest milijonov evrov (slovenski del: 3,68 milijona evrov), od tega večino (68 %) stroškov poravnava Evropska komisija v okviru finančnega instrumenta LIFE+, 30 % sredstev zagotavlja Ministrstvo za okolje in prostor RS, približno 2 % pa so lastni deleži sodelujočih inštitucij.

Foto: Š. Vesel

spremljate tudi na naši spletni strani (<http://dinalpbear.eu/sl/>), preko Facebooka (<https://www.facebook.com/dinalpbear>) in Twitterja (<https://twitter.com/dinalpbear>).

Če imate kakršno koli vprašanje v povezavi s projektom LIFE DINALP BEAR, smo dosegljivi tudi prek e-pošte (dinalpbear@gmail.com) ali po telefonu (01) 470 0067 – Matija Stergar, Zavod za gozdove Slovenije).

**Projekta skupina
LIFE DINALP BEAR**

Foto: M. Cerar – Diana

Stanje divjega petelina v severnih Dinaridih

Da je stanje populacije divjega petelina (*Tetrao urogallus*) na območju severnih Dinaridov (Gorski kotar, SZ Lika, Kočevsko in pogorje Snežnika) zares zaskrbljujoče, celo alarmantno, pričajo tudi podatki pravkar končane študije *Monitoring tetrijeba gluhana na področju Primorsko-Goranske županije, leto 2015* (prev.: Spremljanje stanja divjega petelina na območju Primorsko-Goranske županije v letu 2015). Študijo so opravili na Gozdarski fakulteti v Zagrebu (Šumarski fakultet u Zagrebu) pod vodstvom prof. dr. **Marjan Grubišića** s sodelavci in lokalnim gozdarskim terenskim osebjem in lovci. Območje proučevanj obsega nekaj več kot 90.000 ha, od tega 73.000 ha gozdov. **Na celotnem območju, na mestih nekdanj stabilnih rastišč, je bilo ugotovljenih le deset rastišč s prisotnostjo divjega petelina in opaženih zgolj štirinajst ptic, od tega devet petelinov in pet kur ter najdenih znakov dveh osebkov neugotovljenega spola.** Pripravo študije je naročila *Udruga za zaščito životinja Tetrijeb iz*

Prezida, HR (Društvo za varstvo živali »Tetrijeb«), ki jo vodi dr. **Ivica Križ**.

Alojzije Frković, uni. dipl. inž. (avtor knjige *Tetrijeb gluhani u Gorskom kotaru*, ki je izšla leta 2012), ugotavlja, da je bilo na istem območju Gorskega kotarja leta 1951 evidentiranih 169 aktivnih mest (rastišč) s prisotnostjo divjega petelina in ocenjena številčnost 296 ptic obeh spolov. Že v letu 1998, ob ponovnem štetju, je bilo ugotovljenih le še 56 ptic obeh spolov. Številčnost divjega petelina se je v 47 letih **zmanjšala za več kot petkrat** ali drugače: vsakih deset let se v povprečju številčnost divjega petelina prepolovi.

Na območju Natura/Narava 2000 – Kočevsko (površina je 97.150 ha) že od aprila 2014 poteka projekt LIFE Kočevsko, ki ga vodi mag. **Mirko Perušek**. Izsledki projekta bodo prispevali k uresničevanju določil EU Direktive o pticah in EU Direktive o habitatih. Glavni cilj projekta je izvedba konkretnih naravovarstvenih akcij, s katerimi naj bi se izboljšale habitatne razmere in posledično postopno

vzpostavilo ugodnejše stanje za zelo ogrožene ptice (divji petelin, gozdni jereb, belohrbti detel, triprsti detel, orel belorepec) in tudi podzemni ekosistem s človeško ribico kot glavnim kazalcem stanja podzemnih voda. Sklad EU LIFE je tudi glavni finančni mehanizem za uresničevanje ciljev projektov, ki potekajo na območjih Narava 2000. Program LIFE Kočevsko črpa sredstva iz evropskega finančnega programa LIFE v višini 1.135.000 evrov, kar je 50 % skupne vrednosti projekta, ki je 2.270.000 evrov in se izvaja v obdobju od leta 2014 do 2020. Nosilec projekta je Ministrstvo RS za okolje in prostor (MOP), ki sofinancira 30 % ali 681.000 evrov, preostalih 20 % pa sofinancirajo partnerji v projektu: Občina Kočevje, Zavod za gozdove RS, Zavod RS za varstvo narave in Ljudska univerza Kočevje.

Študija spremljanja stanja (monitoringa) še obstoječe populacije divjega petelina je bila z razpisom zaupana Biotehniški fakulteti v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. **Ivana Kosa**. Rezultati bodo

objavljeni letos v jeseni, do takrat pa lahko uporabimo le ocene sodelujočih raziskovalcev v tej raziskavi. Ugotovljeno stanje populacije divjega petelina na območju Kočevskega je podobno kot v Gorskem kotarju, skratka, stanje je zelo slabo glede na drastično zmanjšanje števila aktivnih rastišč in s tem ptic obeh spolov te vrste. Za natančnejše podatke bo treba počakati rezultate raziskave.

LUO Notranjske (IV) obsega območje Narava 2000, v katerem je na seznamu ogroženih vrst kar trintrideset vrst ptic (poleg drugih vrst vretenčarjev in nevretenčarjev; dvoživk, plazilcev, hroščev, metuljev ...) in zajema območje Snežnika ter planote Javornikov na skupni površini 54.810 ha. Evidentirano je kot Območje Narava 2000, Snežnik - Pivka. Izredna biotska raznovrstnost/pestrost daje temu območju poseben pečat, saj je vrh Snežnika (1.796 m) botanični rezervat, Rakov Škocjan pa krajinski park. Na seznamu ogroženih vrst ptic je tudi divji petelin. V lovišču LPN Jelen - Snežnik v sklopu ZGS – Območna enota Postojna, že od leta 1974 vsako leto spremljajo stanje/status divjega petelina, predvsem v času paritve (april–maj) na površini 27.800 ha, kolikor obsega njihovo lovišče. V času od leta 1970 do 1980 je bilo evidentiranih 32 aktivnih rastišč z okrog 70–80 ptic obeh spolov. V letih 2000–2002 je bilo ugotovljenih le še sedem »živih« rastišč in na njih manj kot štirideset ptic obeh spolov (A. Marinčič).

Konec leta 2007 je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave – Območna enota Nova Gorica pripravil za projektno območje Snežnika *Podrobnejši načrt upravljanja*, katerega vodja je bila dr. **Mirjam Galičič**, sodelavec pa **David Fučka** (v sklopu akcije projekta A3 LIFE III – Narava 2000 v Sloveniji), v katerem so s terenskim delom ugotovili:

– evidentirali so tri rastišča; eno je živo, dve pa opuščeni, vendar s sledovi ostankov perja in cigar te vrste,

– na živem rastišču so opazili tri pojoče peteline,
– kur niso evidentirali.

Citirani zaključek: »Dinarsko območje je z aktivnimi rastišči slabše zastopano kot Alpsko. Rastišče »Vratenski hrib« (3 pojoči petelini) je verjetno eno od boljših območij znotraj SPA Snežnik - Pivka, saj je bila večina rastišč že v raziskavah dr. M. Časa označena kot opuščena. V prihodnosti bo potrebno izdelati akcijski načrt vzpostavitve ugodnega habitata za divjega petelina in mogoče razmišljati o renaturaciji vrste, saj vsi rezultati kažejo na to, da iz snežniškega območja divji petelin izginja.«

Če je verjeti podatkom avtorjev, potem je stanje obstoječe populacije divjega petelina na Notranjskem najbolj kritično in terja takojšnje ukrepanje.

Na ZGS – Območni enoti Postojna, je bil 30. 6. 2015 sestanek na temo *Oživitve populacije divjega petelina na Notranjskem* s predlogom po skupnem pristopu do omenjene problematike na območjih Gorskega kotarja, Kočevske in Notranjske (Snežnik – Pivka). Mag. Mirko Perušek je tamkaj zbranim predstavil dosedanje izkušnje dela na Kočevskem in izkazal potrebo po celoviti obravnavi vsega območja, saj je bilo že pred leti z analizo DNK dokazano, da na celotnem območju živi isti genotip divjega petelina.

Vodja Območne enote ZGS **Anton Smrekar**, univ. dipl. inž., s sodelavci - načrtovalci in vodjo LPN Jelen - Snežnik so sicer podprli potrebo po takojšnjem reševanju stanja divjega petelina, vendar se obenem tudi umaknili od nosilnih nalog v omenjenem projektu, ker jim delovne zadolžitve zaradi urejanja stanja po žledolomu ne dopuščajo še dodatnih delovnih obremenitev in je tamkajšnja OE ZGS po Smrekarjevih besedah že zdaj kadrovsko preskromna. V zadnjem času je razmere še dodatno poslabšal močan napad podlubnikov, predvsem na območjih, poraslih s smreko, kjer se suši drevje na večjih površinah in je ukrepanje nujno.

Toda naravovarstvena situ-

acija je preveč resna, da bi reševanje populacije divjega petelina na območju severnih Dinaridov lahko še odlagali v prihodnost, še posebej, ker je EU v te namene namenila velika denarna sredstva, naša država pa se je z vstopom v EU (2004) zavezala in sprejela obveznosti izvajanja Direktive o pticah in Direktive o habitatih. Skratka, so trdne zakonske podlage, ki od posameznih institucij terjajo predpisano takojšnje ukrepanje.

Da bi našli rešitev za hitrejšo in učinkovitejšo reševalno akcijo za izboljšanje populacije divjega petelina na območju severnih Dinaridov (površina skupnega območja NARAVA 2000 je 241.960 ha), smo se 28. 7. 2015 sestali skupina zanesenjakov, ki si želimo začeti z delom pri projektu, ki bi začel celovito in učinkovito reševati problem zmanjševanja populacije divjega petelina, o kateri je veliko napisanega in raziskanega. A čeprav se piše in govori že več desetletij, da se številčnost divjega petelina zaskrbljujoče zmanjšuje, za izboljšanje stanja ni bilo narejenega praktično še nič konkretnega. Sestali smo se v gozdarski koči Medvedjak v bližini vasi Draga v občini Loški Potok. Mesto za sestanek je nesebično zagotovil mag. Mirko Perušek, vodja projekta LIFE - Kočevsko, na njem pa smo sodelovali: dr. **Irena Bertoncelj**, biologinja iz ZGS – OE Kočevje, ki ima bogate izkušnje in znanje pri pripravi tovrstnih projektov EU; dr. **Ivica Križ** vodja *Udruge za zaščito životinja Tet-*

rijeb, Prezid (HR) in vodja *Uzgojnog centra za Tetrijeba gluhana Prezid* (HR) ter pobudnik za oživitev populacije divjega petelina v Gorskem kotarju **Antun Arh**, univ. dipl. oec., predsednik LD Tetrijeb - Čabar (HR), nosilec operativnih nalog, povezanih z oživljanjem populacije divjega petelina v občini Čabar in Primorsko-Goranski županiji; **Janko Škrlić**, univ. dipl. inž. gozd., pooblaščen koordinater med LUO Notranjske in organizacijami Gorskega kotarja pri tej akciji.

Po daljši razpravi in izmenjavi mnenj smo izoblikovali enotne sklepe, in sicer:

- preveriti je treba možnost vključitve v projekt *Cooperation programme INTERREG Slovenija - Hrvaška*, ki bo razpisan predvidoma v začetku naslednjega leta (2016),

- smiselno je treba vzpostaviti stalno čezmejno usklajeno ugotavljanje stanja (monitoring) divjega petelina, po možnosti dopolnjen s telemetrijo,

- pripraviti čezmejni skupni akcijski načrt za ohranjanje populacije divjega petelina, ki bo temeljil na ustrezno pripravljenih smernicah,

- zagotoviti enotno izobraževanje deležnikov ter prenos znanja na ključne terenske deležnike (gozdarji, lovci, člani planinskih društev),

- potrebno je operativno izvajanje načrta za izboljšanje habitata za divjega petelina, ki bo temeljil na izkušnjah iz LIFE - Kočevsko. Zagotoviti je treba povezave med trenutno še aktivnimi rastišči z

vmesnimi območji naravno še ugodnega habitata.

Do naslednjega srečanja, ki bo predvidoma v prvi polovici septembra 2015, bomo operativno preverili sestavo sodelujočih v morebiti odobrenem projektu, preverili morebitne nosilce projekta na slovenski in hrvaški strani ter pripravili predlog zunanjih sodelavcev projekta.

Naj končam z mislijo znane avstrijskega biologa, ki tudi proučuje divjega petelina, dr. **Huberta Zeilerja**, ki pravi: »*Za obstoječe stanje divjega petelina v Sloveniji nosijo del krivde tudi tisti, ki so prepovedali lov nanj in ga povsem zavarovali, v dobri veri, da so s tem storili nekaj dobrega.*« Najprej ga je leta 1984 zavarovala že LZS po dogovoru in ga prenehala loviti, kasneje pa še, leta 1993, država Slovenija, ki ga je z Uredbo o redkih in ogroženih živalskih vrstah razglasila kot trajno zavarovano vrsto s prepovedjo lova. V Avstriji pa tudi v Franciji je divji petelin še vedno lovna vrsta, vendar so vlaganja v njegovo ohranjanje in zagotavljanje viabilnosti populacije zelo velika in mnogokrat pred cilji same proizvodnje lesa, kar pri nas ni naključje. Na zavarovanega divjega petelina se je vedno pozabljal, prepuščali so ga stihiji in predvsem neskladju z načinom gospodarjenja z gozdom; s siromašenjem in uničevanjem zanj specifičnega habitata smo ga potiskali v kot in onemogočali njegov obstanek v njem. Če bi divji petelin še naprej ostal pod posebnimi pogoji lovna divjad (kot sta npr. volk in medved), bi bila skrb za njegovo populacijo bistveno kakovostnejša, gozdarji pa bi morali popustiti pritiskom in nameniti veliko več pozornosti obstoju in ustreznosti njegovega habitata.

Prepričan sem, da se ob takih razmerah upravljanja (ne gospodarjenja!) z divjim petelinom dandanes ne bi ukvarjali zgolj z možnostmi za njegovo preživetje oziroma s problematiko preprečitve njegovega postopnega izumiranja.

Janko Škrlić,
univ. dipl. inž. gozd.

V gozdarski koči Medvedjak; spredaj od leve: dr. Ivica Križ in Janko Škrlić, zadaj Antun Arh, dr. Irena Bertoncelj in mag. Mirko Perušek

Foto: M. Vegrin

Jezero, mlaka ali travniki? Takšno vprašanje se poraja ob pogledu na Cerkniško jezero – naše slavno presihajoče jezero – kraško polje; odvisno od sezone, v katerem ga obiščemo. Na njem in v njem živi ogromno redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Večji napredek dosežen pri varstvu vrst kot pri varstvu habitatov

Vsako šesto leto morajo države članice EU na poziv Evropske komisije poročati o izboljšanju ali poslabšanju varstvenega stanja vrst in habitatnih tipov, ki sodijo v varstveni nadzor, ki ga določajo usmeritve/direktive EU. Komisija EU s pomočjo Evropske okoljske agencije (European Environment Agency (EEA) in njenega Središča za biotsko raznovrstnost (CBD) nato zbere vse pridobljene podatke in jih analizira. Predvsem zberejo vse ocene, jih med seboj primerjajo in izrečejo, kako uspešno je bilo varstvo v minulem obdobju, v posamezni državi in tudi v okviru celotne EU. Zadnji podatki za obdobje 2007–2012 so bili že analizirani in objavljeni maja letos v obsežnejši strokovni analizi. Tu bomo le informativno povzeli samo nekaj pomembnejših ugotovitev strokovne analize, ki je bila objavljena junija letos v 38. številki reviji *Natura 2000*.

O stanju narave v Evropski skupnosti v obdobju 2007 do 2012

Pri primerjavi podatkov iz 27 držav o varstvenem stanju/statusu (Hrvaška v analizo ni bila vključena, ker je bila sprejeta v EU šele julija 2013, torej leto kasneje), je opaziti, da so se dežele bolj zavzemale za tozadevno varstvo in tudi za večjo raven tovrstnega sodelovanja meddržavnih in evropskih institucij. Zahvaljujoč letom previdnega načrtovanja naravovarstvenih osnov je zdaj že mogoče trditi, da smo pri ustvarjanju povezav v tej smeri uspeli uskladiti podatkovna orodja EU in na območju EU privedi vrstno pestrost že na zavidljivo stopnjo biotske raznovrstnosti.

Zadnje poročilo predstavlja zapleteno primerjavo več kot 17.000 odgovorov na podlagi podatkov, ki so jih prejeli iz držav članic, ki pomagajo doseči ugoden status glede

450 prostoživečih vrst ptic, 230 habitatnih tipov in več kot 1.200 preostalih vrst, ki so pod okriljem direktiv. To pot je tudi prvič, da predstavljajo rezultate obeh direktiv v skupnem dokumentu.

Populacijsko stanje in trendi ptičjih vrst na območju EU

Poročilo o stanju narave izkazuje, da je več kot polovica prostoživečih vrst ptic (52 %) dosegla varno stanje. Toda stanje 17 % vrst je še vedno ogroženih in nadaljnjih 15 % je zelo blizu ogroženega stanja; številčnost se zmanjšuje ali je že rizična. Sem sodijo tudi povsem značilne vrste kmetijske krajine, npr. poljski škrlanček (*Alauda arvensis*) in črnorepi kljunač (*Limosa limosa*).

Če upoštevamo kratkoročne populacijske trende, le-ti nakazujejo, da 4 % ptičjih vrst nima zanesljive prihodnosti, 6 % se

je stanje izboljšalo in je zdaj nekako uravnovešeno, toda varstveno stanje nadaljnjih 20 % vrst še vedno kaže trend nazadovanja. Med tistimi, katerih številčnost se povečuje, je, zanimivo, tudi kar nekaj vrst, ki so bile prej v žarišču naravovarstvenega alarma ali ciljne vrste, ki so bile potrebne učinkovitih akcij varstva na ravni EU; na primer jastreb, brkati ser (*Gypaetus barbatus*) in raca mali žagar (*Oxiura leucocephala*), za katera je bil pripravljen akcijski načrt vrst

družine pravih kun), ki jasno kaže znake napredujočega izboljšanja varstvenega stanja. V atlantskem območju je v minulih dvajsetih letih pri vidri zaznati zanesljivo ponovno vrstno izboljšanje in napredek, kar pripisujejo predvsem zmanjšanju onesnaževanja vodovij z onesnaževalci, kot sta PCB in živo srebro, učinkovitemu nadzoru, ki je zmanjšal ilegalen lov, in izboljševanje sladkovodnih habitatov. Tudi stanje metulja močvirskega cekinčka (*Lyceana dispar*)

se je v Evropi izboljšalo po uvedbi učinkovitih varstvenih ukrepov.

Ko predstavljamo stanje različnih sistematskih skupin živali, zadnji zbrani rezultati dokazujejo, da je le pri 16 % ribjih vrstah, ki sodijo v varstvo Habitatne direktive, opazno izboljšano varstveno stanje, medtem ko je dosegla ugodno stanje tudi več kot četrtna žilnatih rastlin (tracheophyti) in dvoživk.

Če upoštevamo sesalce, ima zdaj ugodnejše varstveno stanje več vrst v primerjavi s prejšnjim primerjalnim obdobjem, ko je bilo ocenjeno kot nezadovoljivo (21 % v primerjavi s zdajšnjimi 13 %). A ne glede na to ostaja še vedno 42 % vrst, katerih naravovarstveno stanje se ni izboljšalo – je neprimerno.

Med tistimi vrstami, katerim se stanje ni izboljšalo, je npr. evropski bizon ali zober (*Byson bonansus*) v alpskem območju, sivi ali stožčastoglavi tjulenj (*Halichoerus grypus*) v morskem – baltskem območju in sredozemski netopir – južni podkovnjak (*Rhinolophus euriatle*).

Za kopenske vrste, ki dosega ugodnejše stanje, poročajo z območij okrog Črnega morja in iz alpskih območij (več kot 30 %), medtem ko za severnjaške (borealne) vrste (29 %) in tiste z atlantskih območij (34 %) ocenjujejo njihovo varstveno stanje še vedno za nezadovoljivo – slabo.

Prav tako je manj vrst, ki živijo v obmorskem območju, pri katerih še ne poznamo pravega stanja; večina jih (88 %) sodi v makaroneško območje. Območje Baltiškega morja kaže najslabše stanje s 60 % vrst, pri katerih je ugotovljeno nezadovoljivo – slabo stanje, sledi pa mu območje ob Črnem morju (33 %).

Varstveno stanje in trendi habitatnih tipov

Habitatni tipi okolij na splošno odražajo slabše varstveno stanje in nadaljnje trende poslabševanja v primerjavi s trendi pri posameznih vrstah. V vseh 27 državah EU skupaj le 16 % habitatnih tipov dosega zadovoljivo stanje. Taka slaba ocena stanja je odvisna od različnih vplivov, vključno tudi od daljše tradicije varstvenih akcij za vrste, pa tudi od izrazitejših težav pri varstvu habitatov.

Večina habitatov je ocenjenih z nezadovoljivo oceno stanja (pri 47 %), od katerih jih je kar 30 % ocenjenih nezadovoljivo – slabo.

V povezavi z varstvenim stanjem in trendi je kar za tretjino habitatnih tipov nezadovoljivo stanje, toda še vedno stabilno/uravnovešeno (33 %). Toda stanje se še vedno poslabšuje v naslednjih 30 %, kar je vzrok za resno zaskrbljenost. Le bori 4 % odstotki habitatnih tipov izkazujejo izboljšanje v naravovarstvenem pogledu.

Če bi primerjali ugotovljeno varstveno stanje po različnih habitatnih skupinah, bi lahko opazili, da so sipinski (peščinski) habitatni (peščine) ocenjeni najnižje, medtem ko so skalnati najboljše. Resave, goščavja in habitatni sredozemskega sklerofilnega grmičevja so prav tako nekoliko boljše

Direktiva o habitatih EU, ki je bila sprejeta leta 1992, pomeni skupaj s starejšo **Direktivo o pticah EU** (1979) temelj politike EU za ohranjanje narave v Evropski skupnosti. Obe direktivi sta bili odziv na desetletja uničevanja narave, pretiranega izkoriščanja naravnih virov in izgub habitatov ter vrst, ki so vezane na posamezne habitate ali habitatske tipe.

Direktivi poudarjata cilje ukrepov in sredstva za njihovo dosego. Leta 2007 so države članice EU prvič poročale o stanju ohranjenosti habitatov in vrst, ki so bili v obdobju od leta 2001 do 2006 zavarovani z določili direktiv. Zdaj poteka postopek drugega ugotavljanja.

Končno poročilo o ugotovitvah je vedno podroben pregled »zdravstvenega stanja« habitatov in vrst, ki so zavarovani v EU. V vsaki direktivi je »stanje ohranjenosti« opredeljeno kot skupek vplivov na habitate ali na vrste, ki dolgoročno vplivajo na njihovo razširjenost, sestavo, funkcije/vlogo in številčnost.

EU, ki so ga materialno podprli s finančnimi sredstvi iz sklada EU Life.

Varstvena ocena in trendi vrst, ki sodijo v Habitatno direktivo

Glede na poročila/podatke o stanju narave (*State of nature*) je skoraj četrt vrst (23 %), ki so zavarovane s Habitatno direktivo, doseglo ugodno varstveno oceno. Toda za več kot polovico (60 %) je stanje še vedno nezadovoljivo, 42 % jih ima še vedno oceno nezadovoljivo – nezadostno in 18 % nezadovoljivo – zelo slabo.

V odvisnosti od trendov varstvenega stanja imajo 4 % vrst nezadovoljivo stanje, a se izboljšuje, 20 % nezadovoljivo, a stabilno/uravnovešeno, 22 % vrstam se je stanje poslabšalo, za 14 % vrst pa je stanje neznano.

Evrazijska vidra (*Lutra lutra*) je vrsta sesalca (zver iz

Foto: M. Vogrin

Orel belorepec (*Haliaeetus albicilla*) je največji evropski orel, ki gnezdi tudi v Sloveniji. Okrog deset parov gnezdi predvsem ob večjih rekah in drugih vodnih površinah. Še pred nedavnim je v Evropi veljal za redko in ogroženo vrsto, zdaj pa se je zaradi številnih naravovarstvenih ukrepov njegovo stanje precej izboljšalo.

ocenjeni od povprečja, med katerimi jih kar četrtina dosega zadovoljivo oceno.

Glede naravovarstvenih ocen in trendov se zdi, da so najslabše ocenjena mokrišča (močvirja, močvirna blatišča in barja), poleg tega pa se več kot polovici stanje še poslabšuje. Takoj za njimi sledijo s svojo

visoko stopnjo nezadovoljivih – slabih stanj, od katerih jih več kot polovica sodi v takšno kakovostno kategorijo.

Za habitatne tipe morskega makaroneškega območja je treba poudariti, da so dosegli boljše ali celo veliko boljše stanje (boljših 33,3 %) v območjih ob Črnem morju

države je vključena v to območje, boljši varstveni status bo lahko izkazovala. Poročilo o varstvenem stanju/statusu izraža, da splošna varstvena ocena vrst in habitatov, ki so uvrščeni v Habitatno direktivo, ni pomembno odvisna od vključitve v območje, ki ga zajema Natura 2000. Za to trdi-

nimi težnjami v posameznih državah. Pomembno večje razmerje habitatov, katerih 75–100 % površine je vključenih v mrežo območij Narave 2000, ima že stabilno oceno stanja v primerjavi z le manj kot 35 %, kjer to stanje še vedno ni doseženo.

Glede na Ptičjo direktivo je povsem jasno, da je večji delež ptičjih vrst, ki sodijo v Dodatek I te direktive in ki imajo dodatno povečano Posebno varstveno območje (*Special Protected Area – SPA*) zaradi povečanja razmnoževalnih populacijskih trendov (40 %), v primerjavi s tistimi vrstami, ki niso navedene v Prilogi I ali II (22 %).

To dokazuje, da so ciljne naravovarstvene akcije za te vrste odvisne od posebnih varstvenih ukrepov in od upravljanja v okviru SPA, ki poglavito vplivajo na vrste in podvrste, navedene v Prilogi I, in za namene, katerih akcijski načrti vrst (*EU Species Action Plans*) EU so bili tudi razviti ter katerih prednostna naloga je vključevanje in plačevanje stroškov sprejetih programov LIFE. Njihov glavni namen je povečati populacijske trende.

V nasprotju z lovnimi vrstami, ki so uvrščene v Prilogo II Ptičje direktive, kažejo višji

Foto: J. Tarmen

*Evrazijska vidra (*Lutra lutra*) je vrsta sesalca (zver iz družine pravih kun), ki jasno kaže znake napredujočega izboljšanja varstvenega stanja.*

Pomembna ugotovitev poročila je, da imajo habitat, povezani s trajnostnimi kmetijskimi praksami, slabše stanje ohranjenosti kot nezemeljski habitat. Samo 7 % kmetijskih je v ugodnem stanju v primerjavi z 21 % pri drugih habitatnih tipih, ki pa niso v kmetijski rabi.

slabo oceno travnišča (40 %). Peščinski/sipinski habitat, čeprav jih je v primerjavi z drugimi malo, imajo najvišjo oceno primernosti za življenje vrst, ki so vezane nanje. Gozdovi in sladkovodni habitat imajo še vedno predvsem nezadovoljivo, vendar stabilno varstveno oceno.

Na kopnem je največje razmerje ugodnega stanja doseženo v alpskem (25 %) in makaroneškem območju (t.j. ob severnem Atlantiku) (36 %), v stepskih območjih (50 %). Po drugi strani pa borealna (severnjaška) biogeografska območja izkazujejo

(14,3 % boljših) v primerjavi s preostalimi območji. V nasprotju z njimi pa je več kot 70 % habitatnih tipov v severnem atlantskem morskem območju (Marine Atlantic), kjer je varstveno stanje ocenjeno nezadovoljivo – slabo.

Prispevek mreže Narava/Natura 2000

Stanje narave prav tako poskušamo popraviti z zakonitimi ukrepi, ki jih prinaša t.i. program **Narava/Natura 2000** (strokovna naravovarstvena izhodišča), ki so bila izoblikovana in sprejeta za potrebe vzpostavljanja in vzdrževanja omrežja v posebej določenih območjih dežel EU, ki se nanajšajo na varstvene ukrepe vrst in habitatnih tipov.

Da bi lahko ocenili, kako se razmere gibljejo, je pomembno vedeti, koliko od vseh populacijskih območij skupaj je vključenih v območje Narava 2000. Seveda lahko pričakujemo, da večja površina

tež je lahko vzrok tudi dejstvo, da nujno potrebni varstveni in obnovitveni ukrepi še niso vneseni v večino potrebnih mest, ker v določeni državi ni

Foto: S. Polak

*Tudi stanje metulja močvirskega cekička (*Lyceana dispar*) se je v Evropi izboljšalo po uvedbi učinkovitih varstvenih ukrepov.*

bilo dovolj časa, da bi jih ustrezno pripravili in izvajali.

Toda kakorkoli že gledamo na habitate in vrste, ki izražajo nezadovoljivo stanje, lahko ugotovimo pozitivno odvisnost med velikostjo območja Narava 2000 in naravovarstve-

odstotek vrst z upadajočimi dolgoročnimi razmnoževalnimi populacijskimi trendi (40 %).

Povsem jasno je, da je treba ustrezno upravljati z vrstami v območjih Narava 2000. Določanje dodatnih novih predelov

in časovno uresničevanje načrtov v območjih mreže Narava 2000 pomeni učinkovito orodje za doseganje boljšega varstvenega in populacijskega stanja. Vključevanje dodatnih mest, ki so še potrebna varstva in preoblikovanja varstvenih ukrepov, prav tako terjajo povečano vlaganje sredstev iz naravovarstvenih skladov.

Torej: glede na rezultate ocen o stanju narave ima le blizu 50 % mest že vzpostavljene vsestransko potrebne upravljalvske načrte in je deležnih podpore s sredstvi namenskih skladov, ki so omejeni glede na varstvene namene in pomembnost. Mnogo koristnih naravovarstvenih priložnosti pa je še odvisnih od političnih ocen in posameznih političnih odločitev EU v okviru resor-

jev (kmetijstvo, ribištvo in za razvoj območij).

Nevarni vplivi in grožnje

Da bi dosegli čim boljše razumevanje prvenstveno najočitnejših nevarnih vplivov in groženj na vrste in habitate, ki sodijo v varstveni režim obeh direktiv, so bile dežele članice pozvane, naj pošljejo poročila in mnenja, kje same vidijo glavne vzroke, ki v njihovi državi povzročajo izgubo habitatov oziroma njihovo siromašenje.

Za kopenske sisteme so zaradi »kmetijske« dejavnosti in zaradi »vplivov drugih dejavnosti ljudi« povzročene spremembe naravnih razmer najočitnejši problemi, ki vpli-

Foto: M. Vegrin

Rumena pastirica (Motacila flava) je gnezdilka vlažnih travnišč, čeprav se zadnje čase uspešno prilagaja tudi na intenzivno obdelana polja. Sodi med indikatorske vrste kulturne krajine. V Sloveniji velja za redko in ogroženo vrsto ptice.

vajo na vse tri skupine (ptiče, druge vrste in habitate). Za »kmetijstvo« so značilne spremenjene kmetijske prak-

se, spremenjeni načini paše domačih rastlinojedih živali (vključno z opuščanjem nadzora nad pašnimi živalmi – prosta paša); neplodnost in pesticidi so najpogostejše omenjene posledice.

V okviru »sprememb naravnih razmer zaradi ljudi« v vodovjih so v odgovorih iz vseh držav najpogostejše omenjene spremembe hidroloških režimov, zmanjšanje medsebojnih povezav in izsušitev površinskih vodnih virov. To je prav tako razvidno iz ocen, ki jih prinaša Direktiva za vodno mrežo (Water Framework Directive).

V odgovorih za morske sisteme navajajo kot glavna vzroka nevarnosti »čezmerno uporabo živih naravnih virov« in »onesnaževanje«. Pri izkoriščanju naravnih virov je prvenstveno najbolj nevarno morsko ribištvo, ki negativno vpliva na ribje vrste in drugi morski živelj. Pri onesnaževanju omenjajo onesnaževanje z odpadnimi predmeti in snovmi (plastičnimi vrečkami, zamaški, stiroporom in nesintetičnimi snovmi pa tudi z raznimi odpadnimi balastnimi tekočinami, olji, ipd.). V okviru sprememb nenaravnih razmer navajajo strganje morskoga dna in spremembe hidroloških režimov, upravljanja obale ... in vznemirjanje živali zaradi človeških aktivnosti. Vse naštetje je prav tako omenjeno kot resna grožnja, ki vpliva tudi na spreminjanje podnebja, ki še posebno vpliva na morske ptice.

VABILO

Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje in društvo *Balkan Wildlife Scientific Society* v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom Slovenije, Visoko šolo za varstvo okolja, Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, Muzejem Velenje, Zavodom za gozdove Slovenije in Lovsko zvezo Slovenije ter partnerji iz Srbije (Agronomska in Naravoslovno-matematična fakulteta Univerze v Novem Sadu, Agronomska in Veterinarska fakulteta Univerze v Beogradu) in Makedonije (Gozdarska fakulteta Univerze v Skopju)

organizirajo

**4. MEDNARODNI KONGRES O LOVSTVU
IN UPRAVLJANJU Z DIVJADJO
(4th International Hunting and Game Management
Symposium).**

Kongres bo med 5. in 7. novembrom 2015 v Velenju.

Podrobnejše informacije o kongresu (vsebine, urnik, seznam predavateljev, možnosti in pogoji udeležbe itn.) lahko najdete na spletni strani kongresa (<http://www.huntsymposium.com>).

Vse zainteresirane prosimo, da zaradi lažjega usklajevanja udeležbo **predhodno prijavite** na tel. številko: 040/574-718 (Katarina) ali preko elektronske pošte (katarina.flajsman@gozdis.si).

Vljudno vabljeni!

Za organizatorje:
izr. prof. dr. Boštjan Pokorny
Katarina Flajsman

Doseči napredek pri uresničevanju Cilja št. 1, Strategije EU za doseganje večje biotske pestrosti

Prvenstveni cilji Strategije EU o vrstni raznolikosti/pestrosti (biodiverziteti) so, da bi obdržala zdajšnje varstveno stanje vseh vrst in habitatov, ki sodijo v zakonodajo EU in do leta 2020 prispevali tudi k občutnim (in merljivim) izboljšavam varstvenega stanja.

To v praksi pomeni, da bi do leta 2020 dosegli občutno izboljšanje stanja v 34 % habitatov in pri 25 % vrst. Tudi pri pticah je namen, da bi do tega leta za 78 % ptičjih vrst zagotovili njihovo izboljšano varstveno stanje.

Poročilo o stanju narave vključuje sklepe, kjer piše, da je v okviru varstva habitatnih tipov v Habitatni direktivi zabeležen v pomenu ciljev Strategije o vrstni pestrosti ugotovljen zelo skromen napredek. S tega gledišča zdaj le 20 % habitatov dosega ugodno (16 %) ali izboljšano (4 %) stanje v primerjavi s ciljnim 34 % do leta 2020. Po drugi strani pa je 30 % vseh habitatov še vedno v slabšem stanju, medtem ko v 42 % ni od leta 2006 zabeleženih nobenih izboljšav.

Pri vrstah sta na prvi pogled dosežena veliko boljše stanje in napredek. Povprečno je pri 28 % vrst doseženo zadovoljivo stanje (23 %) ali izboljšano (5 %), kar pa je še vedno manj kot 25 % ciljnih vrednosti, želeno do leta 2020. Mnogo sprememb je posledica izboljšanih metod zbiranja podatkov in učinkovitosti varstvenih akcij. Če upoštevamo vse izboljšave in dosežke skupaj, je trenutni skupni dosežek skromen; le 1–2 % uspeh, medtem ko se stanje 22 % vrst še vedno slabša in od leta 2006 pri 33 % nismo zabeležili nobenih sprememb.

Podobno ugotavljamo tudi majhen napredek glede t.i. **Cilja 1** pri ptičih (78 % izboljšav do leta 2020), kjer še ni bilo ugotovljenega varstvenega napredka. Ko opredeljujemo

napredek pri vrstah ptic, jih 8,5 % kaže nezanesljivo varstveno stanje, a je kljub vsemu še ocenjeno, da napreduje, 2 % vrst izraža nezanesljivo, a še stabilno/uravnovešeno stanje, 20 % pa jih izraža še nadaljnje zmanjševanje.

Pogled v prihodnost

Poročilo o stanju narave (*State of Nature*) predvideva ustrezno predstavitev zdajšnjega stanja pa tudi pogled na učinkovitost varstvenih ukrepov za 2000 vrst in habitatnih tipov, ki sodijo v varstvo omenjenih dveh direktiv. Že zdaj je jasno, da bo izjemno težko doseči cilje, ki naj bi bili očitni v okviru evropske biotske raznovrstnosti.

Kljub skrbi pa spodbuja dejstvo, da so nekatere vrste in habitat, ki sodijo v zaščito direktiv EU, le začeli kazati skromne znake izboljšav. Glede na pozitivne trende, ki se izražajo z uspešnimi primeri v Evropi, pri čemer je treba prvenstveno izboljšati zakonodajo, ki mora zajemati ciljne varstvene ukrepe, ki bodo zajemali tudi dovolj široko območno osnovo, lahko posledično pričakujemo ustrezne pozitivne rezultate.

Skratka, splošni položaj vrst in habitatov EU se v šestih letih ni pomembno spremenil in premaknil v pozitivno smer. Splošna ocena stanja vrst in habitatov je še vedno nezadovoljiva in dokajšen delež le-teh se še nadalje poslabšuje.

Nekatere sistematske skupine vrst, npr. sladkovodne ribe in habitat (kot so npr. mokrišča ali travišča/travniki), so v dokaj zaskrbljujočem stanju. Zaradi občutnih pritiskov in nevarnosti, od sprememb v kmetijskih praksah in nezadržanih razmer pri izkoriščanju naravnih virov ter onesnaževanja morskih okolij, bo v prihodnje potreben še učinkovitejši nadzor vzrokov in trendov.

Glavni namen mreže **Narava 2000** je, da udejanja tak nadzor. Glede na dejstvo, da zajema skoraj 15 % celotnega območja EU in prav tako poglobljen del morskega

vodovja, je orodje za učinkovito upravljanje na tem območju, s svojimi popravki (dopolnilnimi predeli) območja Natura 2000 pa pravzaprav podlaga za doseganje napredka ciljev obeh direktiv.

V mnogih delih Evrope so varstvene ocene in ukrepi, ki jih je treba še vedno opravljati, šele v razvojnih povojih. Iz zbranih podatkov o teh trendih se dozdeva, kot da smo v okviru te mreže šele začeli delati, da bi dosegli želeno stanje. Zato bodo v prihodnje

varstveni učinki potrebovali še močnejši zagon in razširitev, če bomo želeli do leta 2020 doseči glavni cilj: **zadovoljivo biotsko raznovrstnost.**

Naslednje poročilo bo Komisija EU pripravila za obdobje 2013 do 2018, kjer bomo lahko dovolj zanesljivo ocenili, ali nam bo v EU uspelo uresničiti cilj do leta 2020: pomembno izboljšati varstveno stanje vrst in habitatov v skupnosti naprednih evropskih držav.

Pripravil – Boris Leskovic.

Nujno spet združiti vse dejavnosti v prid varstva habitatov prostoživečih živali!

Glede na objavljeni članek v časopisu Delo (16. 7. 2015) z naslovom *Drobna ptica kliče na pomoč in opozarja*, ki ga je napisal dr. **Davorin Tome** z Nacionalnega inštituta za biologijo, si dovolim na že v januarju opozorjeno problematiko Lovsko zvezo Slovenije ponovno vprašati o ukrepih lovcev za varstvo naravnih razmer za prostoživeče živali. Čeprav vse vrste niso lovne živali, pa se zaradi poslabševanja življenjskih razmer njihovo število hitro zmanjšuje oziroma nekaterih vrst tudi ni več mogoče zaznati na našem območju. V Lovcu so bili v zadnjem času objavljeni prispevki, ki zgovorno pričajo o tej problematiki; predvsem pa potrjujejo ter še lepše ilustrirajo pereče stanje, na katerega opozarjam tudi sam. Članki z opisi in tolmačenjem lovcev v povezavi z dosedanjimi varstvenimi/zaščitnimi ukrepi s tega področja in območij pa, po moji oceni, ne zadostujejo za odpravo opisanih in kritičnih stanj ter s tem povezane grozeče prihodnosti.

Ocenjujem, da so zdajšnja stanja, ne samo v lovstvu, nujna posledica politike, ki se ravna po starem pregovoru D.et i. (*»Deli in vladaj!«*) in ki se je v kratkem prenesel na celotno-gospodarsko stanje. Saj se že tudi druge pravice in materialne dobrine ljudi – naših državljanov ponovno primerjalno obravnavajo, kot so jih v srednjem veku! To trditev lahko primerjalno dokumentiram z aktom.

Glede na vsebino v uvodu omenjenega članka, opisane kritične življenjske razmere prostoživečih živali, smo po moji oceni lovci enako soodgovorni, ker smo se pustili izločiti iz vseh področij tistih dejavnosti, ki predpisujejo in omogočajo razmere za življenje prostoživečih živali (z izjemo lovnih živali). Življenje je tako povezano, da v ta življenjski sklop v naravi spada ne samo opisano, ampak tudi ponekod nezaželene žuželke, pa naj si bodo tiste, ki so nadloga v kmetijstvu, gozdarstvu, prometu, ribištvu, živilsko-predelovalni industriji, športu in rekreaciji, da ne naštevam naprej.

Ocenjujem, da je nujno spet združevati dejavnosti na vseh bioloških področjih, da nas naši potomci ne bodo mogli kriviti za stanje, ki bo še slabše.

Preden končam s tem zapisom, naj obvestim širšo lovsko in drugo javnost še z naslednjim iz mojega okolja: danes (16. 7. 2015) od 5.30 do 16.40, ko to pišem, še nisem opazil niti ene lastovice na nebu nad našim krajem! Tudi hudournika ne.

Mag. Edvard Osrajnik,
Radlje ob Dravi

Spremljal sem ga na lovu na kapitalnega medveda

Lov na bosanskega medveda z Manuelom Frago

Stemnilo se je. Gledam lovskega gosta, kako na peto opazuje rob gozda, zadovoljen, ker je medveda že videl. Najmočnejšega medveda še ne vidimo, a upamo, da se bo pojavil čez dobre pol ure, ko bo vžsel mesec. Opogumljajo me umirjenost gosta in njegove besede, da lahko ostane buden vso noč ...

Manuel Fraga¹ je bil dobro obveščen o lovstvu in možnostih lova v Bosni in Hercegovini. S pomočjo ene izmed slovenskih turističnih agencij se je odločil za prihod na lov v Bosno, na medveda. Spomini, zapiski in fotografije so mi pomagali pri opisu tega že davnega lova.

Konec leta 1983 je prispel dopis slovenske turistične agencije Športno-rekreacijskemu centru Vlačić s prošnjo za organiziranje lova na kapitalnega medveda. Prošnja je bila sprejeta in pripravljen je bil celoten program za lov in bivanje cenjenega gosta. Določen je bil datum lova – 15. december –, a gost se je še osebno povezal z upravo lovišča in se pozanimal o vseh podrobnostih.

Manuela Frago in turističnega agenta iz Slovenije, ki ga je spremljal, sem sprejel v Banji Luki. Pri meni doma smo

¹ V dolgi politični karieri, ki je trajala več kot šestdeset let, je Manuel Frago (1922–2012) v političnem življenju Španije opravljal veliko odgovornih nalog. Akademik, doktor prava, političnih ved in ekonomije je bil profesor na pravni fakulteti, minister za informiranje, turizem, notranje zadeve, veleposlanik v Angliji, eden izmed avtorjev španske ustave, podpredsednik vlade, zastopnik v Evropskem parlamentu, utemeljitelj Narodne stranke in njen predsednik, štirikrat senator Galicije; funkcijo senatorja je opravljal vse do leta 2011. Je avtor 87-ih knjig s področja politike, zgodovine in ekonomije. Po smrti Francisca Franca je predlagal reforme dotedanjega avtoritarnega režima in ga poskušal približati demokratskemu sistemu.

Foto: O. Naglost – Diana

se zadržali v krajšem pogovoru. Gost Fraga ni imel svojega orožja, ker ni želel, da bi ga na letališčih novinarji snemali z orožjem. Ponudil sem mu mojo lovsko risanico, ki jo je z zadovoljstvom sprejel. Videl je, da imam na njej montirano dobro optiko in da je puška dovolj močnega kalibra.

V lepem in hladnem vremenu smo se po kanjonu Vrbasa peljali proti lovišču. Med potovanjem mi je gost postavljал številna vprašanja o krajih, skozi katere smo potovali, o lovstvu v Bosni in Hercegovini ter o podrobnostih samega lova.

Dejal je, da ima dovolj časa in upa, da bomo v treh, štirih dneh imeli priložnost medveda videti in tudi upleniti. Ugajalo mi je njegovo razmišljanje, da se nikoli ne ve, kaj vse lahko prepreči še tako dobro pripravljen lov. Da bi bil lov uspešen, smo imeli pripravljene tri preže, ki so jih medvedi v nočnih urah redno obiskovali.

Na planino Vlačić, v hotel Babanovac, smo prispeli ob dogovorjeni uri. Sprejel nas je upravnik lovišča v družbi predstavnikov občine. Kosilo je potekalo v prijetnem vzdušju, zahvaljujoč predvsem turističnemu agentu iz Slovenije in

njegovemu odličnemu znanju hrvaškega, španskega in angleškega jezika. Pred odhodom na lov je gospod Fraga želel še preizkusiti orožje, kar je lovsko pravilno. Gosta sem opozoril, da ima puška močan odsun in naj bo previden, da ga obroč okularja daljnogleda ne bi udaril v čelo. Manuel Fraga je ustrelil in natančno zadel tarčo, a se je vseeno zgodilo – okular mu je poškodoval arkado in gost je zelo krvavel. Predlagali smo mu, da bi ga odpeljali k zdravniku, a je gospod Fraga temu odločno nasprotoval, rekoč, da je prišel na lov in ne v bolnišnico. V sneg je namočil žepni robec, si ga položil na čelo in zahteval, da se odpravimo v lovišče. Sprejel sem njegovo odločitev in v spremstvu prevajalca smo se odpeljali proti približno 10 km oddaljeni preži. Avtomobil smo pustili nekaj sto metrov stran od mrhovišča in počasi krenili po razmočenem snegu, v katerem smo opazili sveže stopinje srednje velikega medveda. Prepričan sem bil, da ga bomo kmalu tudi videli. Zahvaljujoč ugodnemu vetru in tihemu približevanju smo ga res zagledali – ob nastavljenem poginulem konju.

Potihoma smo vstopili v prežo v velikosti manjše kolibe. Udobno smo se namestili, nastavljajoč puške, daljnogleda in preostale potrebščine na primerne razdalje.

Še ura dnevne svetlobe ... Gospodu Fragi sem pokazal dnevnik nočnih opazovanj medvedov z vsemi podrobnostmi, kar ga je prijetno presenetilo. Vrhovi okoliških planin so bili še obsijani z zahajajočim soncem, ko je gost presenečeno vzdiknil: »Medveda vidim!« Pogledal sem skozi svoj daljnogled in zagledal kapitalnega samca: prav tega smo namenili našemu gostu! Gost je odložil daljnogled, vzel beležko in svinčnik ter ob zadnji svetlobi minevajočega dne zabeležil svoje prve vtise. Medved, ki je bil na mrhovišču že ob našem prihodu, je bil še vedno tam: s konja je trgal velike kose mesa. V decembru medvedje uživajo velike količine hrane, da se

pripravijo na zimski dremež. Tisti, ki si prvi naberejo dovolj tolšče, prvi odidejo na zimski dremež in navadno zadnji zapustijo brlog.

Stemnilo se je. Gledal sem lovskega gosta, kako je napeto opazoval rob gozda, zadovoljen, ker je medveda že videl. Najmočnejšega medveda še nismo videli, a smo upali, da se bo pojavil čez kake pol ure, ko bo vzšel mesec. Opogumljale so me umirjenost gosta in njegove besede, da lahko ostane buden vso noč.

Končno je vzšel mesec in osvetlil sneg, potacan od medvedjih šap. Odprli smo okno, saj smo imeli ugoden veter, kar je pokazal papirnat trak, pritrtjen na oknu.

Za prežo smo zaslišali pok suhe veje. Takoj zatem smo opazili prav tistega medveda, ki smo ga čakali! A že je izginil v mraku gozda ... Čas je hitro mineval, kazalci so kazali že 21. uro. Minilo je še pol ure. Tedaj je na jaso pritacalo osem medvedov različnih velikosti! Za trenutek smo neslišno zaprli okno, da sem gostu dal zadnja navodila. Našega medveda še ni bilo.

Končno sem ga le zagledal v senci na robu gozda, kako se je počasi približeval konju, s katerim se je že mastil precej velik medved. Čeprav je bila hrana postavljena na več mestih, so se medvedi zanjo pogosto spopadali, se obde- lovali s šapami, se grizli in rjovel, kar v tihi noči močno odmeva. Manjši medvedi se ob tem vedno umaknejo.

Tisti večer je spopad med obema velikima samcema trajal le pol minute, nakar sta oba izginila v gozdu. Zaskrbelo me je: »Kaj če se naš medved ne bo vrnil?« Fraga je bil navdušen nad prvobitnim dogajanjem, ki ga v naravi lahko opazuje le redkokdo. Ostali smo mirni in potrpežljivo čakali, saj je bila pred nami še skoraj vsa noč. Po dvajsetih minutah so začeli prihajati: najprej manjši. V mesečini smo jih videli vedno bolje.

V senci na robu gozda sem opazil večjega medveda, ki se je počasi bližal mrhovini. Prav tisti je bil, ki je bil namenjen

gostu! Pred mrhovino se je ustavil in pozorno motril na vse strani. Zazrl se je naravnost proti nam. Ostali smo mirni in čakali, da bo začel jesti. Medved je zagrabil konja in ga poskušal odvreči, kar mu seveda ni uspelo, ker je bil konj privezan. Počakali smo še nekaj trenutkov. Ko sem bil prepričan, da je veter ugoden, da se medved hrani in je z bokom obrnjen proti nam, sem na tiho odprl okno. Slišali smo, kako je zver drobila kosti. Gostu sem končno dal znak, naj strelja ...

Strel je odjeknil in iz cevi je siknil zelenkast plamen. Tiho hropenje je bilo znak, da je medved dobro zadet. Z gobcem je hlatal po mestu zadetka in opotekajoče odhlal proti gozdu. Od tam smo zaslišali kotaljenje kamenja, nato je nastala tišina, ki jo je polnilo le šumenje gorske rečice Ugar.

Gostu še nisem čestital, ker so presenečenja vedno mogoča. Bil je vesel in navdušen ter zelo prepričan v dober zadetek. Želel je iti z menoj in tudi sam pregledati mesto nastre-

la. Dovolil sem mu, saj sem bil prepričan, da medved leži mrtev nekje v bližini. Za vsak primer sem vzel s seboj šibrenico, napolnjeno z najdebelejšimi šibrami. Na nastrelu smo takoj opazili nekaj kapelj krvi. To je dober znak, saj kadar je na nastrelu obilo krvi, je to pogosto znak za slab zadetek. Krvni sled je bil vse močnejši in nas je vodil v gozd. Dobrih sto metrov naprej smo našli že mrtvega medveda. Šele takrat sem čestital presrečnemu gostu za zlatega medveda! Včasih se tudi pri medvedih pojavi kanibalizem, zato sem plen pokril s svojo jakno, da bi ga obvaroval do naslednjega jutra, ko bi prišli ponj.

Vrnili smo se v hotel. Že po polnoči je bilo, a nas to ni oviralo, da ne bi proslavili uspešnega lova. Naslednji dan smo na željo gosta Frage odšli v Travnik in obiskali rojstno hišo nobelovca Iva Andrića ter katoliško gimnazijo. Gost se je dolgo zadržal v hiši nobelovca. Prevajalca je prosil, naj mu pojasni vsebino Andrićevih del. V hladnem vremenu smo se sprehodili še po mestu pod vodstvom turističnega vodnika, ki nam je predstavil mnoge zgodovinske znamenitosti.

Pred odhodom domov je Manuel Fraga povabil na poslovilno kosilo več visokih gostov in se nam zahvalil za gostoljubnost in vse pohvale vredno organizacijo lova. Komplimenti so imeli za nas veliko vrednost, saj jih je izrekel španski minister za turizem v mandatu, v katerem je Španija doživela turistični razcvet.

Ob slovesu mi je Manuel Fraga poklonil nalivno pero s špansko zastavo, ki me še vedno spominja na lov z njim. Povabil me je na lov na španskega kozoroga. Žal povabila nisem mogel izkoristiti in sem tako zamudil enkratno priložnost.

Po vrnitvi domov je Fraga opisal svoje vtise o Bosni in Hercegovini in jih objavil v ugledni španski reviji.

Po zapisu

Antuna Džaja - Bosanca
pripravil

Edvard Krašna.

Foto: A. Krašna

Antun in njegova žena z Edvardom Krašno na lovskem dvorcu Zemono pri Vipavi in v njegovi lovski sobi na Reki

Na kratko iz tujega tiska ...

Italija: Na italijanskem otoku Sicilija je v bližini kraja Cefalu trop divjih prašičev napadel starejši par, ki se je skupaj s svojim psom sprehajal v neposredni bližini naravnega rezervata. Trop divjih prašičev je ob napadu podrl 77-letnega moškega in ga z ugrizi tako poškodoval, da je umrl. 73-letna žena je hotela pomagati svojemu možu, vendar so divji prašiči poškodovali tudi njo, tako da so jo zaradi več ugrizov v noge prepeljali v bolnišnico. Tamkajšnji župan naj bi sicer že dalj časa opozarjal pokrajinske oblasti na večanje nevarnosti zaradi napadov divjih živali iz rezervata.

(Jagen Weltweit internet)

Tanzanija: V tej afriški državi so sprejeli odločitev, da je v prihodnje dovoljen lov zgolj na odrasle samce levov. Starost uplenjenih levov bodo ocenjevali nepristranski strokovnjaki, uplenjeni levi pa naj bi bili stari vsaj šest let ali več. To naj bi še povečalo trajnost upravljanja z vrsto, vključno z lovom. V primeru odstrela mlajših živali bo kaznovan poklicni lovec, ki je vodil gosta pri lovu. V Tanzaniji sicer živi največja prostoživeča populacija levov na afriški celini, prav trofejni lov pa pomembno pripomore k ohranjanju populacije. Zaradi razmeroma velike številčnosti med domačini levi niso najbolj priljubljeni, saj povzročajo veliko škodo med domačo živino, pa tudi smrtne žrtve med ljudmi.

(Jagen Weltweit internet)

Avstrija: V bližini kraja Molln v Zgornji Avstriji je zaradi udara strele umrl lovec. 60-letnik je šel v soboto zvečer na lov z namenom, da bo čakal vso noč. Pri tem je zasedel mesto – čakališče na tleh na robu gozda. Ko se v nedeljo zjutraj ni vrnil domov, so začeli z iskanjem in ga kmalu našli mrtvega na čakališču. Ugotovili so, da je v visoko drevo v njegovi neposredni bližini udarila strela, ki je na svoji poti v tla stekla tudi skozi hrbtni del talne preže. Pri tem je nesrečni lovec doživel tako hude poškodbe, da je umrl na kraju nesreče. Prav tako je smrtna nesreča pri lovu nastala v bližini kraja Aspach v okraju Braunau, kjer je 47-letni lovec odšel na lov na polje za svojo hišo. Pri tem mu je na mokri travi

V Tanzaniji je odslej dovoljen le odstrel odraslih levjih samcev, za nepravilne odstrela pa odgovarjajo poklicni lovci.

spodrsnilo, pri čemer se je sprožil strel iz njegove šibrenice, ki ga je zadel v prsi.

(Jagen Weltweit internet, Jagen Weltweit, 2/2015)

Rusija: V bližini kraja Kemerovo je nastal nenaden izpad železniškega sistema, kar je povzročilo aktiviranje varnostnega sistema in posledično zaustavitev vlakov na transibirski železnici. Ko so pristojne varnostne službe preiskale območje, na katerem je nastala prekinitev, so ugotovili, da so glavni napajalni kabel pregriznili bobri. Kot je povedal tiskovni predstavnik železnic, je bil to prvi primer te vrste. Lani je nastal podoben primer v vzhodnem predelu mesta Kaliningrad, kjer je izpadla električna energija, ko so bobri podrli drevo, ki je padlo na električno napeljavo.

(Jagen Weltweit internet)

Avstralija: Kenguruji so znani, da lahko skačejo zelo daleč, morda pa je manj znano, da so dobri tudi pri skokih v višino. To je še predobro spoznal tudi eden od ljubiteljev snemanja divjih živali. Pri snemanju filma o divjih živalih si je namreč pomagal z brezpilotnim zračnim plovilom

ali dronom, s katerim je želel iz neposredne bližine iz zraka posneti skupino kengurujev. Kot se je pokazalo malo kasneje, je dron priletel preblizu, saj je eden od kengurujev z veličastnim skokom v višino uspel zrušiti dron. Celoten dogodek je bil tudi posnet, zato si je posnetek mogoče ogledati na svetovnem spletu.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Slovaška: V narodnem parku Tatrate se povečuje številčnost gamsov. Kot so pokazali podatki štetja, ki je potekalo v začetku lanskega poletja, naj bi v tem narodnem parku, ki sicer leži na meji med Slovaško in Poljsko, živel 1.232 gamsov, kar je doslej najvišje doseženo število. S štetjem gamsov na tem območju so sicer začeli pred sedmimi leti. Na slovaški strani so tako prešteli 844 gamsov (od tega 102 kozliča), na poljski strani pa 388 (od tega 79 kozličev).

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Nemčija: Na Bavarskem se je v letu 2014 škoda od bobrov povečala na več kot 760.000 evrov. Prijavljenih je bilo 1.250 škodnih primerov. Največji del škodnih primerov je nastal na

kmetijskih površinah (več kot 270.000 evrov), sledi škoda na gozdnem drevju (264.000 evrov) ter škoda na bajerjih in vzrejališčih rib (176.000 evrov). Bavarska je sicer od EU prejela 450.000 evrov pomoči za izplačilo škode zaradi bobrov, kar je zgolj 62 % celotnega obsega.

(Wild und Hund, 12/2015)

Nemčija: V tej državi se počasi povečuje število velikih dropelj. Trenutno naj bi jih v Nemčiji živel približno dvesto, kar je 400 % več kot leta 1997. Povečanje je zagotovo rezultat izjemnih prizadevanj za ohranitev vrste, predvsem pa za ohranitev njenega naravnega življenjskega prostora. Glavna težava za ohranitev te veličastne ptice je zagotovo uničevanje njenega življenjskega prostora, v zadnjem času pa tudi večanje številčnosti plenilskih vrst. Pri zmanjševanju vpliva slednjih si pomagajo z ograjevanjem približno 20 ha površin, s čimer preprečujejo oz. otežujejo dostop nekaterim plenilskim vrstam, še zlasti lisici.

(Deutsche Jagd Zeitung, 7/2015)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Disciplina.
Doslednost ...
Odmaknjenost ...

Leto devetnajsto petindvajset. Oktober.

Marenberg – zdajšnje Radlje ob Dravi. Mikuletič. Vitomir ... Celje, Zagreb, Ljubljana. Tolmin ... Jurij ... Trnovo. Gozd. Trnovski ... Kromberk. Nova Gorica ... Disciplina. Doslednost ... Odmaknjenost ...

Vitomir Mikuletič. Leto dvatisočetnajsto je njegovo devetdeseto ... Obiskal sem ga tik pred letošnjo silno zimo¹ v začetku februarja. Za vso državo je bilo napovedano izredno stanje.

¹ Februar 2015

Devetdesetletnik Vitomir Mikuletič (foto: F. Černigoj)

Mož, ki gleda od daleč

FRANC ČERNIGOJ

Rdeči alarm. Silovito sneženje. Na Vipavskem orkanska burja. Tista, ki po Trnovskem gozdu in po Gori, od koder v valovih strmo pada v Vipavsko dolino, dela visoke zamete. Ki ruje drevje, odkriva strehe in prevrača težka vozila.

Vitomirjev dom je v Kromberku, ki je zdaj del Nove Gorice. Razgiban, svetel, poln Jurijevih² slik in risb. Lovske trofeje – lobanje zveri vrh knjižnih polic: iz kunjega rodu, lisičje, mačje ... Rogovja trnovskih srnjakov: močnih v svoji navidezni povprečnosti, znamenovitih s trdim in trdnim svetom, v katerem so zrasli. Jelenje rogovje. Potemelo rogovi najdenega muflona – enega od tistih iz prvega tropa, ki so jih pred desetletji na vozu, s konji, pripeljali v lovišče. Polne police knjig, strokovnih revij, zloženih na kupe ... na več mestih, v dveh prostorih. Nemških. Največ lovskih.

V dnevnem prostoru, na poševnem delovnem pultu pod namizno lučjo, je odprta velika knjiga v nemščini, iz katere devetdesetletnik v zadnjem času prevaja. O gamsih, bojda.

»Vsak dan prevajam,« pove Vitomir.

² Jurij Mikuletič – sin Vitomirja Mikuletiča; izjemen upodobljevalec živali, slikar in ilustrator evropske veličine.

»To je moja domača naloga. Moja možganska telovadba. Od pol devetih do kosila in popoldne od enih do večerje. Redno.«

Jurij mi pokaže zvezek, kamor Vitomir na roko sproti zapisuje prevedeno. Brez napak in popravkov, v lepopsni pisavi.

»Ja,« reče stari mož, »včasih smo se učili še lepopisja.«

»Teh rokopisnih prevodov se je nabralo, ohoho! ...,« pokaže Jurij z roko dober seženj od tal.

Od kod njih rod in njega pot ...

»Od kod je vaš rod?« poskušam začeti pogovor pri izviru.

»Marenberg. Današnje Radlje ob Dravi. Tam sem se rodil. A naš rod izvira iz Podgrada pri Ilirski Bistrici. Maistrov borec je bil moj oče, po tej poti tudi odlikovan; tudi tigrovec je bil. Poklicno pa uradnik, vodja zemljiške knjige. Na Štajersko so se moji umaknili pred Italijani, kakor mnoge primorske družine, ki jim ni bilo več biti doma. Naslednje njegove službene postaje, in hkrati postaje naše družine, so bile: Celje, Zagreb, Ljubljana ...

Bil je med prvimi v Osvobodilni fronti, interniran v Dachavu. Po vojski pa ..., pustimo to ...«

Čez mizo zrem v starega moža. Devetdeset let! Ne, ne bi mu jih prisodil. Govori umirjeno, njegove besede so kot dobro vzgojeni ljudje izbrane družbe, zadržane. Išče jih v sebi, kot obotavlja, in jih najde. A čutim, da so to le besede z vrha, da so pod njimi še potoki neizrečenega. Kako naj jih vzbudim, žive vire pod uglajenim površjem, kako do njih? Čutim in vem – ob prvem obisku me bo mož pustil le do praga ...

Na njegovem obrazu ves čas uglajen nasmeh, kot od daleč ...

»Gozdarsko fakulteto sem naredil v Zagrebu, po vojski. Že petinštiridesetega leta sem se vpisal nanjo. A treba je bilo najprej odslužiti vojsko. Komaj sedeminštiridesetega sem bil demobiliziran. Diplomiral sem v letu enainpetdeset ...«

»Demobiliziran« ... Ja, ta beseda sodi v njegov svet. Tuja in daljna je, gladka, čista in ostra. Z njo se lahko urežem, tako jo čutim.

»Poslan sem bil k Gozdnemu gospodarstvu Most na Soči, iz katerega se je kmalu potem organiziralo Soško gozdno

gospodarstvo Tolmin. SGG. Od tam so me poslali na Gozdno upravo Trnovo, na rob Trnovskega gozda. Dve leti sem bil tam. Nato sem prišel nazaj na Most na Soči, kot vodja urejanja gozdov. Potlej smo se preselili v Tolmin in tu sem bil do upokojitve ...

»Vse vikende, praznike in počitnice pa smo preživeli pri mamini mami na Trnovem,« očeta dopolni Jurij.

Ta podatek je pomemben! Vas Trnovo na robu Trnovskega gozda ... Gozd je blizu, okoli in okoli. Je v tamkajšnjih ljudeh. V njih zavesti in podzavesti. Iz njega so zrasli. In – kdor od prišlekov to začuti, se prelije vanj. Se po njem pretaka – z vsem, kar gozd je: z drevjem in drevesi; s kamenjem, skalami in s kamni; z živadjo in divjadjo; z vetrovi in s snegovi – gosto življenje ga napolni: kdor ima čisto dušo. Četudi je prišlek, od drugod ...

Urejevalec gozdov

»Bil sem urejevalec gozdov ...,« pove gozdarski inženir iz drugega časa.

Urejevalec gozdov? Urejevalec ... tudi ta beseda je iz njegovega sveta.

Ali: gozd je že urejen, razvija se po svojih zakonitostih. V ta red pride človek – urejevalec! In ga ureja po svojih podobi. Premeri ga in izmeri, ga upodobi na papirju, razmeji ga s črtami in presekami na oddelke, jih poimenuje in označi s številkami; jemlje iz njega in celi rane, ki jih, gozdu, človekovo jemanje zarezuje v obraz.

Urejevalec gozdov ...

»Celotno območje SGG Tolmin smo uredili v dvajset gospodarskih enot. Za vsako smo naredili gospodarski načrt in gospodarili v njih, kot nam je narokovala stroka tistega časa, ki je po gozdovih hodila z roko v roki – z vestjo in odgovornostjo, osebno in družbeno. Gozdarji smo z gozdom živeli, dihali smo z njim. Res smo iz njega jemali, a smo ga tudi varovali in mu vračali.

Po vsebini se gozdnogospodarski načrti skozi čas niso dosti spremenili. Vsakih deset let smo se s sečnjo vračali v posamezne enote, na isto gozdno površino. Najprej pripravljalni posek, ko se izseče do trideset od sto slabših dreves. Krošnje osvobojenih boljših dreves se okrepijo in semenijo. Nato se opravi končni posek, da spusti sonce na že pomlajena gozdna tla. Tako smo krožili po trnovskih, idrijskih in soških gozdovih: Trnovo... Predmeja ... Idrijsko ... Bovško ...«

Stari mož pomolči in misel splete dalje: »Že stari avstrijski gozdarji so z gozdovi znali dobro gospodariti. Bili so strogi, do sebe in do drugih. To vem,

ker sem prevajal stare avstrijske gospodarske načrte. Do pred nekaj desetletji gozdovi niso bili slabši kot včasih.«

Jurij prinese veliko knjigo³. Preberem naslov: *Začetki načrtnega gospodarjenja z gozdovi na Slovenskem; Flameckovi in Lesseckovi načrti za Trnovski gozd ter bovške in tolminske gozdove, 1769 – 1771*. Polistam po njej in se čudim. Veliko delo je to! Pravi prevajalski podvig! Originalni rokopisi so v stari nemščini, v gotici.

»Pomagal sem si s slovarjem stare nemščine. Drugače pa – ta jezik sem se učil v gimnaziji, kasneje sem se izpopolnjeval sam ...«

Inženir Mikuletič ... Že v otroka se je vame naselilo to ime. Vedel sem zanj več kot pol stoletja, preden sem ga spoznal. Iz pogovorov Gorjanov, gozdarjev z Gore, je preskočil vame. Inženir Mikuletič – tako so ga imenovali. S priimkom, nikoli z imenom. Z nazivom namesto imena.

Še na eno besedo pomislim ob tem, ki tudi sodi k njemu: *distanca* ... (razdalja)

Zavarovana območja Trnovskega gozda

»Že na začetku gozdarske poti sem čutil, da je Trnovski gozd preveč obremenjen. Trume malinarjev⁴, gobarji,

³ Začetki načrtnega gospodarjenja z gozdovi na Slovenskem; Flameckovi in Lesseckovi načrti za Trnovski gozd ter bovške in tolminske gozdove, 1769–1771; Zavod za gozdove Slovenije, 2014. Iz nemščine in gotice prestavili **Vitimir Mikuletič, Drago Trpin in Silvester Gaberšček**.

⁴ V petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja so prebivalci Trnovske planote in tudi Doline množično nabirali maline za prodajo – odkupo-

Na klic: Slejkov vrh nad Selovcem, 30. julij 1960

(Iz arhiva Vitomirja Mikuletiča)

še lep čas po drugi vojni tudi paša ...; pa delo v gozdu, ropot, motorne žage, stroji; v zadnjih desetletjih pohodniki, izletniki, horde nedeljskih motoriziranih obiskovalcev – med njimi dosti Italijanov, ki imajo Trnovski gozd še vedno za svojo – 'terro nostro'⁵. Miru nikjer več. Da bi vsaj malo upočasnili to dogajanje, smo najbolj oddaljena, prvobitna območja gozdne divjine izločili iz gospodarjenja: širše območje Golakov, Kozje stene, Smrekovo drago, Smrečje ... To so oddelki na območju Gozdne uprave Predmeja: 39., 40., 41. in 42. ... Povsod tod so takrat še peli divji petelini: tudi to sem pestoval na dnu teh svojih odločitev – željo in hote-nje: obvarovati jih ...«

V gozdove se je danes naselil pohlep

»Kako je v gozdarstvu danes?« preskočim čas.

»Kako je danes, ne vem natančno. Bojim se, da se je v gozdove naselil pohlep. Če smo v svojem času gozdarji z gozdom gospodarili, ga danes predvsem izkoriščajo, v najslabšem pomenu te besede. Hlastajo za dobičkom! V najintimnejše dele gozdov so zarezali vlake in ceste. Sečejo najboljše drevesa, tako da zrelega gozda skoraj ni več. S težko mehanizacijo so se na gosto začrli v gozdni svet. Za njimi ostaja razdejanje ranjenega gozda.«

»Kako je s tistimi območji Trnovskega gozda, ki ste jih v svojih načrtih izvzeli iz gospodarjenja? So še varovana?«

»Tega ne vem. Ni mi znano, ali so načrtovalci za mano upoštevali moje delo. Vem le, da sedanji urejevalec gozdov v SGG Tolmin ni lovec ...«

»Kaj pa vpliv srnjadi in jelenjadi na pomlajevanje gozda? Kako kot gozdar in lovec gledate na to?« ga povprašam.

»Rastlinojeda divjad na gozd seveda vpliva, z objedanjem mladega drevja in lupljenjem. Ko so škode prevelike, je edina možnost zmanjšanje staleža srnjadi in jelenjadi – od pet do osem glav na 100 hektarov naj bi jih bilo. Kar je več, preveč vpliva na naravno pomlajevanje gozdov. Posebno jelka je občutljiva, težko se pomlajuje ...«

»Ni samo divjad kriva, da se gozd ne pomlajuje,« se vmeša Jurij. »Stara drevesa, ki so semenila, so posekali. Okoli Nemcev pri Trnovem so bile same mo-gočne jelke. Zdaj jih ni več. Če ni mam in očetov, tudi otrok ni ...«

val jih je ajdovski Fructal. Najboljši 'malinarji' – predvsem ženske – so jih nabrali tudi do 30 kg v enem dnevu.

⁵ 'terra nostra' – it., 'naša zemlja'

Stari gozdar pa kakor sam zase:
»Morebiti bi morali določene površine gozda ograditi in v letih, ko drevesa semenijo, z grabljami zrahljati gozdna tla, da bi čim več semen oživel ...«

»Tata, ti živiš v sanjah,« mu reče sin, »jelka je velika gospa! Zelo je zahtevna in težko jo je gojiti s posegi človeka. Če bo z brezglavo sečnjo najmočnejših dreves šlo tako naprej, bo Trnovski gozd postal kmalu Trnovsko grmovje ...«

Lovca: oče in sin

»Za gozdarje prejšnjih časov je bilo samoumevno, da so bili tudi lovci. Tudi vi ste že dolgo lovec,« sem skrenil z besedo.

»Lovec je bil tudi moj oče. Do leta 1935 smo bivali v Celju, bil je član Celjskega lovskega društva (celjska podružnica SLD - op. ur.). Spomnim se ... Komaj pet let sem imel, ko me je neko nedeljo prvič vzel s sabo na lov, na brakado. Na križpotju dveh gozdnih poti je bil kup hlodov. Oče me je posadil nanje in me ogrnil s svojim 'hubertus' plaščem in se s puško v roki pripravil na čakanje. Oglasili so se braki. Po gornji poti je pritekel zajec in se ustavil petnajst korakov od mene. 'Ati, zajec!' sem rekel naglas. Zajec seveda ni čakal, a čez minuto, dve je pritekel nazaj po spodnji poti. To je bilo zanj usodno ... Na drugem pogonu je oče uplenil še enega zajca. Zadel ga je v zraku, ko je zajec v diru preskočil grapasto gozdno pot. To je bil moj prvi lov ...

Potem sem pogosto hodil z njim v lovišče. Že dosti prej kot sem lovec postal tudi uradno, sem v Frankolovem pri Celju z očetovo puško uplenil svojega prvega zajca.

Oče je bil tudi strasten jerebar in ta iskra je preskočila vame. V Celju smo imeli hišo s precej velikim vrtom in majhnim travnikom, na katerem je oče imel čebele. V spominu mi je ostala tale podoba: Oče sedi na ležalnem stolu z Lovcem v roki in vadi s piščalko oglašanje gozdnega jereba ...

Pozneje je bil oče premeščen v Zagreb, jaz sem se tam vpisal v 1. razred gimnazije. Oče je najraje jemal dopust v avgustu. Tako je v prvi polovici meseca lahko lovil srnjaka v prsku, v drugi pa gozdnega jereba, ki je imel takrat lovno dobo od 16. avgusta dalje. V tem času so bile šolske počitnice in sem očeta lahko spremljal na lovu. To je bil za mene najlepši čas v moji deški dobi ...

Naučil me je delati piščalke jerebarke – iz zajčjih in kunjih kosti, tudi iz govejih možgovnih kosti. Tako kost sem razžagal na primerne kose, v de-

belo kostno steno sem vzdolžno zavrtal luknjo in piščalko oblikoval v tanko umetnino. Kar sama je zapela, samo da si jo pogledal ...«

Jurij je prinesel lično škatlo in jo pazljivo odprl: noter so bile v več predalčkih zajčje in kunje kosti, polizdelki za piščalke iz goveje mozgovne kosti in

Oče in sin ... Za njima Jurijeve slike. (Foto: F. Černigoj)

že izdelane ter fino obdelane piščalke. Stari lovec je eno vzel v roke, jo namestil med dlanmi in nanjo zapiskal. Ves prostor je naenkrat postal zračen in barvit jesenski gozd in kar čutil sem ga in ga v duhu videl: petelinčka v podrastju, kako je z dvignjeno glavo prisluhnil v gozd.

»Gozdne kure – divji petelini in gozdni jerebi – so bile moja največja ljubezen. Tudi ruševci, a teh v Trnovskem gozdu ni, čeprav sem slišal živa pričevanja, da so jih videli na Golakih in v Govcih nad Trebušo. Na Trnovem, pri Nemcih, pa so bile opazene jerebice, petdeset, šestdeset ptic, a le v preletu. Ljudje so še sejali žita – rž, oves, ječmen ... Kotorne pa so bile po vsem robu Gore in Trnovskega gozda, od Nanosa nad Vipavo do Svete Gore nad Gorico. Za vzorec jih je bojda še, na Kuclju in Selovcu, kjer poleti še pasejo. Svet seveda takrat še ni bil zaraščen, po golem robu Trnovske planote so se pasle črede govedi.

V začetku petdesetih let je bila prava lovška moda lov na divjega petelina. Lovili so ga tudi 'petelinarji' brez vseh izkušenj, tudi taki, ki petelinjega petja še niso slišali. Tako je 'nedeljski lovec' v Mrzovcu, v srcu Trnovskega gozda, v majskem jutru naskakoval vejo, ki je v vetru drgnila ob drugo in ustvarjala

glas, ki ga je lovski zelenec zamenjal za petelinje brušenje ...

Ta moja posebna naklonjenost gozdnim kuram je pripomogla, da sem jih začel tudi strokovno in sistematično proučevati. Na terenu sem se povezal z lovci, ki so gozd najbolj poznali – na Trnovem je bil to **Janko Plesničar**,

na Predmeji pa **Cvetko Blaško**. Posebej slednji je poznal gozd kot svoj žep, vedel je za vso divjad, tudi za peteline. Bil je izjemen lovec, dober član naše lovske družine. Dosti mi je pomagal. In nastala je knjiga *Gozdne kure*⁶ ...

Tudi srnjaka sem rad zalezoval in čakal. Prvega sem uplenil na skupnem lovu, 1950. leta, v Polhograjskih Dolomitih. Tam je bil moj oče takrat lovec. V Trnovskem gozdu pa sem prvega položil na dlako leto kasneje, gor proti Lazni, nad Čepovanom. Jurjeva rovna je tisti kraj, prva kmetija na Lazni je Jurjeva, od tuda ime.

Tisto leto sem se vključil v LD Trnovski gozd⁷. Lovišča še nisem dobro poznal in sem šel tja na čakanje, četudi je bilo daleč. In je prišel, moj prvi srnjak v Trnovskem gozdu, v širjavah katerega sem kasneje v desetletjih doživel toliko lepega! Na hrbtu sem ga nesel

⁶ **Vitomir Mikuletič**: Gozdne kure. Biologija in gospodarjenje; LZS, Ljubljana 1984

⁷ Do leta 1951 je z lovišči v Trnovskem gozdu gospodarila Gozdna uprava Trnovo. Pravzaprav ni gospodarila, saj se za lov niso zanimali. Bilo je preveč drugega dela. Na pobudo nekaterih lovcev in članov tedanje Gozdne milice, ki je imela sedež na Lokvah, je bila leta 1951 ustanovljena LD Trnovski gozd. Leta 1953 bi bila skoraj razpuščena, ker ji je manjkalo potrebnih sedmi član. Ta birokratski primanjkljaj je s svojim pristopom zapolnil prav Vitomir Mikuletič. Od takrat naprej se je število članov LD večalo – zdaj jih je več kot sto!

na Trnovo, petnajst kilometrov! Kaj pa je bilo to za takega mladca, nabitega z življenjem!»

Jurij ves čas posluša in očeta tu in tam dopolni.

Spomin umirjenega devetdesetletnika je še vedno natančen. Ne spušča se v podrobnosti. Napeljujem ga, da bi povedal kaj o svojih poklicnih in lovskih tovariših, a je v oznakah previden. Nobene sodbe ne izreče.

»Veselite se lovja, ki preskoči z vašega očeta na vas, z vas pa na sina Jurija ...«, speljem besedo na drugo pot.

»Res je. Jurij me je na lovu spremljal že z malega. Ko je bil še prav majhen, bolj poleti, kasneje tudi pozimi. Vpeljeval sem ga v lov, kot je moj oče mene. Vzorci v življenju se ponavljajo. Postal je moj prvi in edini pravi lovski tovariš, mnogo več kot le sin. In to je še danes ...«

»Ja, moj oče je umirjen človek,« se posmeje Jurij, »živce ima zelo debele. Z mano je imel res potrpljenje. Z lovom sem bil že od malega tako 'zastrupljen', da sem kasneje, ko sem lovec postal tudi uradno, na lov silil in vozil očeta jaz. Ni me bilo več mogoče ustaviti. Prvega srnjaka sem uplenil že pri štiri-

najstih, gor v Tišleršču na Trnovem. Gumbarčka.«

»Učil sem ga vsega. Fant je imel izrazit čut za živali. Mladost je preživel tudi na Trnovem, pri babici, in tam imel živ stik z domačimi živalmi. Njegova največja ljubezen so bili konji. Ze zelo majhen jih je začel risati. Videl sem, kako zelo rad jemlje svinčnik v roke, in sem ga spodbujal. Naročil sem mu knjige holandskih slikarjev. Najraje je risal konje.«

Ozrem se skozi vrata v drugi prostor – zid je poln Jurijevega slik – na njih so konji.

»Te sem narisal kot najstnik, pri štirinajstih,« sledi Jurij mojemu pogledu. »Spomnim se, da je mama nosila s sabo v denarnici ptička, ki sem ga narisal pri dveh letih, z modrim svinčnikom. Tak debelejši svinčnik je to bil, na eno stran plav, na drugo rdeč ... Pri štirih letih se je nabralo že kar nekaj mojih risb in oče jih je nesel na uredništvo Pionirskega lista. V septembru šestdesetega leta so dve objavili – pava in konja. To je bila moja prva objava.«

Besede iz tiste prve objave⁸ nam o Juriju Mikuletiču še danes dosti povedo:

⁸ Pionirski list, Glasilo slovenskih pionirjev; 29. september 1960.

» ... Nekega pomladnega dne letos je stopil v naše uredništvo mož. 'Prinesel sem sinove risbe za vaš likovni natečaj,' in je položil pred nas debelo mapo.

– 'Da, hvala, pogledali bomo.' Takih obiskov smo bili vajeni. – 'Toda moj sin je star štiri leta,' je obojavljaje dejal mož. Tedaj smo radovedno dvignili glave in obstopili debelo mapo, polno porisanih listov. Nismo mogli verjeti očem. Predstavljali smo si štiriletnega malčka, kako z drobcenimi prsti varno in zanesljivo drži svinčnik, pod njim pa se vežejo črte v jasne in čiste podobe. To je mali Jurij Mikuletič iz Tolmina, najmlajši udeleženelec, ki se je prijavil na naš natečaj. Vendar ga čisto resno nismo mogli upoštevati, saj so se natečaja lahko udeležili le pionirji od sedmega do štirinajstega leta starosti ...«

Iz dalj in daljav

Ves čas našega pogovora je bil v ozadju vključen televizijski sprejemnik. Glas utišano. Postaja Wilde, oddaje o živalih so se prelivale druga v drugo.

Dan za dnem divje živali s TV-ekrana kot od daleč, iz nekega drugega sveta, napolnjujejo prostor in starega moža s svojimi daljnimi življenji, sklonjenega nad debele nemške knjige.

Foto: O. Naglost – Diana

LD Ljutomer je obeležila 70 let delovanja

Lovci so v sedemdesetih letih postavili pomembne mejnike na področju varovanja narave in skrbi za prostoživeče živali

Pred sedemdesetimi leti je bila ustanovljena **LD Ljutomer**. Osrednjo lovsko proslavo so pripravili v petek, 12. junija 2015, v Domu kulture v Ljutomeru. Visokega lovskega jubileja so se udeležili lovci LD Ljutomer in člani sosednjih lovskih družen območja ZLD Prlekije. Lovska družina je bila ustanovljena v letu 1945. V dolgem obdobju po drugi svetovni vojni in vojni za samostojno Slovenijo so se lovci znali prilagoditi različnim družbeno-ekonomskim sistemom. Iz najdenih dokumentov, »zaprašenih« fotografij in lovskega reda je mogoče izluščiti, da je bilo to društvo dobro organizirano; na prvem mestu je prevladovalo varstvo lovnih vrst (divjadi) in nato lova kot varstvene dejavnosti. Tudi krmljenje male divjadi lovcem ni bilo nikoli tuje, ampak so to opravljali z velikim žarom, voljo in občutkom do divjih živali v težavnih razmerah. Tudi v času samostojne Slovenije in ob odpiranju vseh meja so se lovci znali prilagoditi časovnim spremem-

bam. Tako so v letu 2003 začeli s projektom ponovnega oživljanja male divjadi in ga podaljšali do leta 2013.

Člani Ljutomerske zelene bratovščine so prepričani, da so s svojo organiziranostjo in dejavnostjo pomemben sestavni del širšega družbenega okolja, saj so lovci pomemben člen v mozaiku skupne podobe Občine Ljutomer. Posebno skrb namenljajo tudi delu z mladimi. Zdaj LD Ljutomer šteje 99 članov in članic, povprečna starost je 59 let, najmlajši član je star 21, najstarejši pa 93 let. V zadnjih letih so se pod okrilje zelene bratovščine pridružili tudi mlajši člani, ki so začutili pripadnost tej bratovščini. LD Ljutomer je vključena v območno ZLD Prlekije. V sedemdesetih letih so LD uspešno vodili številni lovski starešine – predsedniki. Zdaj jo vodi starešina **Gorazd Kuhar**. Na območju lovišča, ki je zelo bogato z gozdnato zarastjo, je bilo ob koncu 19. stoletja kmetijsko in bogato pretežno z malo poljsko pernato in dlakasto divjadjo: poljskim zajcem, jerebico, lisico, fazanom in poljsko prepelico. Zaradi popolnega propada nekaterih drugih lovišč po Sloveniji so na njihovem lovskem območju odlavljali žive zajce z mrežami in jih preseljevali v lovišča, ki so bila revnejša s to divjadjo, nekaj pa so jih tudi

izvozili v Francijo. Leta 1970 so za potrebe umetne vzreje fazanov zgradili fazanerijo v Ljutomeru. V sedemdesetih letih 20. stoletja je gospodar **Stanko Kapun st.** začel uvajati gradnjo visokih lovskih prež. Že pred leti je na tem območju pustil poseben pečat tujski lovni turizem. LD je pred nekaj leti organizirala obisk lovišč v Avstriji z namenom, da bi spoznali primerjalne izkušnje lovcev iz Avstrije na področju lovskogojitvenih prizadevanj za večjo številčnost male divjadi. Lovci so tako obiskali lovišča Grossharas pri Dunaju, lovišča Zurndorf v bližini Bratislave ter lovišča Güssing

na Gradiščanskem. V družini ima posebno pomembno mesto lovska kinologija. Člani so ponosni predvsem na dosežke svojega člana, priznanega mednarodnega kinološkega sodnika in vodnika ptičarjev **Vojaka Pirherja**. Zdaj LD skrbi za primerno število šolanih lovskih psov; trenutno jih imajo 22.

Streljaj od vasi Podgradje so Ljutomerski lovci pred leti zgradili ličen in lep lovski dom. Tam imajo tudi večnamensko dvorano za sestanke in družabna srečanja ter druge prostore, pa tudi letno kuhinjo za prireditve na prostem, v neposredni bližini pa skladišče

Ob proslavi jubileja LD Ljutomer je nastala skupinska fotografija zdajšnjih članov jubilarcev.

za zimsko krmo, koruznjak, kjer ob potrebi delijo krmo za divjad. Leta 1998 so v Mitrgi zgradili družinsko strelišče za streljanje na glinaste golobe.

Sicer pa lovci LD Ljutomer namenjajo veliko skrbi družabnosti in rekreaciji članstva. Skrbno gojijo tradicijo vzdrževanja lovskih šeg in navad, vsako leto pa skupaj z Župnijo Ljutomer pripravijo Hubertovo sveto mašo. Vsako leto redno sodelujejo s ponudbo lovske kulinarike na sejmu AGRA v Gornji Radgoni. A tudi na kulturnem področju ne zaostajajo, saj zadržani za lovski revir Radomerje - Kačure vsako leto pripravijo izlet v Slovenske gorice, lovski piknik, enkrat na leto pa se srečajo in družijo skupaj s svojimi ženami. Glavni organizator kulturnega in razvedrilnega dela je **Marjan Pihlar**. Škodo od divjadi, ki kmetom povzroča preglavice, rešujejo na razumni in strpni ravni. Krmne njive za divjad so pomemben gojitveni element v boju z njimi. S spremenjenimi oblikami krmljenja divjadi postajajo vse bolj uporabne. V letu 2014 so dokončno uredili meje lovišča, in sicer so zaokrožene po cestah.

nad številčnostjo plenilcev in štetju male ter velike divjadi.

Zdaj LD upravlja z loviščem, ki ga je po podpisu koncesijske pogodbe za določen čas (do leta 2029) prejela v upravljanje od države in za to plačuje koncesnino. Lovišče, s katerim upravljajo, je veliko 6.588 ha, od tega je zaraščenost z gozdom zelo majhna, saj gozd predstavlja do 21 odstotkov vseh površin. V lovišču si lovci prizadevajo za izboljšanje razmer

razdeljeno na osem revirjev: Cezanjevsko, Desnjak, Globoka, Ilovci, Ljutomer, Radomerje, Razkrižko, Šalinsko. Od leta 2010 v LD namenijo posebno pozornost delu z mladimi, kajti le na tak način lahko v svoje vrste pridobivajo mlade lovce. Skupaj z OŠ Stroča vas vsako leto organizirajo naravoslovni tabor, z OŠ Ivana Cankarja Ljutomer organizirajo naravoslovni dan, sodelujejo pa tudi z vrtci.

častitljivem jubileju, 70-letnici LD Ljutomer, je LZS odlikovala dva člana, ki jima je odlikovanje izročil predsednik LZS mag. Srečko Felix Kroke. Odlikovanje red za lovske zasluge II. stopnje sta prejela **Ernest Fišinger** in **Dragan Zemljič**. LD Ljutomer se je ob svojem jubileju spomnila s posebnimi zahvalami tudi vseh, ki jim stojijo ob strani in jim pomagajo. Kulturni program so obogatili *Križevski rogisti*, *Prleška godba DU Ljutomer*, *Oktet Arion* in učenci *OŠ Ivana Cankarja Ljutomer*. Po slovesnosti sta sledila pogostitev in ogled lovske razstave z naslovom *Lovska družina Ljutomer skozi 70 let*.

Bojan Žerdin

LD Ljutomer je ob svoji 70-letnici za javnost pripravila pregledno lovsko razstavo.

ZLD Gorica uspešno končala letošnje usposabljanje lovskih pripravnikov

Lovska družina Tabor, Dornberk - Branik je 16. 5. 2015 gostila predsednike LD, mentorje, predavatelje in uspešne tečajnike lovce (generacije 2014). S šestimi tečajniki je omenjena LD izstopala ne samo po številu tečajnikov, ampak tudi po njihovem znanju. Prav to sta bila poglobitvena vzrok in nagrada, da smo bili lahko gostitelji zaključnega dela letošnjega izobraževanja.

Uvodni pozdravni govor je imel predsednik ZLD Gorica - Nova Gorica in vodja usposabljanja **Igor Zdravec**, ki je predstavil kratko analizo dela komisije za izobraževanje ZLD G in tudi uspešnost tečajnikov.

Prijavljenih je bilo enainštirideset kandidatov in kandidatke, spričevalo o uspešnosti pa so na koncu prejele tri kandidatke in petinštirideset kandidatov. Trije so bili neuspešni (vzrok je bil predvsem odsotnost na predavanjih in izpitih).

Izpitna komisija ZLD Gorica ugotavlja, da kandidati pripravniki prihajajo že z ustreznim predznanjem, kar je predvsem posledica dobrega dela z mentorji v LD. Treba pa bo še nadaljevati z usposabljanjem novih mentorjev, saj se je izkazalo, da je prav to porok dobrega dela na lovskotizobraževalnem področju.

Sklepna misel predsednika ZLD Gorica je bila: »Pridobili ste osnovno znanje; bodite zgled v svojem življenjskem okolju in v matičnih družinah. Vaše odločitve naj bodo vedno preudarne, z veliko mero strpnosti in odgovornosti. Upoštevajte kar ste zapisali

Lovska priznanja in odlikovanja LZS je zaslužnim članom in LD Ljutomer podelil mag. Srečko Felix Kroke. Desni od predsednika LZS je starešina LD Ljutomer Gorazd Kuhar, ki prejema priznanje.

Vizija prihodnjega razvoja LD Ljutomer bo usmerjena predvsem v ohranjanje male in tudi velike divjadi, saj se vedno bolj zavedajo, da je mala divjad nosilka njihove/območne lovske tradicije. Lovci se dobro zavedajo, da se iz lovišč lahko jemlje, a da je vanje treba tudi vlagati! Člani si prizadevajo odkupiti nove kmetijske površine, ki bodo namenjene predvsem za krmne njive, prizadevajo si tudi za postavitev krmišč za zimsko krmljenje, večjo pozornost bodo namenili nadzoru

za divjad, zato vzdržujejo remize za malo divjad in večje mokrišče pri lovskem domu, obdelujejo krmne njive ter skrbijo za zimsko krmljenje male divjadi. Do letos so vzdrževali okrog 7 ha remiz in krmnih njiv ter 2 ha mokrišč in vodnih površin. V letu 2013 so za vzdrževanje in krmljenje živali opravili več kot 7.500 neplačanih delovnih ur. Lovci vzdržujejo še 180 lovskih prež, ki so visoke, prostostoječe ali pa prislonjene na drevje. Lovišče je zaradi lažjega izvajanja upravljaljskih ukrepov

Od leta 2004 se lovci ponašajo z novim lovskim praporom. Na slovesnosti ob visokem jubileju je o nalogah in smernicah LD Ljutomer med drugimi na proslavi spregovoril njen zdajšnji starešina **Gorazd Kuhar**. Slavnostni govornik je bil državni sekretar Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **Miha Marenče**, ki je čestital Ljutomerskim lovcem ob visokem jubileju. Lovcem so izrekli čestitke še županja Občine Ljutomer mag. **Olga Karba**, predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kroke** in predsednik ZLD Prekije **Anton Holc**. Lovska zveza Slovenije je ob 70-letnici LD Ljutomer podelila lovsko priznanja in odlikovanja. Podeljene so bile tudi lovske plakete za trajni prispevek k razvoju družine. Bronaste plakete so prejeli: **Borut Ficko, Jože Filipič, Milan Gregorinčič, Slavko Kozar, Emil Kralj, Marjan Lipovec, Branko Magdič, Robert Pregrad, Janko Senčar, Slavko Šut, Gorazd Kuhar in Marjan Pihlar**. Zlate plakate so dobili: **Edvard Ljubec, Drago Ficko, Stanko Kapun, Stanko Kapun ml., Jože Kralj, Emil Kuhar, Emil Pavličič, Franc Rajnar, Antun Raspor, Bojan Razlag, Miran Razlag, Dušan Šoštarčič, Edi Štaman, Stanko Štelcl, Ivo Šumak in Dragan Zemljič**. Ob

Foto: B. Žerdin

Skupna fotografija po podelitvi lovskih spričeval novim lovcem in lovkam (generacija 2014) pred kočo Grižnik LD Tabor, Dornberk - Branik

v prošnjah ob vstopu v 'zeleno bratovščino' da sem ljubitelj narave in želim skrbeti za divjad in njeno naravno okolje.»

Bruno Vidmar, gospodar LD Tabor, Dornberk - Branik, je opisal lovišče in tudi številčni odstrel divjadi ter na podlagi tega seznanil prisotne z delom in tegi družine, ki šteje 63 članov. Čestital je vsem novim lovcem in lovkam, ki so uspešno prebrodili prvo oviro in jim zaželel pošteno delo v družini.

Predavatelj **Edo Krašna**, ki kandidate že 42 let usposablja in poučuje, je povedal, da se še vedno uči in pridobiva novo znanje, zato jim je priporočil neprestano izpolnjevanje znanja na področju lovstva.

Vsi so pokazali zadovoljivo znanje, a poudariti je treba, da je med njimi šest novih lovcev izstopalo z znanjem. Če bi imeli možnost, bi le-ti prejeli posebne pohvale.

Nato je sledila skupna slavnostna **zapisega** lovov in lovcev, potem pa druženje v pozno popoldne oziroma večer.

Boris Birsar

Novi lovci v ZLD Prekmurje in ZLD Prlekija

Letos smo opravili lovske izpite lovskih pripravnikov iz **ZLD Prekmurje** in **ZLD Prlekija**. Že nekaj let organizirava pripravljalne tečaje za lovski izpit skupaj obe zvezi, in to predvsem zaradi manjših stroškov izobraževanja in tudi glede na manjše število kandidatov. Lovske družine obeh zvez so za letos prijavile skupaj enaindvajset kandidat in kandidatov, ki so že pred tem opravili praktični

del izpita v svojih lovskih družinah. Po opravljenem praktičnem izpitu so jih vodstva LD prijavila na teoretični del izpita.

Izobraževanje je potekalo od začetka marca do sredine maja. Predavanja so bila iz več vsebinskih sklopov. Po opravljenih pisnih in ustnih preverjanjih znanja pri posameznih predavateljih so kandidati opravljali še končni izpit pred tričlansko izpitno komisijo, ki jo je imenoval minister

V imenu slušateljev se je **Petra Seršen** zahvalila vsem predavateljem za posredovano teoretično znanje, ki so ga potrebovali za teoretični del izpita.

Povprečno znanje novih lovcev je bilo dobro. Ppredavatelji pa menijo, da bi morali biti v lovskih organizacijah pri praktičnem delu s pripravniki doslednejši, tako kot določa temeljni program LZS za delo s pripravniki.

Štefan Nemec

Foto: J. Sakovič

Iz lovskih družin ZLD Prlekija in ZLD Prekmurje je letos opravilo lovski izpit sedemnajst novih lovcev in lovov od enaindvajsetih kandidatov oziroma kandidat.

MKGP. Izpite je uspešno opravilo sedemnajst kandidatov.

Slavnostna podelitev spričeval in lovskih izkaznic je bila 19. junija v prostorih ZLD Prekmurje. Prisotna sta bila predsednika obeh zvez, **Ludvik Rituper** in **Anton Holc**, ki sta v nagovoru novim lovcem zaželela uspešno lovsko prakso in poudarila, naj se zavedajo, da so člani slovenske lovske organizacije, kar je v sedanjem času globalizacije zelo pomembno tudi pri ohranjanju tradicije in slovenske nacionalne zavesti.

Osmi Lovski tabor mladih v ZLD Prekmurje

V času od 3. 7. do 5. 7. 2015 je potekal že osmi lovski tabor **ZLD Prekmurje**. Program je potekal v lovskem domu **LD Prosenjakovci**. Prvič letos se nam je zgodilo, da smo pri prijavljenih kandidatih morali opraviti selekcijo, kajti prijavilo se je kar šestindvajset kandidatov. Naše zmoglosti so dovoljevale le do dvajset tabornikov. Letos smo jih

iz celotne ZLD Prekmurje izbrali osemnajst (štirinajst dečkov in štiri deklice).

Taborniki so tridnevni tabor preživeli na idiličnem mestu v lovskem domu LD Prosenjakovci in v gozdu. Tabornike smo vnaprej seznanili s programom, ki je bil že pripravljen.

Prvi dan se je začel s sprejemom in pozdravom predsednika ZLD Prekmurje **Ludvika Rituperja**, starešine LD Prosenjakovci, in ki je bil obenem vodja tabora. Nato je sledila postavitve šotora, ki so ga pomagali postaviti gasilci iz PGD Fokovci. Temu jse sledila uvodna tema (o poteku lovskega tabora, odnosih med taborniki in mentorji ...). Naš cilj je bil, da bi se mladi in javnost seznanili z dejavnostmi lovstva: varovanje naravnega okolja, opazovanjem in varstvom divjadi, lovsko kulturo, kinologijo, literaturo in lovsko kulinariko.

Pri uresničevanju programa in ciljev so bili na taboru stalno prisotni **Jože Slaviček**, **Ivo Pihler** in **Jožica Sakovič**. Kot predavatelji so sodelovali prof. **Stanko Peterka** (predstavitev lovskega roga), **Branko Vajndorfer** (ptice), **Geza Bačič** (kinologija), **Dragan Zemljčič** (sokolarstvo) in **Marko Vaupotič** (strelstvo).

Posebna zahvala velja članom LD Prosenjakovci, brez katerih ne bi dosegli končnega vtisa o lovstvu, ki so ga dobili naši taborniki. Odhod v lovišče z njihovimi člani - lovci je bilo za tabornike spet posebno doživetje. Taborniki so vtise izrazili v pisnih in likovnih izdelkih. Vse smo na koncu zbrali in razstavili tako, da so se s tem seznanili tudi starši in drugi obiskovalci.

Naš cilj je, da mladim prenesemo nekaj znanja s področja dejavnosti ohranjanja narave in lovstva. V organizaciji lovskih taborov vsekakor dosegamo viden napredek. Letos sta dva nekdanja tabornika opravila lovski izpit.

Ob zaključku tabora smo pripravili kulturni program, na katerem so sodelovali: tabornik Matej s harmoniko, lovski rogisti in lovski pevski zbor. Zaključka tabora so se udeležili starši tabornikov, predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kropce**, župan Občine Moravske Toplice **Alojz Glavač** in svetniki Občine Moravske Toplice.

Kot je že tradicija, smo tabornike postregli s torto z lovskim motivom, ki jo je tako kot vsako leto podarilo podjetje Mlinopek, d. d., iz Murske Sobote.

Posebej se moramo zahvaliti DOŠ Prosenjakovci in njeni ravnateljici **Jožefi Herman** za upo-

Tabornike in njihove starše je pred lovskim domom LD Prosenjakovci pozdravil predsednik ZLD Prekmurje Ludvik Rituper.

Ob zaključku lovskega tabora mladih v Prekmurju letos so zatrobili Prekmurski lovski rogisti.

rabo prostorov šole, kjer je kuhar **Silvo Bedič** pripravljala hrano za tabornike in ob zaključku tudi lovski bograč.

Tabornikom smo na zaključku tabora izročili potrdilo o udeležbi in lovsko majico z zaščitnim znakom Lovske zveze Slovenije.

In še nekaj skupnih misli letošnjih tabornikov: »Lepo je biti lovec.« »Spoznal sem nove prijatelje.« »Večer na preži je enkrat.« »Pridobil sem eno novo izkušnjo.« »Čuvajmo bogastvo lepe narave.« »Ponosen sem, da nosim znak LZS.«

Štefan Nemec

Uspel drugi tabor mladih v SK ZLD Celje

Savinjsko-Kozjanska ZLD – Celje je skupaj z LD Rečica pri Laškem letos že drugič organizirala in uspešno izvedla tabor mladih, ki je trajal od četrtek, 20. avgusta, do sobote, 22. avgusta. Letošnjega tabora se je udeležilo devetnajst otrok iz različnih krajev celjske regije.

Tako kot lani smo bili tudi letos nastanjeni v planinskem domu na Šmohorju.

Prvi dan je bil namenjen predvsem spoznavanju lovstva, njegovega pomena v zdajšnjem času, spoznavanju lovške kulture, šeg in navad. Najprej sta jim doc. dr. **Boštjan Pokorny** in **Katarina Flajšman** predstavila zgodovino lovstva, dejavnosti lovcev in pomen lovstva v današnjem času. V

nadaljevanju jim je **Stane Ivanšek** predstavil lovsko orožje in opremo, ki jo lovec potrebuje pri lovu. Na koncu dopoldanskega srečanja so se seznanili še s sokoli in lovom z njimi – sokolarjenjem, ko sta jim člana Sokolarske zveze Slovenije **Vilma Alina Šoba** in **Herbert Goriup** s kratkim filmom predstavila sokolarsko dejavnost.

Popoldne sta jim **Franč Napret** in **Zdravko Mastnak** predstavila lovski rog, njegov namen in uporabo ter lovške šege in navade, povezane z njim. Vsi pa so predvsem nestrno čakali večer, ko so ponje prišli člani LD Rečica pri Laškem in jih odpeljali s seboj na visoke preže, od koder so opazovali večerni izstop divjadi, ki je bil tisti večer zelo dober. Iz vseh prež so namreč videli srnjad, nekaj poljskih zajcev in lisico. Tudi boginja Diana je bila naklonjena nekaterim lovcem, ki so uplenili srnjaka lanščka in lisico. Z ene izmed prež so imeli priložnost videti tudi trop divjih prašičev.

Naslednji dan je bil namenjen postavitvi lovške preže.

Prizadevni člani lovske družine so že prejšnji dan izkopali luknje za stebre in pripravili les. Kljub temu so vsi udeleženci po svojih močeh aktivno pomagali, tako da je čez nekaj ur preža stala in bo dolgo služila svojemu namenu. Zatem so se skupaj fotografirali z lovci, katerim so pomagali pri postavitvi preže, nato je bilo še pozno kosilo.

Potem je **Franč Napret** predstavil delo tamkajšnje lovske družine in divjad v lovišču. **Rok Golob** jih je nato popeljal v bližnji gozd, kjer jih je kot izkušen gozdar seznanil z drevesnimi vrstami, ki rastejo tam, in gozdnim ekosistemom. Po popoldanskem počitku je sledil večerni odhod na visoke preže. Divjad je spet dobro izstopala, saj smo po vrnitvi v planinski dom po razgovorih vseh udeležencev ugotovili, da smo skupaj z vseh prež videli več kot petdeset glav srnjadi, nekaj poljskih zajcev in lisic. Tudi tisti večer je en lovec uplenil lisico, kar je lovu prispevalo še dodaten čar.

Mladi so lovcem prizadevno pomagali postaviti lovsko prežo.

Udeleženci letošnjega tabora mladih, ki ga je avgusta uspešno organizirala SK ZLD – Celje.

Zadnji dan je bil namenjen lovski kinologiji in streljanju z malokalibrsko puško na tarčo srnjaka. Po zajtrku smo se s predstavniki Lovskega kinološkega društva Celje sešli pri lovskem domu. Najprej so se mladi seznanili z lovsko kinologijo, ko jim je kinološki sodnik **Janez Šumak** predstavil najpomembnejše skupine in pasme lovskih psov ter opisal njihov namen. Nato so vodniki lovskih psov s svojimi štirinožci prikazali nekaj naučenih vaj in ubogljivost. Na koncu je bil še praktični prikaz dela lovskega psa v sledenju po krvni sledi, ki ga je s svojo nemško prepeličarko Žiris uspešno opravil vodnik **Vinko Otorepec**. Po programu je bilo

nato streljanje z MK-puško na tarčo srnjaka, ki je pod budnim nadzorom lovcev potekalo brez zapletov. Da je bil med njimi pravi tekmovalni duh, je bil delno kriv tudi strokovni tajnik zveze, ki jim je povedal, da bodo po rezultatih prvi trije dobili medalje. Da je bilo res pravo tekmovanje, so dokazali rezultati, ki se jih se ne bi sramoval marsikateri lovec. Po končanem streljanju, ko smo se vračali h kosilu, smo si na poti ogledali še znamenite Šmohorske lipe, od katerih smo eni namerili več kot osem metrov obsega.

Po vrnitvi v planinski dom smo pospravili skupna ležišča in pripravili osebno prtljago za odhod. Nato smo se z vsemi udeleženci tabora še skupaj pogovorili. Vsi so v en glas zatrdili, da je vse skupaj kar prehitro minilo in da bi si želeli biti na takšnem taboru najmanj en teden ter da se ga bodo naslednje leto zagotovo spet udeležili.

Kmalu nato so prišli njihovi starši in sledil je zaključek tabora. V imenu SK ZLD – Celje je vse zbrane pozdravil strokovni tajnik **Zdravko Mastnak**, ki je bil vse tri dni ves čas z mladimi in skrbel, da je bilo vse tako, kot mora biti. V imenu LD Rečica pri Laškem je prisotne pozdravil starešina **Gregor Horjak**, ki je vse udeležence tabora pohvalil, posebno še njihove strelske sposobnosti. V nadaljevanju so vsi za udeležbo na taboru prejeli posebno priznanje SK ZLD – Celje. Najboljši trije v streljanju so dobili obljubljeni medalje. Temu je sledilo skupno kosilo s starši in slovo z obljubo, da se naslednje leto v avgustu spet vidimo na Šmohorju.

Da smo lahko uspešno uresničili že drugi tabor mladih na Celjskem, velja zahvala prizadevnim članom LD Rečica pri Laškem, ki so oba večera vodili mlade na opazovanje divjadi z visokih prež. Zahvala velja tudi vsem tistim članom, ki so omogočili, da so postavili prežo in varno streljali.

Zdravko Mastnak, strokovni tajnik SK ZLD – Celje

Izredna seja DSL FJK – Doberdob na Matajurju

Odborniki **Društva slovenskih lovcev FJK – Doberdob** iz Italije in predstavnik območne **LZ Gornje Posočje** so se 23. maja 2015 sestali na Matajurju v koči Planinskega društva Benečije. Prisotni so bili: podpredsednik za Benečijo **Ivan Blažuto**, od-

Društvo slovenskih lovcev Doberdob v Benečiji že desetletja deluje in spodbuja zavedne slovenske lovce, naj se pridružijo članstvu, navezuje stike in krepi sodelovanje z območnimi lovci LZ Gornje Posočje in LZS.

bornik **Adriano Stulin**, blagajnik **Patrik Komjanc**, odbornik **Martin Pintar** tajnik **Matjaž Romano** in predsednik **Žarko Šuc**. LZ Gornje Posočje je zastopal **Valter Čebokli**.

Predsednik je opisal zgodovino Benečije od povojnega obdobja do današnjih dni. Poudaril je pomen slovenskih članov v tamkajšnji krajevni skupnosti, ki se že dolgo trmasto in vztrajno borijo za ohranitev svoje narodne kulture in slovenskega narečja, ker so še vedno pod pritiskom italijanskega naroda in tudi pripadnikov Benečije, ki sicer govorijo slovensko, a se imajo za Italijane. Omenil je tudi organizacijo *Gladjo*, ki je delovala pod okriljem varnostnih služb, a zanjo ni vedela niti italijanska vlada. Ta organizacija je delovala do devetdesetih let prejšnjega stoletja. Razmere se počasi le spreminjajo, odraščajo mladi Benečani, ki izhajajo iz dvojezične šole v Špetru, zato je vanje treba usmeriti našo pozornost. Čebokli je dodal, da člani LZ Gornje Posočje spremljajo lovska dogajanja na območju Benečije, saj je ta organizacija njen bližnji sosed, zato želijo okrepiti medsebojno sodelovanje. Poudaril je, da zdajšnja zakonodaja omejuje sodelovanje članov DSL Doberdob na območju Slovenije. Po veljavnem zakonu veljajo člani DSL Doberdob in člani Kluba prijateljev lova iz Celovca kot tuji gostje. Nekatere LD pa imajo vseeno tesnejše stike z njimi in jih vabijo na razne družabne prireditve, strelska tekmovanja in na love. Obe čezmejni slovenski lovski društvi kot pridruženi članici LZS sta zdaj zelo prikrajšani tudi zaradi zavračanja uradnega statusa »domačega gosta«, ki so ga imeli junji člani od leta 1979 do začetka veljavnosti novega Zakona o divjadi in lovstvu (2004). Predsednik

Darko Šuc je poudaril, da se je Odbor DSL FJK Doberdob že sestel z vodstvom Lovske Zveze Slovenije, da bi s pomočjo pristojnih ministrstev rešil ta pereč problem.

Nato je sledil pogovor o krepitvi medsebojnega sodelovanja. Po seji so se odpravili v dolino in si v Špetru ogledali SMO, multimedijski muzej Slovencev, ki je nastal v okviru strateškega evropskega projekta *JezikLingua* in predstavlja kulturno, krajinsko in drugo bogastvo območja, na katerem zgodovinsko živi slovenska narodna skupnost. Ob slovesu so se domenili, da bo taka oblika srečanja odslej vsako leto.

Žarko Šuc, predsednik DSL Doberdob

Zreški lovci gostili UO LZ Maribor

Letos 17. junija 2015 smo se sešli v lovskem domu **LD Zreče**, kjer sta nas na zadnjem rednem UO pred počitnicami sprejela starešina **Ervin Gričnik** in

župan Občine Zreče mag. **Borut Podvršnik**.

Kraj srečanja ni bil izbran povsem naključno, temveč načrtno, saj smo tja povabili tudi naše žene in partnerice, za katere so lovci LD Zreče pripravili krajši popoldanski izlet.

Medtem ko smo »sejali«, so se naše boljše polovice v spremstvu lovcev **Franca Klajnet** in **Antona Hrena** odpravile na ogled turističnih točk v Zrečah. Pot jih je vodila do železniške postaje v Zrečah, ki je edina ohranjena postaja ozkotirne železnice v Sloveniji (zadnji ozkotirni vlak je iz Zreč v Poljčane peljal 15. aprila 1962). V delu obnovljene železniške postaje so urejene kar tri muzejske zbirke, in sicer o: železniški progi Poljčane–Slovenske Konjice–Zreče, Ansamblu Zreški kovači in o najnovejših dogodkih v povezavi z ohranjanjem spomina na to progo (prireditve ob 800-letnici prve pisne omembe Zreč, prireditve ob izidu knjige Karla Rustje o tej progi in v spomin na zadnjo vožnjo, obnova vlaka in železniške postaje). Kot se spodobi, so se dame fotografirale ob spominskem vlaku, na kar so se odpeljale do Francijevega doma, kjer so ob dobri kapljici in domačih dobrotah preživele lep preostanek popoldneva. Šele zvečer so se vrnile v lovski dom, kjer so jih čakali od lovskega sestanka utrjeni soprogi in večerja.

Medtem ko so naše žene uživale v lepotah Zreč, lepotah okoliških krajev in kulinarike, smo se člani UO LZ Maribor potili na zadnjem sestanku pred zasluženimi počitnicami. V imenu gostiteljice, LD Zreče, jih je pozdravil starešina **Ervin Gričnik** in jim podrobno opisal lovišče LD Zreče, divjad, s katero upravljajo, in način gospodarjenja v lovišču.

Lovišče gostiteljske LD Zreče

Člani UO LZ Maribor, ki so junija letos sestankovali v lovski koči gostiteljske LD Zreče. Med njimi je tudi župan Občine Zreče mag. Boris Podvršnik.

se razprostira na južni strani Pohorja, pod Roglo. Velikost lovišča je 4.142 ha skupne površine, od tega je 3.803 ha lovni površini, na katerih z divjadjo upravlja 53 lovcev. V lovišču je najštevilčnejša divjad srnjad, nato jelenjad, divji prašiči, v lovišču živi tudi manjši trop gamsov. Poleg velike divjadi upravljajo tudi z malo.

Starešina je članom UO LZ Maribor predstavil tudi promocijsko zgoščenko (DVD) turističnih Zreč in ob koncu predstavitev vsem zaželel dobro počutje in uspešno delo na njihovem lovskem domu.

Sejo smo nadaljevali s poročili o opravljenih aktivnostih v prvi polovici leta, ki so jih pripravili predsednik, predsedniki komisij in strokovni tajnik **Božidar Kunej**.

V prvih šestih mesecih leta smo

je **Samo Vončina**, pooblaščenec LZS za aplikacijo Lisjak.

– 3. 4. 2015 sta bila predavanje za lovske pripravnike o ravnanju z lovskim orožjem in praktični preizkus/izpita iz te teme. Predavanje je bilo namenjeno mentorjem, ki bodo pooblašeni za delo s pripravniki v svojih LD. Tečaj je opravilo 47 novih mentorjev, vsi člani LD LZ Maribor. Tečaj sta izvedla Ivan Žižek in Marjan Gselman.

– 25. in 26. 4. 2015 je bilo predavanje za usposobljene osebe (preglednike uplenjene divjadi). Petnajst lovcev je opravilo začetni tečaj za usposobljene osebe, 32 lovcev pa obnovitven tečaj.

Za predavanje in preverjanje znanja sta poskrbela **Urška Kurnik** in **Ivan Zalar**, oba dr. vet. med.

– 29. 5. in 2. 6. 2015 je bilo

sta izvedla dr. **Jože Antoni** in **Marjan Gselman**.

– 11.–13. 6. 2015 smo organizirali tečaj za vodnike psov krvosledcev, ki se ga je udeležilo trinajst vodnikov s psi.

V Malečniku smo organizirali in izvedli tudi t.i. golažiado in kvartopirski »šnops« turnir, se udeležili 42. Srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov ter obiskali vse lovce jubilate, starejše od 75 let (člane LD z območja LZ Maribor) ter jih obdarili s spominskim darilom.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil članom LD Zreče za brezplačno organizacijo sestanka in pozornost do naših partneric. Člani UO LZM in njihove žene/partnerice so preživele čudovit popoldan in večer ob okusnem divjačinskem golažu, domačem kruhu in pecivu, ki so ga spekle žene lovcev LD Zreče, ter ob žlahtni kapljici iz grozdja, ki je zrasklo na Zlatem griču.

Vsem ženam sem se zahvalil za razumevanje, potrpežljivost in podporo, ki jo nam, članom UO LZ Maribor, nudijo in jim zaželel prijetne in sproščujoče počitniške dneve, da bi si nabrali dovolj moči za uresničevanje zahtevnih nalog, ki nas čakajo še v drugi polovici

leta. Seveda pa sem vsem lovcem zaželel na višku lovne sezone tudi varen in uspešen lov.

Marjan Gselman

Koristno predavanje o mali divjadi

Zveza lovskih družin Prlekija je v petek, 18. 8. 2015, v lovskem domu **LD Križevci** pri Ljutomeru, v Iljaševcih, v sklopu svojih rednih izobraževanj organizirala predavanje o upravljanju z malo divjadjo. Predavanja se je udeležilo sedemdeset lovcev iz matične območne lovske zveze, ZLD Prekmurje, Ptujsko-Ormoške ZLD in nekaj jih je prišlo tudi iz preostalih območnih lovskih zvez. Predaval je **Jost Gernot** iz sosednje Avstrije, ki se ukvarja z organizacijo tovrstnega izobraževanja za lovce v Avstriji, in ima tam v zakupu tudi približno sedemsto hektarov veliko lovišče, ki je posebej urejeno za gojitev male divjadi. V omenjenem lovišču že več let beleži stalno prisotnost jerebice, fazana in zajca, čeprav je lovišče obdano s površinami intenzivnega kmetijstva. Vsebinska

Lovske žene in partnerice ob muzejskem vlaku na zreški železniški postaji.

največ pozornosti in časa namenili usposabljanju in izobraževanju lovcev.

V sklopu dela komisije za izobraževanje je bilo več izobraževanj:

– 19. 1. 2015 - seminar za blagajnike in odgovorne osebe (računovodstvo v LD). Predavala je **Aleksandra Kolar**, seminarja pa se je udeležilo 58 slušateljev.

– 30. 1. 2015 je bil začetek izobraževanja, priprava na teoretični del lovskega izpita (zaključek 23. 3. 2015). LD so na teoretični izpit prijavile 32 lovskih pripravnikov, uspešno pa ga je opravilo 28 mladih lovcev. Dva kandidata sta imela že ustrezno izobrazbo za priznanje teoretičnega dela izpita in sta uveljavljala pravico do priznanja tega dela lovskega izpita.

– 26. 3. 2015 je bilo v lovskem domu LD Malečnik izobraževanje za pooblaščenca upravljavca aplikacije Lisjak. Predavanja se je udeležilo 83 lovcev. Predaval

Predsednik LZ Maribor Marjan Gselman izroča starešini LD Zreče Ervinu Gričniku pisno zahvalo območne LZ ob gostovanju v njihovem lovskem domu.

predavanje o varnem ravnanju z lovskim orožjem in nudenju prve pomoči pri nesrečah na lovu (za lovske pripravnike, generacija 2015/16). Predavanje je bilo v lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž, praktično pa na strelišču omenjene LD. Udeležilo se ga je 46 slušateljev. To zadolžitev

Za predavanje avstrijskega lovca J. Gernota o upravljanju z malo divjadjo v 700 ha velikem avstrijskem zakupnem lovišču je bilo precejšnje zanimanje lovcev iz naših lovišč v SV Sloveniji.

predavanja je bila predvsem o metodah in načinih uspešne naselitve umetno gojenih jerebic, vzdrževanju njenega naravnega staleža, primernih načinov krmljenja in ustvarjanja najprimernejših življenjskih razmer za jerebico in drugo malo divjad. Veliko je bilo slišati o pomembnosti ohranjanja majhnega števila naravnih plenilcev, predvsem lisice, kune in jazbeca, ki so največji naravni plenilci male divjadi. Predavatelj je predstavil različne metode lova plenilcev s pastmi, ki jih je tudi prinesel s seboj.

Kot pomemben dejavnik upravljalvske uspešnosti v lovišču je bil izpostavljen tudi pozitiven in vzajemen odnos s kmetovalci in lastniki sosednjih zemljišč, saj brez dobrih odnosov in dogovorov glede primerne časa košnje, urejanja in vzdrževanja zelenih pasov takšni uspehi niso mogoči. Na učinkovitost Jostovih metod upravljanja z malo divjadjo kaže tudi podatek, da v svojem lovišču na leto odstrelili do 70 poljskih zajcev in 150 fazanov. Ker v omenjenem lovišču naseljevanje in povečevanje številčnosti jerebic še potekata, jih trenutno še ne lovi.

Odziv lovcev na predavanje Josta Gernota je bil zelo pozitiven. Po besedah predsednika ZLD Prlekija **Antona Holca** so tovrstna predavanja pri tamkajšnjih lovcih vselej dobrodošla, še posebno, ker je vsebina potrjena tudi s primeri iz prakse, kot je bilo omenjeno predavanje.

Iztok Rožman

Vloga nadzornega odbora (NO) v lovski družini

Nadzorni odbor (NO) je v vsakem društvu samostojen organ s temeljno nalogo, da nadzira pravilnost poslovanja društva. To pomeni, da ima kontrolno oz. nadzorno vlogo, ki pa jo v naši državi zelo slabo opravljamo. Pri tem nikakor niso izvzete tudi lovske družine (LD). Vzrokov za tako stanje v nekaterih LD je več, zato v tem sestavku verjetno ne bom opredelil vseh glavnih, pa vendar:

- v LD še najdemo dovolj strokovne člane za upravni odbor le tam, kjer je primerna številčnost članstva, če pa je manjša, navadno samo zadostijo predpisom, imenujejo tri člane v NO, ne glede na to, ali sploh vedo, kaj je bistvo NO,
- slovenski sindrom: »Da se ja ne bom zameril, saj so to moji prijatelji in so vsi pošteni« ...

- slabo poznavanje predpisov in dostopa do informacij
- resnična pripravljenost za delo in svetovanje
- spoštovanje predsednika s strani članov LD v primeru krivice itn.

Menim, da če bi v NO izbirali res najbolj strokovne in primerne člane iz članstva LD, ki bi odgovorno opravljali svoje delo, bi odpadlo marsikatero opozorilo oziroma kazni s strani inšpekcij in bi bilo v marsikateri LD mnogo boljše vzdušje. Osebnost pogosto za izrečeno kazen LD poleg odgovorne osebe krivim tudi NO, ki ni pravočasno in strokovno nadziral postopkov in sproti pregledoval zadeve.

Enkrat za vselej bi morali ovreči miselnost: »Če so to moji lovski tovariši, jih že ne bom učil in kontroliral, da se ne bom komu zameril.« Menim, da če bi kakšno zadevo strpno skupaj pregledali in ocenili, da bi se marsikaj rešilo bolje. Čeprav ima NO dovolj velika pooblastila in da se 'po slovensko' za nič ne odgovarja, v prihodnosti vseeno pričakujem več odgovornosti.

Člani NO bi morali zelo dobro poznati predpise, ki urejajo lovsko dejavnost, in opozarjati upravni odbor (UO) na nepravilnosti članov in tudi članov UO, če le-ti ne delujejo v skladu s predpisi. Osebnost menim, da je velika pomankljivost tudi na strani LZS, ker vsaj članom NO ne omogoči dostopa do aplikacije *Lisjak*, če že ne vidi razlogov, da bi vsem članom LZS omogočili vpogled v to aplikacijo.

Vedno pa ni dovolj poznati predpisov in imeti primerno znanje, ampak mora biti član NO tudi dejansko delovna oseba, ki zna svoje znanje prenašati na druge člane. Funkcija NO je, poleg kontrolne, tudi svetovalna. Na raznih občnih zborih LD večkrat slišim, da je NO pregledal poslovanje LD, vendar ni odkril nobene nepravilnosti. A včasih se moram le nasmehnuti, saj z gotovostjo vem, da NO ni kakovostno prebral poročil. A ne zamerim NO, ampak vsem tistim, ki so jih izvolili in jim nato niso dali tudi ustreznega orodja za svoje delo. Zato v bližnji prihodnosti predvidevam nalogo LZS, da bo začela izobraževati tudi člane NO, saj bodo le-tako, saj v grobem, spoznali, kako pregledovati gospodarska in finančna poročila ter tehniko nadzora, imeli dostop do aplikacije *Lisjak* itn. Le tako bomo z gotovostjo lahko potrdili, da so poročila strokovna in korektna. Od tistih, ki jim bodo opozorila namenjena, pa prič-

kujem, da jih bodo sprejeli kot dobronamerne napotke.

Zakaj vse to postaja tako pomembno? Načrtovanje ukrepov v loviščih je v pristojnosti ZGS, finančna poročila pa v veliko primerih že sestavljajo zunanji izvajalci. Če želimo imeti popoln nadzor nad dejanskim stanjem v LD, kjer je v primeru nepravilnosti edina odgovorna oseba starešina, moramo znati tudi nadzirati vse vpise, evidence, razna poročila itn. pooblaščenih članov LD! Zavedati se moramo, da nas kontrolirata lovstva in veterinarska inšpekcija, pa finančna služba, policija in še kdo. Kar nekaj področij našega dela je, ki bi jih moral NO vsako leto kakovostno pregledati in lovce podučiti o napakah. Opozorila bi morali sprejeti dobronamerno.

Menim, da bi morali že v pripravi na teoretični del lovskega izpita nameniti več pozornosti določenemu specifičnemu znanju iz načrtovanja in upravljanja LD (gospodarske, upravljalvske in finančne zadeve), če si želimo tudi v prihodnosti ohraniti določeno samostojnost in pripraviti ter poučiti mlade lovce, da bodo lažje sprejemali pravila in predpise ter oblike nadzora.

Miran Hernaus

P. S.: Avtor članka sem bil več let blagajnik LD, starešina, dolga leta sem za več lovskih družin sestavljal finančna poročila in obenem več kot petnajst let opravljal posle inšpektorja na finančnem področju.

Policisti in lovci za manj prometnih nesreč z udeležbo divjadi

Na pobudo policijske postaje Kočevje je bil 8. 5. 2015 v prostorih lovskega doma LD

Mala Gora v Željah sestanek o prometnih nesrečah z udeležbo divjadi na območju, ki ga pokriva Policijska postaja Kočevje. Sestanka so se udeležili predstavniki lovske družine (LD) **Kočevje, Mala Gora, Predgrad, Banja Loka in Osilnica**, predstavnik lovišča s posebnim imenom ZGS v OE Kočevje **Iztok Ožbolt**, lovski inšpektor **Drago Karel Čahuk**, predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko** in predstavniki Zavarovalnice Adriatic Slovenica.

Sestanka se kljub predhodnemu pisnemu povabilu niso udeležili predstavniki Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo in Občine Kočevje. Na sestanku sta pomočnik komandirja PP Kočevje **Sebastjan Kužnar** in vodja policijskega okoliša **Bojan Šušteršič** predstavila analizo prometnih nesreč z udeležbo divjadi na območju PP Kočevje ter navedla najbolj kritične odseke, kjer so najpogostejše prometne nesreče z divjadjo. V predstavitvi sta poudarila, da je približno 40 % vseh prometnih nesreč, ki so prijavljene na PP Kočevje, prav prometnih nesreč, v katerih je udeležena divjad in da se odstotek večja iz leta v leto. Največ tovrstnih prometnih nesreč je v pozno jesenskem in zimskem času, ko divjad prihaja na ceste, da bi lizala sol, ki jo vzdrževalci cest posipavajo po vozišču proti zmrzovanju cestišča. Najbolj kritična sta predvsem jutranji in večerni čas dneva.

Zatem so se v razpravo vključili tudi preostali udeleženci sestanka, ki so posredovali svoje pobude, ki bi v prihodnje lahko zmanjšale trke z divjadjo. Kot najpogostejši vzrok za tovrstne prometne nesreče je bila izpostavljena nepreglednost oziroma zaraščenost obcestnega pasu, zaradi česar vozniki divjad, ki namerava prečkati vozišče, opazijo prepozno. Med drugimi najpogostejšimi vzroki za prometne

Policisti in lovci s Kočevskega za skupno mizo za manj prometnih nesreč, v katerih je udeležena divjad.

nesreče z udeležbo divjadi sta bila omenjena neupoštevanje prometne signalizacije, ki opozarja na povečano verjetnost pojava divjadi na cesti, in prevelika hitrost na omenjenih kritičnih odsekih. Vsi so bili enotnega mnenja, da je to tudi vprašanje prometne kulture in zavesti voznikov, ki bi morali bolj paziti in se zavedati nevarnosti nenadnega pojava divjadi, ki želi prečkati vozišče. Bili so enotnega mnenja, da bi bilo treba tej problematiki nameniti večjo pozornost tudi pri vzgoji in izobraževanju mladih voznikov ter opozarjati javnost prek plakatov, zložen in vseh sredstev javnega obveščanja. Sklepne misli s sestanka so bile, naj bi ustanovili komisijo, ki bo pripravila natančno analizo stanja, ugotovila vse kritične odseke cest, kjer so trki z divjadjo najpogostejši, in predlagala ukrepe za zmanjšanje tovrstnih prometnih nesreč. Komisija bo sestavljena iz predstavnikov PP Kočevje, lovskih družen in zavarovalnice. Razšli smo se v zadovoljstvu, da smo se končno vsi skupaj odločili začeti dogovarjati o tako pomembni problematiki in da nam bo mogoče s skupnimi močmi uspelo zmanjšati število nesreč in povozov divjadi na naših cestah.

*Jože Tomec,
LD Osilnica*

70 let LD Veliki Podlog

V soboto, 20. 6. 2015, so se člani **LD Veliki Podlog** in povabljeni gosti zbrali pri lovskem domu na Globelem in proslavili 70-letnico ustanovitve te LD. Pozdravni nagovor je imel starešina **Jože Lajkovič**.

Ustanovitev LD Veliki Podlog sega v leto 1945, takoj po drugi svetovni vojni, ko so se kljub težkim časom v drugi polovici avgusta zbrali domačini, ki jim lovska žilica ni dala miru. Za ustanovitev družine so potrebovali najmanj dvanajst članov. Že v prvi polovici septembra 1945 je **Avogust Longo** ob sebi zbral somišljenike in neformalno ustanovil Lovsko družino Veliki Podlog, katere člani so že isto leto začeli loviti.

Ustanovni člani so bili (po arhivskem gradivu): **Avogust Longo, Alojz Bučar, Anton Felicijan st., Anton Felicijan, ml., Jože Felicijan, Franc Felicijan, Rudi Longo, Franc Pacek, Miha Pacek, Alojz Pacek, Janez Pirc in Alojz Rihelj**.

Lovišče LD Veliki podlog meri 2.871 ha, od katerih je 2.520 ha

Člani LD Veliki Podlog so letos praznovali 70-letnico svojega obstoja.

lovskih površin. Lovišče meji na sosednje LD: Krško, Cerklje ob Krki, Podbočje, Kostanjevica in Raka. Zadnjih dvajset let se površina lovišča ni spreminjala, kot se je to dogajalo zlasti prvih 40 let po ustanovitvi. Vzroki takratnega zmanjševanja lovišča so bili različni, od dodeljevanja površin sosednjim LD do urbanizacije in agromelioracijskih posegov, ki so vedno pomenili tudi poslabšanje življenjskih razmer za življenje zlasti male divjadi, kar smo ugotavljali že desetletja nazaj. Tako se je število uplenjenih poljskih zajcev v letih 1970–1995 zmanjšalo iz skoraj sto na vsega deset zajcev, fazanov pa od več kot 173 na 10, jerebice pa tedaj niso več lovili.

Pred desetimi leti se je številčnost male divjadi ob izvajanju najrazličnejših ukrepov za krajše obdobje celo nekoliko izboljšala, nato pa se je spet naglo zmanjšala. Številčnost parkljuste divjadi pa je kljub večjemu odstrelu na nespremenjeni ravni, izjema je le pri divjem prašiču, katerega odstrel in številčnost se zlasti v zadnjih dveh letih povečujeta.

V LD Veliki Podlog smo prepričani, da smo kljub velikokrat tudi drugačnim mnenjem v preteklosti dobro gospodarili, kar potrjuje številčnost parkljuste divjadi, posebno še srnjadi.

Tudi stanje na področju lovskih naprav – visoke preže, krmišča za malo in parkljusto divjad, solnice itn. – je v lovišču zelo dobro. Vsakoletni poudarek, da je treba v lovišču zasajati remize, postaviti krmišča za zimsko krmljenje male divjadi, izdelovati in vzdrževati druge lovske naprave, je stalnica dela članov v lovišču.

Za svoje domovanje ima LD Veliki Podlog lovski dom na pristavi pri Leskovcu. Po dograditvi so ga lovci ob praznovanju 60-letnice še temeljito obnovili in ga tudi uredili od znotraj ter opremili s plinskim centralnim ogrevanjem. Tudi v zadnjih desetih letih je bil dom dobro vzdrževan. Posebej velja poudariti novo asfaltirano pot iz naselja Pristava do doma, kar smo lahko uresničili ob podpori KS Veliki Podlog.

Pred trinajstimi leti nam je do tal pogorel lovski bivak, ki ga je LD postavila v Krakovskem gozdu. Škodo v višini skoraj 8.500 zdajšnjih evrov je povrnila Zavarovalnica Triglav. Že po enem letu je na istem mestu spet stal novi bivak, ki je opremljen z lastnim virom elektrike in z vodo.

Uspešnost in dobro vključenost članov naše LD v okolje in lovsko organizacijo Posavja ter LZS dokazujejo mnoga dejstva. Tako je lovski dom na Globelem prostor za številna srečanja, praznovanja ipd., kar lahko s pridom uporabljajo tudi drugi občani. Člani LD so aktivni v gasilstvu in drugih društvi ter organih upravljanja. Pomembno je navesti tudi dobro sodelovanje z lastniki zemljišč v lovišču.

Za uspešno delo v lovstvu so generacije članov LD Veliki Podlog prejele visoka odlikovanja LZS. Tako je LD v desetletjih prejela: en red LZS I. stopnje, štiri rede II. stopnje, osemnajst redov III. stopnje, osem zlatih znakov LZS za lovske zasluge, 38 znakov LZS za lovske zasluge in 32 različnih družinskih priznanj.

Zdaj LD šteje 38 rednih in dva častna člana. Na področju izo-

brazevanja članstva LD spremlja dogajanje v lovski stroki. V LD deluje sedem lovskih čuvajev in potrebno število usposobljenih oseb/preglednikov, usposobljeni mentorji za spremljanje praktičnega dela novih članov pripravnikov, sodniki za strelstvo in večji kinologi.

Na zdajšnjih organih LD Veliki Podlog sloni odgovornost za nadaljevanje uspešnega dela v preteklosti in prispevek k razvoju lovstva, da to opravi, kot so to uresničile dosedanje generacije podloških lovcev.

*Andrej Franko ml.,
Vinko Volčajnk*

60 let delovanja LD Škale

Začetki Lovske družine Škale segajo že v obdobje pred drugo svetovno vojno, ko so lov in lovske dejavnosti na območju zdajšnjega lovišča opravljali lokalni zakupniki. Po končani vojni so ljubitelji narave in lova začeli izražati želje o ustanovitvi LD in v letu 1947 ustanovili tudi društvo. Prva leta delovanja se je LD uspešno razvijala in dobro gospodarila, nato se je združila s sosednjo LD Velenje. Po nekaj letih skupnega delovanja pa so se škalski lovci odločili, da si vnaprej želijo delovati samostojno. Tako je bila leta 1955, po odločbi OLZ Šoštanj, ustanovljena LD Škale, ki je v upravljanje prevzela 2.782 ha lovišča (od tega je bilo samo 164 ha nelovnih površin). Ustanovni občni zbor je bil 24. 4. 1955, v LD pa je bilo včlanjenih osemnajst rednih članov, med

njimi tudi **Vinko Miklavžina**, ki je zdaj najstarejši član LD Škale in še vedno skupaj s svojim bratom **Martinom** redno zahaja v lovišče in se udeležuje vseh prireditvev LD.

Čeprav lovišče, v katerem z divjadjo upravlja LD, ni veliko, se njegova raznolikost odraža v velikem številu raznih vrst prostoživečih živali, ki jih lahko srečamo v njem. LD Škale je z intenzivnim gospodarjenjem in vlaganjem umetno vzrejene male divjadi njeno številčnost povečala na zavidljivo raven. Zaradi pospešenega rudarjenja v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja so predvsem v nižinskem delu lovišča izginile njive, vrtovi, remize; poslabšal se je življenjski prostor male divjadi. Številčnost male divjadi se je postopoma spet zmanjšala, nekatere vrste pa so sploh povsem izginile. Glavna lovna divjad in vir prihodkov LD je srnjak, ki se je v začetnih letih iz skromne številčnosti dobro prilagodila na nove naravne razmere in številčno povečala. S skrbnim načrtovanjem odvzema še vedno dosegamo dobro številčnost in dobro telesno razvitost. Stalna divjad, s katero upravljamo, je tudi gams, katerega številčnost se še vedno povečuje kljub povečanemu načrtu odvzema. S sosednjo LD Velunja - Šoštanj upravljamo tudi s prostoživečo populacijo damjaka. V naše lovišče je bila ta vrsta divjadi naseljena leta 1972, in sicer najprej v oboro, potem pa so bile živali izpuščene v naravo. S skrbnim upravljanjem se je število te zanimive jelenjadi v prvih desetletjih povzpelo na okrog 60 glav. Zaradi nadaljnjih rudarskih posegov v okolje, nemira v življenjskem prostoru in pritiska družbe po izločitvi tuje-rodnega damjaka iz naravnega okolja in s tem povezanih zahtev po čezmernem odvzemu, se številčnost te divjadi postopoma zmanjšuje. V lovišču se občasno pojavljajo divji prašiči, ki povsod širijo svoj življenjski prostor. V lovišču njihova številčnost niha, s tem pa tudi odvzem.

Iz bogate družbene kronike dogodkov v LD Škale je treba omeniti gradnjo lovske kočice. Leta 1963 so takratni člani s prostovoljnim delom začeli graditi prvo lovsko kočico, ki so jo leta 1964 slavnostno predali svojemu imenu. V drugi polovici sedemdesetih let so se odločili za razširitev in preureditev do zdajšnje velikosti in oblike. Leta 1971 so zgradili še cesto iz Škal do doma, ki pa so jo kasneje opustili, ker je bila v začetku osemdesetih let zgrajena

Foto: R. Miklavžina

Člani LD Škale ob praznovanju 60. obletnice delovanja pred lovsko kočico na Lubeli

nova cestna povezava do doma preko vrha Lubele. Lovska kočica stoji na izpostavljeni lokaciji s prelepim razgledom po Šaleški dolini, zato je točka mnogih pohodnikov in rekreativcev, krajevna društva pa pri koči prirejajo različne prireditve. Za ugodno počutje obiskovalcev v vseh vremenskih razmerah smo v zadnjih letih dogradili še nadstrešek in obnovili družinsko brunarico, za lovske namene pa ob njej uredili strelišča za razvijanje lovskega strelstva.

LD že vrsto let tovariško sodeluje z vsemi sosednjimi LD iz Šaleške doline pa tudi na korški strani. Skupaj načrtujemo posege v naravo, preprečujemo škodo, ki jo povzroča divjad, in z druženjem na skupnih lovih vzdržujemo prijateljske odnose.

Pred leti smo navezali stike tudi z LU Fazan - Kraljevec na Sutli, se spoprijateljili in podpisali listino o pobratenju.

Poleg glavne dejavnosti LD pri svojem delovanju podpira različne aktivnosti svojih članov in tako spodbuja delovanje na kulturnem področju (LPZ LD Škale), na športnem (strelska skupina, športniki), pri izobraževanju članov (razni tečaji in seminarji ter izobraževalna srečanja v okviru SK ZLD - Celje in LZS). Prav lovskega pevskemu zboru LD Škale, strelski ekipi LD Škale in kuharski ekipi LD Škale se lahko zahvalimo, da smo dobro znani marsikje v Sloveniji in tudi zunaj nje.

LPZ LD Škale, ki nas predstavlja že več kot 25 let, sestavljajo člani LD Škale, njihove žene ter

drugi ljubitelji lovske pesmi. V svoji bogati karieri je imel zbor že več kot 250 nastopov v Sloveniji in tujini ter bil dvakrat tudi organizator vsakoletnega Srečanja lovske pevskih zborov in registrov Slovenije.

Že od nekdaj je bilo v naši LD veliko ljubiteljev športnega streljanja. Strelska tekmovanja na glinaste golobe smo začeli organizirati v začetku šestdesetih let. Gotovo smo prva LD, ki je v Šaleški dolini začela organizirati tekmovanja v streljanju na glinaste golobe – za pokal Šaleške doline. Kako zelo so cenili lovsko strelstvo v osemdesetih letih, priča podatek, da je leta 1981 ob obisku Generalnega sekretarja združene socialistične stranke Katalonije (Španija) v Sloveniji strelska ekipa LD Škale na strelišču pri lovski koči predstavila gostu streljanje na glinaste golobe.

LD Škale tesno sodeluje tudi z organizacijami in društvi v krajevnih skupnostih na območju, na katerih deluje. Ker se na svojih poteh srečujemo s kmetovalci in lastniki zemljišč, saj lovimo v njihovih gozdovih in na njihovih travnikih, se člani trudimo vzdrževati dobre odnose tudi z njimi ter strpno in sporazumno reševati škodne primere, ki jih povzroči divjad. V ta namen vsako leto organiziramo srečanje lastnikov zemljišč v našem lovišču in lovcev pri lovski koči. Prav na letošnjem že 21. tradicionalnem srečanju smo člani LD Škale zaokrožili praznovanje obletnice delovanja LD. Na prireditvi smo ob krajšem kulturnem programu razvili tudi nov lovski prapor, razdelili priznanja zaslužnim članom, organizacijam in posameznikom, s katerimi LD tesno in uspešno sodeluje. Še prav posebno smo se zahvalili vsem darovalcem za pomoč. Na prireditvi so nas nagovorili tudi predstavniki lokalne skupnosti, LZS ter SK ZLD - Celje. Ob koncu uradnega dela prireditve smo se z lastniki zemljišč in kmetovalci poveselili ob dobrem lovskega golažu naše kuharske ekipe, dobri kapljici in domači glasbi Ansambla bratov Avbreht.

Člani LD Škale smo bili zelo presenečeni ob dobrem odzivu na prošnjo za pomoč pri izvedbi aktivnosti v okviru praznovanja naše okrogle obletnice. Zato se še enkrat zahvaljujemo vsem darovalcem, društvom, organizacijam in posameznikom za pomoč. Še posebno se zahvaljujemo MO Velenje za sofinanciranje prireditve.

Rok Miklavžina

Foto: R. Miklavžina

Župan MO Velenje Bojan Kontič je imel kot boter čast, da je razvil nov prapor LD Škale.

Lovci na obisku v vrtcu v Zg. Kungoti

Otroci in vzgojiteljice v vrtcu v Zg. Kungoti veliko pozornosti namenjamo odnosu ljudi do narave in živali. Zato smo se v vrtcu na začetku šolskega leta dogovorili za sodelovanje z **Lovsko družino Kungota**. Ker sta še posebno pozimi ta tema in skrb za živali posebno aktualni, sta nas v januarja 2015 obiskala lovca, člana lovske družine LD Kungota. Otrokom sta pobje predstavila delo in naloge lovcev. Otroci so jima postavili številna zanimiva vprašanja. Otroke je zelo pritegnila tudi predstavitev preparatov živali, ki so si jih otroci lahko pobje ogledali in jih pobožali. Z otroki smo s pomočjo staršev zbrali nekaj hrane za živali, ki smo jo ob koncu srečanja predali lovcema, ki jo bosta odnesla živalim v gozd.

Tako smo skupaj preživeli prijeten in zanimiv dopoldan ter opravili tudi dobro delo. Zato si tudi v prihodnje želimo sodelovanja in se LD Kungota najlepše zahvaljujemo za obisk v vrtcu.

Dragica Teršavec,
vzgojiteljica

Trideseta obletnica lovskih naravoslovnih šolskih dni v Bohinju

Vsako leto v maju imamo z učenci petih razredov **Osnovne šole dr. Janeza Mencingerja - Bohinjska Bistrica** naravo-

Foto: D. Teršavec

Otrokom Vrtca Zg. Kungota sta lovca LD Kungota predstavila divjad in jim odgovarjala na vprašanja.

voslovni dan skupaj z lovci lovskih družin iz Bohinja. Srečujemo se že trideset let in letos smo obletnico tudi slavnostno proslavili.

Začetki sežejo v leto 1985, ko je nekdanja učiteljica, lovka **Anka Šolar**, dala pobudo za sodelovanje šole in članov **LD Bohinjska Bistrica**. Že od samih začetkov je organizacijo prevzel **Jožef Trošt**, ki je pri svojem delu združil vse lovske družine Bohinja, ki pri tem projektu skupaj sodelujejo že od leta 2003. To sta poleg LD Bohinjska Bistrica še **LD Stara Fužina** in **LD Nomenj - Gorjuše**. Do letos je na teh dnevih sodelovalo okroglo 1.800 učencev.

Naravoslovni dan vsako leto poteka v naravi; zberemo se na travniku, kjer nas pričakata dva lovca z lovskim psom. Od tam nas popeljeta skozi lovišče, gozdove, travnike in nam v pogovoru predstavita delo lovcev. Učenci izvedo, kako je treba skrbeti za živali v vseh letnih časih. Ogledajo si krmilnice in opazovalnice/preže,

Učenci so pripravili kratek kulturni program z lovskim krstom, lovskim ropotom ter lovskimi šegami.

prepoznavajo stopinje, sledi in druge znake živali in prisluhnejo njihovem oglašanju. Vedno nas spremlja tudi lovski pes, ki je stalni spremljevalec lovcev. Naše srečanje se nadaljuje v lovskem bivaku lovca Jožeta Trošta na Reparju. Lovci vseh treh lovskih družin Bohinja nas tam pričakajo z lovsko malico in nam povedo

še veliko zanimivosti o delu v lovišču, lovcih in lovu, živalih ... Učenci pripravijo kratek kulturni program z lovskim krstom, lovskim ropotom ter šegami in pesmimi o živalih. Tudi s svojimi likovnimi izdelki polepšajo prizorišče dogajanja. Program se nadaljuje s sproščenim druženjem in pogovorom.

Letošnja 30. obletnica je potekala še posebno slavnostno v avli OŠ dr. Janeza Mencingerja - Bohinjska Bistrica. Obiskli so nas tudi predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Srečko Felix Krobe**, direktor strokovnih služb LZS **Srečko Žerjav**, predstavnik ZGS OE Bled - Bohinj **Andrej**

Avsenek, župan Občine Bohinj **Franč Kramar**, predsedniki in člani lovskih družin Bohinja ter **Bohinjski lovski rogisti**. Na prirreditvi je bila tudi ravnateljica šole **Mojca Rozman** in vsi učitelji in učenci omenjene osnovne šole. Učenci petih razredov so pod vodstvom mentorice **Marinke Soklič** in **Mojce Medja** pripravili kulturni program z lovskim krstom, lovskim ropotom in glasbenimi vložki. Predsednik LZS je šoli in lovcem treh bohinjskih LD izročil pisna priznanja za dolgoletno sodelovanje. Priznanja in zahvalo za dolgoletno delo z mladimi so iz rok ravnateljice **Mojce Rozman** prejele tudi vse tri lovske družine iz Bohinja.

Druženje z lovci je za otroke vedno posebno doživetje, ki jim ostane v trajnem spominu; je poučno in polno novih spoznanj o naravi in lovcih, zato si tako sodelovanje želimo tudi v prihodnje!

*Marinka Soklič in
Mojca Medja,
učiteljici razrednega pouka
Jožef Trošt,
predsednik Komisije za vzgojo
in izobraževanje
LD Bohinjska Bistrica*

Z jubilejnega, 30. majskega naravoslovnega dne učencev OŠ dr. Janeza Mencingerja - Bohinjska Bistrica in lovcev treh lovskih družin iz Bohinja

Želja, ki smo jo pred petimi leti izrekli lovskemu tovarišu in prijatelju **Ladu Kocijanu** ob njegovi 85-letnici, da mu želimo še mnogo zadovoljnih let med nami, se uresničuje v veliko zadovoljstvo vseh. Avgusta letos smo mu lahko iskreno čestitali k visokemu jubileju, 90-letnici njegovega rojstva.

Lado se je rodil 14. avgusta 1925 v revni kmečki družini na Mirni na Dolenjskem kot tretji od osmih otrok. Kot šestnajstletnik je izgubil očeta, ki se je v gozdu smrtno ponesrečil. Z vsemi neposkrbljenimi sestrkami in bratcem je Lado, skupaj z mamo, pomagal po svojih močeh preživljati številno družino. Kot nadarjen dijak je že obiskoval meščansko gimnazijo v Novem mestu, ko se je razplamtela druga svetovna vojna in so sovražniki zasedli našo domovino. Kot zaveden mladenič se je takoj priključil odporiškim gibanju, prisiljen pa je bil tudi prekiniti obetavno šolanje. Izkoristil je prvo priliko, in se leta 1942 priključil partizanskim skupini v Krškem odredu. Četrtega septembra istega leta je bila na Trebelnem pri Mokronogu ustanovljena Gubčeva brigada, s priključitvijo odreda pa je Lado Kocijan postal borec te slavne udarne brigade. V njeni sestavi se je bojeval vse do končne zmage in osvoboditve domovine. V srditih bojih je bil ranjen kar petkrat! Prav v bojih si je prislužil častniške čine in šele po vojni lahko nadaljeval s šolanjem. Kar dvajset let je služboval v generalštabu, maršalatu in predsedstvu takratne skupne države Jugoslavije. V Slovenijo se je vrnil na dolžnost načelnika štaba TO. Bil je tudi pomočnik komandanta Ljubljanske 9. armade. Ima čin generalmajorja.

Na ljubljanski Fakulteti za družbene vede je Lado Kocijan kot profesor predaval sedemnajst let, od tega devet let kot predstojnik Katedre za obramboslovje. Zdaj je še vedno aktiven na številnih področjih dela. Je član Sveta Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije in predsednik ZZB 7. Korpusa. Za prizadevanja in uspešno delo pri uresničevanju ciljev Zveze društev vojnih invalidov Slovenije je leta 2009 prejel listino ZZB Slovenije in zlato plaketo. Je tudi vidni član ZDUS.

Lado se je z lovstvom »srečal«² že daljnjega leta 1947, ko je postal član LD Sečovlje, naslednje leto pa opravil tudi lovski izpit. Ker ga je službena pot vodila po vsej takratni Jugoslaviji, je bil tedaj tudi izmenično član kar enajstih LD.

V LD Mirna se je vključil leta 1978. Od vsega začetka je bil pri nas aktiven, saj je bil kar štiri mandate predsednik disciplinske komisije (od leta 1995 do 2011), veliko pa je prispeval tudi k oblikovanju družinskih aktov. Je spoštovan in priljubljen med člani in kljub letom še vedno prisoten na vseh delovnih akcijah v lovišču in sestankih, kjer so upoštevani tudi njegovi številni predlogi. Skrbi za divjad in urejeno krajino. Še vedno ga na lovih spremlja njegov zvesti pes. Rad se pošali, da je do zdaj edini član naše LD, ki je doživel devetdeset let. Zelo pa ga je pred nekaj meseci prizadela smrt soproge Marjane, s katero sta skupaj preživela kar sedemdeset let.

Za izjemno delavnost, bogato in pestro lovsko kariero ter za vse druge zasluge v lovstvu ga je LZS odlikovala

z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Spoštovani lovski tovariš in prijatelj Lado, ob tvojem visokem življenjskem jubileju ti mlajši člani iskreno čestitamo in ti želimo še mnogo zadovoljnih let med nami!

LD Mirna – D. Z.

Ivan Poljšak, član LD Čaven, je 22. 5. 2015 praznoval visok življenjski jubilej, 85-letnico rojstva in 55-letnico članstva v naši LD.

Rodil se je leta 1930 v revni kmečki družini kot deseti otrok. Starši so številno družino le s težavo preživljali, zato so morali vsi otroci kmalu v svet za kruhom. Ivan se je takoj po NOB, v kateri je sodeloval še kot otrok, vključil v obnovo domovine v različnih mladinskih delovnih brigadah. Kasneje se je zaposlil pri Policiji in služboval na Koroškem, Štajerskem, Kočevskem, v Ljubljani in nazadnje v Novi Gorici, kjer se je tudi upokojil.

Kot velik ljubitelj narave in divjadi se je leta 1960 včlanil v LD Čaven. Z velikim veseljem in odgovornostjo je že kot mlad lovec prevzemal zaupane mu naloge v LD in lovstvu nasploh. Bil je član UO LD med letoma 1978 in 1980, predsednik NO je bil od 1996 do 1998, član disciplinskega razsodišča pri ZLD Gorica ter polnih deset let neutrudni tajnik LD od leta 1984 do 1994.

Ivan je med lovci zelo priljubljen in spoštovan zaradi lovske pravičnosti in etičnega odnosa do narave in divjadi. Večkrat je bil mentor mladim lovcem. Na njegovem domu se v lovski sobi radi zbirajo lovski tovariši, ki se pogovorijo o tem in onem in po lovu v časih tam opravijo tudi zadnji pogon.

V mladosti je bil vodnik in rejec lovskih psov, predvsem epagneul bretonov in nemških pičarjev. Vzredil je tudi več legel.

Za poštvalno delo v lovstvu ga je ZLD Gorica odlikovala s svojim znakom, LZ Slovenije pa z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Naša LD mu je podelila svoje priznanje za uspešno delo v matični LD in ga imenovala za častnega člana. V 90. letih se je LD Čaven pobratila z LD Liječve v BiH. Ivan je vložil mnogo prizadevanj in aktivnosti za negovanje prijateljskih odnosov med pobratenimi družinami, za kar ga je Zveza lovske organizacije BiH odlikovala z bronasto lovsko medaljo.

Dragi Ivan, želimo ti še mnogo zdravih in čilih let in si želimo, da bi še naprej med nami ustvarjal prijateljstvo in skrbel za družabnost.

LD Čaven – S. B.

Visok življenjski jubilej, 85-letnico, je v letošnjem marcu slavil naš dolgoletni član lovske družine Čaven – Gojače **Janko Španjolo**.

Janko se je rodil 27. 3. 1930 v vasi Batuje na Vipavskem. Živel je z mamo samohranilko, kasneje pa pri sosedih. Že kot mladenič je spoznal vse strahote tedanje italijanske oblasti in druge svetovne vojne ter po svojih močeh pomagal pri NOB.

Po končani osnovni šoli se je izučil za avtomehnika pri Primorju – Ajdovščina v Ajdovščini. Po odsluženem vojaškem roku je bil nekaj časa doma, kasneje pa se je zaposlil pri Slavniki – Koper. Po vrnitvi domov je bil štiri leta zaposlen na AMD v Ajdovščini, nazadnje pa je služboval v delavnicah in skladišču UNZ v Novi Gorici, kjer se je leta 1988 tudi upokojil.

V vrste LD Čaven je vstopil leta 1964. To je bil čas, ko smo imeli v lovišču še veliko male divjadi. Z vso svojo mladostno zagnanostjo je sodeloval pri razvoju lovske družine in kmalu prevzel razne funkcije. Tako je bil član UO LD od 1973 do 1979, vodja revirja v letih 1970 do 1974 in od 1984 do 1988 in član komisije za gojitev male divjadi. Odgovorno funkcijo gospodarja LD je opravljal leta 1977 in od 1984 do 1985. Dva mandata je opravljal funkcijo člana disciplinskega razsodišča pri ZLD Gorica, enako tudi v naši lovski družini. Preglednik uplenjene divjadi je bil od leta 1978 do 2008.

Na domačiji njegovega tasta, po domače Pri Huhu, smo imeli v sedemdesetih letih domači lovci obo-

ro za vzrejo fazanov, kjer je Janko opravil marsikatero delovno uro kot prizadeven lovec in ljubitelj narave. Janko je tudi ljubitelj lovske psov. V preteklosti so ga na lovskih poteh vedno spremljali epagneul breton, nemški pičar in pepelčarke, s katerimi je vzredil tudi več legel.

Za zasluge na njegovi bogati lovski poti je prejel številna priznanja in odlikovanja: znak za lovske zasluge ZLD Gorica, znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje. Domača LD Čaven mu je za poštvalno delo pri gradnji lovske kočice podelila družinsko priznanje, leta 2008 pa izglasovala častno članstvo.

Janko je svoje bogato znanje in izkušnje nesebično prenašal na mlajše lovce. Ni mu bilo časa za delo v lovišču ali pri lovskih napravah in v lovski koči. Dalj časa je spremljal tudi tuje lovce goste na lovih v našem lovišču. Lovski tovariši smo vedno dobrodošli na njegovem domu.

Dragi Janko, lovci LD Čaven ti ob tvoji visoki življenjski obletnici iskreno čestitamo; želimo ti predvsem zdravlja in še mnogo lepih lovskeh trenutkov med nami!

LD Čaven – S. B.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Ivan Knez, LD Muta

90-letnico

Drago Hmelina, LD Toplice
Franc Korošec, LD Stol, Žirovnica
Albin Levičnik, LD Laze
Vitimir Mikuletič, LD Trnovski gozd
Franc MI ekuž, LD Soča
Rafael Novak, LD Laze

85-letnico

Maks Abramenko,
LD Boč na Kozjaku
Vinko Božič, LD Šmarna gora
Alojz Čas, LD Bukovje, Otiški Vrh
Viktor Golenko, LD Ljutomer
Stanislav Grkman, LD Komenda
Jože Krže, LD Loški Potok
Matija Lužar, LD Mima Peč
Andrej Marinc, LD Mozirje
Edvard Perko, LD Tržič
Ivan Rigelnik, LD Ljubno
Marjan Sever, LD Padež
Miloš Sirk, LD Dobrovo

80-letnico

Franc Antolič,
LD Krizevec pri Ljutomeru
Franc Bezovšek, LD Gomji Grad
Amadej Ferfolja, LD Gorica
Konrad Hedrih, LD Hum, Celje
Ivan Hladnik, LD Jelenk
Milan Jankovič, LD Cerklje ob Krki
Peter Kovačec, LD Velika Nedelja
Jože Krivograd, LD Prežihovo
Srdan Krkovič, LD Mokrice
Drago Rizman, LD Stara Fužina
Viktor Rus, LD Velike Lašče
Slavko Stergulec, LD Begunje
Rudolf Šimac, LD Kobarid
Rafael Šumnik, LD Peca, Mežica
Maksencij Topler,
LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Peter Vrhunc, LD Rakitna
Anton Zobec, LD Ribnica
Alojz Žičkar, LD Zabukovje

75-letnico

Robert Miloš Birsar,
LD Tabor Dornberk, Branik
Franc Celarc, LD Horjul

Vinko Cizl, LD Studenec, Veliki Trn
Severin Franca, LD Rižana
Martin Gazvoda, LD Trdinov vrh
Franc Gomzi, LD Negova
Ivan Jakljevič, LD Metlika
Angel Kodarin, LD Koper
Franc Kovačič, LD Negova
Leopold Krušič, LD Žetale
Franc Melihen, LD Bovec
Ivan Muri, LD Jezersko
Rudolf Novak, LD Zemon
Danijel Pajer, LD Gorenja vas
Edvard Karol Podpečan,
LD Begunjska
Franc Povše, LD Šentjanž
Franc Šemrov, LD Logatec
Danilo Tavčar, LD Kras, Dutovlje
Milan Tomašević,
LD Gradišče, Košana
Simon Toplak, LD Juršinci
Mihael Tremel, LD Ivanovci
Ivan Alojz Volarič,
LD Kobarid in LD Laze
Ivan Vukelič, LD Krka, Goričko
Anton Zigmond, LD Grahovo
Ivan Žunkovič, LD Središče

70-letnico

Marij Cah,
LD Rižana in LD Podbrdo
Jože Karin, LD Črnomelj
Alojzij Koblar, LD Bohinjska Bistrica
Jožef Kuhta, LD Pesnica, Jarenina
Leopold Lesičnik, LD Dravograd
Nikolaj Ljubelšek, LD Tržišče
Drago Lokar,
LD Begunjska in LD Vinica
Franc Merkač,
LD Strojna, Ravne na Koroškem
Stanislav Mori,
LD Bukovje, Otiški Vrh
Venčeslav Muršec, LD Duplek
Drago Omerzu, LD Podčetrtek
Jakob Pivk, LD Vrhnika
Anton Pridigar,
LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Franc Spruk, LD Stahovica
Edvard Svetlik, LD Jelenk
Viktor Tomc, LD Gabrovka
Janez Zgonec,
LD Dramlje in LD Cajnarje
Severin Žnidarčič, LD Grgar
Stanislav Žužek, LD Tabor, Zagorje

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Čiščenje lovskih stez na Peci

Brez urejenih lovskih stez v visokogorju si lova sploh ni mogoče predstavljati v gamskih revirjih Pece. Potrebne so za dober čuvajski nadzor lovišča in pri varstvu ter gojitvi divjadi, ne nazadnje pa tudi za uspešen lov in doseganje načrtov odstrela.

Zato morajo biti steze primerno očiščene in vzdrževane, da je hoja v goro in nazaj varna in prijetnejša, saj vsak neroden korak v gori lahko povzroči poškodbo in hude težave. Pomoč ni vedno pri roki.

V jutranjem hladu gore Pece smo se lovci zjutraj, že ob peti uri vročega julijskega dne, zbrali v naši lovski koči. Po kratkem klepetu in kavi smo poprijeli za kosilnice z nitko, grablje in motorne žage in se kakor mravlje razpršili po stezah Pece. V koči so medtem žene poskrbele za temeljito čiščenje oken in notranjosti prostorov, po končani akciji pa za lovce, ki smo se vrnili znojni in utrujeni, da nismo ostali žejni in lačni.

Tudi košnje okrog koče smo se lotili, da je bil pogled na njeno okolico še prijetnejši za nas in mimoidoče, ki vsak dan hitijo tam mimo na goro. Obenem smo

poskrbeli, da bo kozolec ob koči poln dobrega sena za zimsko krmljenje divjadi, saj so na tej gori zime dolge in zahtevne za divjad. Kaj drugega ji sploh lahko ponudimo?

Za levji delež pri čiščenju stez je kot vedno poskrbel naš neutrudni Rok.

Tisti dan smo očistili okrog pet kilometrov stez in v dveh dneh nato posušili še seno. Skupaj smo opravili okrog 120 ur dela.

Take akcije niso koristne le za lovišča, tako poskrbimo tudi za koristno in prijetno druženje lovcev, utrjujejo pa tudi prijateljstvo, ki ga še kako pogrešamo ob vsem našem vsakdanjem vrvežu.

Žal sem moral s Pece, še preden je pri koči zadišalo po kotletih in sem bil prikrajšan za obilen in slasten prigrizek.

Stanko Grl
LD Peca - Mežica

Ta je pa drugačen!

V deželo je spet prišel maj, z njim pa topla pomlad in lov na srnjaka. Dogovor v lovski družini je bil, da iz lovišča najprej odstravimo telesno slabotnejše srnjake – lanščake, kar je že v navadi in je tudi pošteno. Malo sem pomislil, kje so po mojem mnenju nekoliko »prezgodaj« padle zrele srne, in se odpravil na prežo na Otok, kot imenujemo predel lovišča zaradi značilne lege. Kmalu se je na primerni razdalji pojavila sivo-rjava podoba še ne prebarvane srnjadi. Po obliki telesa in zadkovi krpi sem ugotovil, da je srna. Ni minilo naslednjih deset minut, ko se je pojavila nova žival, ki pa je bila že lepše prebarvana. Po vseh mukah natančnega opazovanja z daljnogledom – zaradi oddaljenosti – sem ugotovil, da je moški predstavnik srnjadi. Toda zaradi nemirnega obnašanja nisem mogel videti njegovega »okrasja« med uhlji. Ko se je sonce že skrilo za hrib, se je na nasprotni strani na travnik pomikala še ena srnjad. Že postava je izdajala žival z vsemi telesnimi značilnostmi starejšega srnjaka. Toda, kje je rogovje? Mrak mi je prehitro preprečil nadaljnje ocenjevanje, zato sem ga prestavil na naslednji večer. Toda

Foto: S. Grl

Pred Ninovo kočo pod vrhom Pece so se fotografu postavili udeleženci akcije čiščenja stez in njihove žene: Danica, Ana s sinčkoma, Vika, Zvijezdana in naša lovka Veronika.

tudi naslednji večer se je scenarij skoraj natančno ponovil, le da mi je tokrat »starček« prišel bliže, kar pa mi, spet zaradi mraka, ni prav nič pomagalo. Tretji večer se je starček na planem pojavil še pri dobri vidljivosti. Dobro sem razložil čelna nastavka, nad njima pa nisem opazil nobenih, šilc, »špičk«, niti ne morda ostankov odlomljenega rogovja. Odločil sem se, da bom srnjaka odstrelil. Ko sem prišel do mrtve živali, sem si ogledoval »trofejo«, ki pa je pravzaprav ni bilo nikjer. Čelni nastavki so bili na lobanji nepoškodovani in pokriti s kožo, ki je tudi preraščala njihove vrhove. V tistem trenutku se mi je pridružil še lovski tovariš Sašo, ki je bil v bližini, in je z baterijo obsvetil celotno srnjakovo telo. Bilo je povsem normalno razvito, moda nepoškodovana in tudi notranji organi niso kazali nobenih sumljivih sprememb. Očiščen trup sem odpeljal v hladilnico (brez nog

gobastem rogovju že kar nekaj napisanega, ker je to rogovje zelo vidno in je temu primeren tudi večji odstrel. V mojem primeru pa je bilo potrebno dobro opazovanje; marsikdo se prav zaradi tega sploh ne bi odločil za odstrel.

Dušan Lepšina

Dvaindvajseti Jezernikovi dnevi

»Pod Roglo se je nekoč razprostiralo veliko temno jezero, v katerem je domoval povodni mož, ki so ga imenovali Jezernik. Okrog jezera so se sprehajale vile in živali, saj je bila okolica mirna in spokojna. Globoko spodaj ob Radoljni pa je živel kmet Smodivnik z zelo lakomno ženo Jero. Ta je moža vedno, ko je zmanjkalo denarja, pošiljala v okolico jezera sekat največje in najlepše smreke. Ker je Jezernika kot zaščitnika narave to zelo jezilo, je poslal h kmetu svojega palčka Možuha, da mu v zameno za smreke ponudi možnjo cekinov.

To je nekaj časa tako veljalo. Ker pa je lakomna Jera zahtevala vedno več, Jezernik pa te lakomnosti ni hotel več podpirati, je denarja v hiši zmanjkalo in je Smodivnik je spet začel sekati okrog jezera. Takrat pa je Jezernik oba z ženo opozoril in jima velel, da naj gresta raje takoj domov in prenehata s sekanjem dreves, sicer ju bo doletela nesreča. Jera tega ni hotela verjeti in je moža silila, da je sekal in sekal ...

Neke noči pa se je nad jezerom razbesnela strašna nevihta. Jezero je bilo preveč polno in prestopilo je bregove ter odplavilo Smodivnikovo hišo, lakomno Jero, vse hlode in tudi kmata samega. Jezernik pa se je umaknil v podzemne vode Lovrenških jezer.«

Iz pravljičnice razberemo nauk, kako se lahko lahkomišelnost pri ravnanju z naravo maščuje in pusti trajne posledice« (<http://www.lovrenc.si/turizem-1/jezernikovi-dnevi/jezernikovi-dnevi>).

Občina Lovrenc na Pohorju, ena izmed manjših občin pri nas, meri 84,4 km², ima 31 ulic, 829 hišnik števil in šteje 3.153 prebivalcev. Letos so že dvaindvajseti organizirali veliko prireditev v okviru t.i. Jezernikovih dni, ki so letos trajali od 7. 8. do 29. 8. 2015, sklenili pa z zaključno prireditvijo v okviru praznika občine. Na prireditvi so se zbrali domačini in gostje od blizu in daleč. Na prireditvi je govoril župan **Joško Manfreda**, podelili so priznanja

in prireditev popestrili z bogatim kulturnim programom. Podelili so nagradi Občinskega sveta, ki sta jo prejeli **Jerica Pušnik** in **Lovrenc Paradiž**.

Priznanja župana Občine Lovrenc na Pohorju so prejeli: **Rene Črešnar**, **Emil Kamnik**, **Danica Hriberšek**, **Karate klub - Lovrenc na Pohorju**, **Jožef Kop**, **NK Žoga - ženska ekipa**, **Fitness klub Sokoli** in predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kroppe**.

V okviru Jezernikovih dni je potekalo več kulturnih, športnih ter družabnih prireditev. Tako je bilo tamkaj tudi tradicionalno četrtotekmovanje v kuhanju lovskega golaža pri lovski koči LD Puščava. Pripravili so natančne pogoje, pravila, ocenjevalna merila in tudi izbrali komisijo za ocenjevanje lovskega golaža. Ocenjevali so golaž in tudi vse tisto, kar sodi v higieno, urejenost prostora, skratka, vse posvetne dobrote okrog njega in dobro voljo.

Strokovno ekipo so sestavljali: moja malenkost (kot predsednik komisije), **Oskar Krajnc** in **Branko Brezočnik**. Oskar je na prireditvi opravljal več zadolžitev. Ob delu v komisiji je skrbel

za protokol, bil je povezovalc, malo tudi igravec, skratka, skrbel je, da je tudi na zunan vse bilo tako, kot mora biti – in je tudi v resnici bilo.

Zbralo se je osemnajst ekip (prijavljenih je bilo več kot dvajset). Med kuharji so bili lovci, čebelarji, razna društva in mešane skupine. Za uvodni pozdrav smo poskrbeli starešina LD Puščava **Milan Krajnc**, župan Občine Lovrenc na Pohorju **Joško Manfreda**, vodja kabineta MKGP **Darja Kapš**, v imenu LZS pa sem zbrane nagovoril tudi jaz.

Do poldneva, ko so imeli tekmovalci čas za kuhanje golaža, je čas, ob ubranih zvokih in dobrem vzdušju, hitro minil. Medtem je komisija ocenjevala: urejenost kuharskega prostora, osebno higieno in urejenost kuharjev ter osebja, higieno živil, postopek priprave lovskega golaža, izvirnost (šege in običaji), animacijo ...

Po poldnevu je komisija ocenjevala lovski golaž tekmovalnih skupin, pri čemer je bila pozorna na naslednja merila: barvo, videz, vonj, okusnost, pristnost ...

Vsaka kuharska skupina je morala skuhati količinsko najmanj de-

Foto: D. Lepšina

Starejši srnjak s kosmatima čelnima nastavkoma in brez razvitega rogovja

in glave je tehtal dobrih 19 kg), moja radovednost pa se je podala raziskovat, če je kaj podobnega v lovski literaturi. Po več prebranih straneh mi je bila še najbližja teorija, da srnjaku potem, ko mu je odpadlo rogovje na normalnih čelnih nastavkih, ni začelo rasti novo zaradi neizločanja hormona somatotropina. Literatura navaja, da je to bolezensko stanje, ki se sicer lahko izboljša, vendar o tem še ni zanesljivih dokazov. Moje laično mnenje je, da je to prav nasprotno gobastemu rogovju, ko se zaradi pomanjkanja testosterona ne ustavi rast rogovja. Ker je testosteron odvisen od nepoškodovanih mod, srnjak z gobastim rogovjem ne more oploditi srne. Moj srnjak pa je imel moda normalno razvita in literatura navaja, da tak srnjak, čeprav nima razvitega rogovja, lahko normalno oplodi srno.

Upam, da bo morda kdo od strokovnjakov moje laično razmišljanje argumentirano dopolnil in me/nas bolje podučil o takem primeru. Dejstvo je, da je bilo o

Kuharska kipa Cela ulica nori

Lovke iz kuharske ekipe LD Polskava na 22. Jezernikovih dnevih

Foto: A. Šumer

set litrov golaža, ki je pošel v pol ure. Prišli so obiskovalci, pohodniki ... In golaž je bil brezplačen. Posebnost vsakoletne prireditve je ob vsaki ekipi postavljena skrinjica, namenjena prostovoljnemu prispevkom za socialni sklad OŠ Lovrenc na Pohorju.

Vse ekipe so prejele pisna priznanja. Prva ekipa je prejela lito-železni kotliček, za drugo in tretje mesto pa je bila namenjena divjačina. In kdo so zmagovalci?

Prvo mesto je zasedla ekipa MKGP s svojo kuharsko ekipo, ki jo je vodila **Darja Kapš**, drugo mesto ekipa *Iz vseh vetrov* in tretje ekipa *Havaji*. Na ministrstvu vedo, kaj je zdrava hrana in jo znajo tudi pripraviti.

Lovske ekipe niso bile ravno v vrhu uspešnih in na vprašanje »zakaj ne«, imamo pripravljenih več odgovorov. Navedel bomo tistega pozitivnega: lovci smo naučili druge, kako se kuha lovski golaž, in dosegli, da je učenec boljši od učitelja, kar je super. Nekdo bo rekel: »Lepa tolažba.« Naj navedem nekaj najpogostejših napak pri kuhanju ali vzrokov, zakaj niso bili nekateri boljši od dobrih. Še vedno je težava gostota golaža, pa čebula, pa gostenje, pa preveč dodanega vina, pa preveč paradižnikove mezge in še bi lahko naštevali. Ocena prisotnih je bila, da so bili vsi golaži odlični, čemur lahko pritrdim. Malenkosti pač odločajo ...

Nato so zaigrali Kanoni in nabrusili so si pete ... Pa dober pogled do naslednjih Jezernikovih dni!

Galerijo fotografij si lahko ogledate na povezavi (<http://www.lovlenc.si/turizem-1/jezernikovidnevi/galerija-dogodkov/category/1128-tekmovanje-v-kuhanju-lovskega-golaza>) in na <http://www.lovlencan.si/lovlenc-danes/tekmovanje-v-kuhanju-lovskega-golaza/>, v objavo pa sem uredništvu poslal le nekaj fotografij.

Mag. Srečko Felix Krobe
LD Boč na Kozjaku

Lovke v ZLD Bele krajine

Ko prebiram lovske časopise lovske organizacij iz republik nekdanje skupne države, je mogoče opaziti težnjo večjega vstopanja žensk v lovske organizacije. Tako je to opaziti tudi v širšem evropskem prostoru, v okviru CIC, kjer je sodelovanje z ženskimi Lovskim klubom Artemis (*Artemis Hunting Club*) doseglo

Foto: T. Vrščaj

Zakonca Anica in Branko Joh sta bila skupaj na preži, ko je Branko uplenil jelena, katerega rogovje ponosno kaže.

visoko raven sodelovanja. Na zasedanju Generalne skupščine CIC v Sankt Petersburgu je bil Klub Artemis s podporo predsednika CIC **Bernarda Lozeja** sprejet kot uradna delovna skupina v programu CIC. Zelo uspešno ga vodi dr. **Sonia Supekova**, sicer visoka uradnica slovaškega ministrstva za kmetijstvo. Članice tega kluba imajo predsednika države Slovaške **Ivana Gašparoviča**, pa tudi predsednika Lovske zbornice Slovaške **Tibora Lebockega**.

Lovke so dobrodošle tudi v naši bližnji sosedbi Hrvaški.

V Sloveniji je bilo ustanovljeno Društvo slovenskih lovč, ki je bilo na Občnem zboru LZS letošnjo pomlad tudi sprejeto v članstvo LZS. V julijsko-avgustovski številki Lovca so se predstavile. To jasno kaže, da slovensko lovstvo tudi v tej smeri ne zaostaja za evropskim.

Seznanjen sem z dejavnostjo lovč v tem društvu, za katerega sem tudi po pogovoru z vodstvom LZS trdno prepričan, da se bo uspešno nadaljevalo tudi v prihodnje. Temelji so trdni, volje za delo in uveljavljanje v slovenskem in v evropskem prostoru pa jim ne manjka.

Če izhajam iz lokalnega, belokranjskega okolja, lahko opazim dobro sodelovanje belokranjskega lovstva z lovskimi in tudi izraženo podporo ženskam, ki sicer niso lovke, so pa naše simpatizerke oziroma vlogo in dejavnost lovčev razumejo in jo tudi podpirajo.

Ko sem bil pred dnevi na eni od jubilejnih proslav ob 60-letnici obstoja LD, sem ob naših lovčih opazil dokajšnjo prisotnost žena

Foto: T. Vrščaj

Jože Muren (LD Loka) na lovske družabne prireditve vedno rad povabi tudi ženo in hčerko Tamaro. Na fotografiji Tamara na družabnem polhanju.

lovčev omenjene LD. Po opravljenem protokolu so nas povabili k zakuski. Posedli smo se k mizam, ki so se šibile od kulinarčnih dobrot, ki so jih spekle žene lovčev. Vsega je bilo dovolj, tako da se je bilo kar težko odločiti, kaj bi najprej poskusil. Stregla nas je **Marina Muren**, žena enega od njihovih lovčev, ki je s seboj pripeljala (kot vedno počne tudi njen očka) še svojo hčerko **Tamaro**, ki je redna gostja dogodkov v tej LD, saj njen očka **Jože** skrbi, da je vedno z lovci. Menim, da bo gotovo prišel čas, ko bo postala članica LD in lovka.

Iz svojega okolja lahko omenim **Anico Joh**, ki je s svojim možem **Brankom Johom** sedela ob meni,

ki je tistega dne prejel kar dve priznanji. Čeprav ni lovka, članica LD, je izredno rada v lovski družbi. Pogovor je kaj hitro nanesel na Aničino sodelovanje z lovci. Z možem se večkrat udeleži skupnih lovov in sodeluje z drugimi gonjači v pogonu. Rada hodi in se druži z njimi. Velikokrat sedi tudi ob Branku na visoki preži, zato je bila poleg v večini primerov njegove uplenitve velike divjadi. Skupaj sta bila na preži, ko je Branko uplenil jelena, katerega rogovje zdaj že visi na steni lovske sobe Johovih. Oba sta na trofejo enako ponosna; Anica zato, ker je, kot pravi, jelena prva opazila in mu tudi pokazala pravega za odstrel od dveh, ki sta bila v dosegu strela, Branko pa zato, ker ga je nato uspešno uplenil.

Oba sta tudi izjemen glasbeni par. Branko v lovski družbi vedno igra na diatonično harmoniko, Anica pa ga spremlja na belokranjski narodni instrument *gudalo*. Njuna glasba vedno »vžge« in je res izredno prijetna za ušesa.

Sredi že neuradnega dela srečanja so se odprla vrata in zaslišali so se veseli pozdravi. Med vrati sta stala mlada lovka **Maja Brunskole** in njen oče **Matija**, oba člana LD Suhor, takoj za njima pa je prišla še mama **Renata Brunskole**. Prišli so čestitati ob jubileju in bili so več kot dobrodošli in so z nami ostali še debeli dve uri.

Kot sem poudaril že nekdaj, je zame žensko udejstvovanje v našem belokranjskem lovstvu velik napredek. V članstvu naših LD, ki sodijo v ZLD Bele krajine, imamo že šest članic, in to predvsem mladih. Nekaj sem jih že predstavil v Lovcu, druge še bom.

Ko berem poročila iz Bruslje, se začuti, da tudi EU daje ženskam v organizacijah, društvih in telesih EU velik poudarek.

Strokovni tajnik ZLD Bele krajine **Tadej Burazer**, nekdanji starešina LD Loka, se je ženskemu članstvu in podpornicam lovstva iskreno zahvalil za podporo in obisk in me podprl v mnenju, da se ženskega članstva v naši ZLD BK veselimo, da smo na naše lovke in tudi na naše lovske soproge (nečlanice) zelo ponosni. Želimo si tudi, da bi jih bilo med nami še več. Menim, da so jim vrata povsod in v vseh LD na široko odprta in da smo jim tudi v prihodnje pripravljeni pomagati, kadarkoli bo to potrebno. Vabljeni so in dobrodošli med nami ne glede na to, ali bodo naše članice ali zgolj prijateljice lovstva!

Toni Vrščaj

Lovec vzgojil največjo bučo

Na Pomurskem sejmišču v Gornji Radgoni, ki ga pogosto obiskujemo tudi slovenski lovci, je avgusta letos potekal že 53. mednarodni kmetijsko-živilski sejem **Agra 2015**. Slovesnosti ob odprtju so se udeležili številni domači in tuji visoki gostje. Sejem je odprl predsednik republike **Borut Pahor** v prisotnosti

Koroški lovec Martin Jehart je na svoji njivi vzgojil zmagovalno, najtežjo bučo letošnjega sejma AGRA 2015.

Janeza Erjavca, predsednika uprave Pomurskega sejmišča, mag. **Dejana Židana**, ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ter luksemburškega kmetijskega ministra in predsedujočega Svetu kmetijskih ministrov EU **Ferdinanda Etgena**. Na nekaj manj kot 70 tisoč kvadratnih metrov zunanjih in notranjih sejmskih površin se je predstavilo okrog 1.800 razstavljalcev iz tridesetih držav in z vseh celin. Obiskalo ga je skoraj 129.000 obiskovalcev. Šestdnevno pestro, zanimivo in poučno sejmsko dogajanje je spremljalo tudi 220 akreditiranih domačih in tujih kmetijskih novinarjev.

Čeprav LZS zadnja štiri leta ne sodeluje na Agri, saj se vsako drugo leto predstavi na specializiranemu Sejmu LOV, smo si slovenski lovci kar v velikem številu ogledali tudi sejem Agra 2015. Med mnogimi slovenskimi uspešnimi in priznanimi kmeti, lastniki zasebnih gozdov, lesarji, vinogradniki in proizvajalci kmetijske, gozdarske in druge opreme smo opazili tudi slovenske lovce. Kar nekaj smo jih prepoznali in se z njimi malo pogovorili. Slovensko lovstvo je dostojno zastopal mladi koroški ljudski harmonikar in pevec **Martin Jehart** iz Cvetličarne Jehart iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu, ki je sicer član LD Golavabuka. V tradicionalnem izboru za najtežjo

bučo je bila prav njegova, ki jo je vzgojil, prava rekorderka: na tehtnico, ki je pokazala častitljivih 359 kg, so jo morali dvigniti z viličarjem.

Franc Rotar

Flavističen navadni polh

V času med obema vojnama so v Nemčiji začeli uporabljati ptičje gnezdilnice pri proučevanju življenja navadnega polha (*Glis glis*). Pionirsko delo je opravil **A. Vitinghoff-Riesch**, ki je rezultate objavil leta 1960 v temeljnem delu o navadnem polhu. Dandanes se gnezdilnice uporabljajo bolj kot kdajkoli prej. Glavna motiva sta proučevanje različnih vidikov življenja navadnega polha in spremljanje številčnih trendov živali. Na Češkem od leta 2006 poteka ambiciozen projekt pod vodstvom prof. dr. **Petra Adamika** iz Olomuca. Prof. Adamik predava na tamkajšnji univerzi in vodi

Posebno zanimivo je, da je rumena barva zamenjala tudi belino spodnje strani telesa. Polh na fotografiji je bil najmanj v drugem letu življenja in se je kljub nenavadni telesni obarvanosti že kar nekaj časa izogibal plenilcem. Bralke in bralci Lovca dobro vedo, da je značilna barva polha po hrbtu siva z rjavkastimi odtenki, trenuh pa je bel. Na Slovenskem so nenavadno obarvane polhe zabeležili že v 19. stoletju. Povsem črni (melanistični) polhi, ki pa imajo svetle tačke in belino na ustnicah in grlu, so razmeroma pogosti; ocenjujemo, da je verjetnost prisotnosti črnega polha manjša od 1 : 1000. Črni polhi prav lahko dočakajo razmnoževalno starost. Belični (albinistični) polhi so redkejši, kolikor nam je znano, pa v naravi ne živijo dolgo. V Sloveniji so polharji poročali tudi o rumenih, svetlo sivih in rožnatih polhih. Nekaj nenavadno obarvanih primerkov je v muzejski zbirki *Društine polharjev Polh* na Pogorelcu v Kočevskem rogu, fo-

Doktorska študentka Anežka Gazárková je letos polet v eni od gnezdilnic, ki so nameščene na čeških Sudetih, našla nenavadno obarvanega polha – flavističnega polha.

zbirko vretenčarjev v območnem muzeju. Raziskovalne površine so raztresene po Sudetih, v mešanih gozdovih, zelo podobnih našim v hribovitih in gorskih območjih. V desetletju so označili in izpustili 4.340 polhov. V to obsežno delo so vključeni študenti različnih stopenj z univerze v Olomucu. Doktorska študentka **Anežka Gazárková** je letos polet v eni od gnezdilnic našla nenavadno obarvanega polha. Podrobnosti so razvidne s fotografije, zato podrobnejši opis niti ni potreben. Očitno gre za motnjo v odlaganju barvila (pigmenta) v dlakah, zaradi česar je nastal videz rumene do rdeče obarvanosti (flavizem).

tografije pa so objavljene v knjigi B. Kryštufek, B. Flajšman *Polh in človek* (2007).

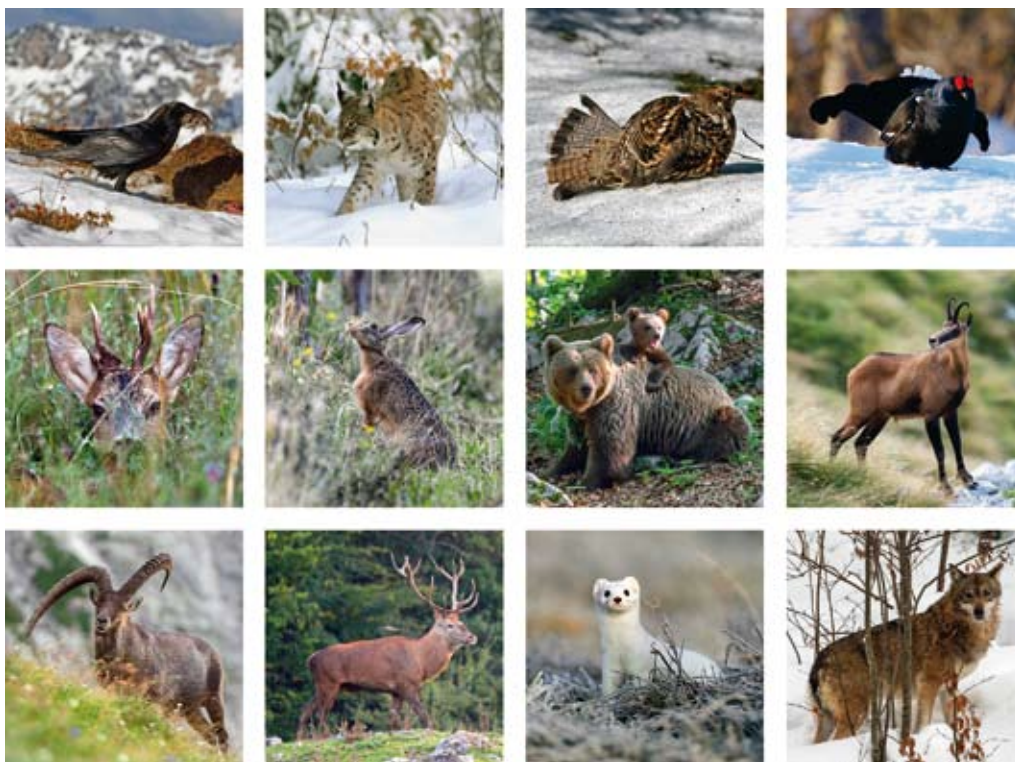
Prirodoslovni muzej Slovenije vabi vse naše polharje, naj mu predajo nenavadno obarvane polhe v dolgoročno hranjenje. V muzejski zbirki imamo že nekaj črnih primerkov, drugače obarvanih posebnostev pa nimamo. Izkušnja kaže, da se za preparati v zasebni lasti prej ali slej izgubi vsaka sled. To je velika škoda, saj z vsakim izgubljenim primerkom izgine del vednosti o zanimivem pojavljanju nenavadno obarvanih živali.

Prof. dr. Boris Kryštufek
Prirodoslovni muzej Slovenije

Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS - 2016

Na razpis Javnega natečaja za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali, ki smo ga objavili v Lovcu, 7-8/2015, na drugi strani ovitka, je do 15. avgusta letos poslalo v skladu z vsemi razpisnimi pogoji svoje fotografske posnetke **triindvajset avtorjev** (lani dvajset), ki jih je natančno pregledala štiričlanska komisija LZS v sestavi **Srečko Felix Kroke**, **Srečko Žerjav**, **Igor Pičulin** in **Boris Leskovic** ter opravila končni izbor 179 poslanih fotografij ter izbrala trinajst kakovostnih in najprimernejših, ki so ustrezale vsem uredniškim in oblikovalskim merilom. Izmed tistih, ki so se uvrstile v ožji izbor, smo izbrali tudi tri za nagrade. V ožji izbor se je sicer uvrstilo kar 68 fotografij dvanajstih avtorjev, a smo nekatere morali na koncu umakniti iz končnega izbora zaradi vsebinskih, sezonskih (mesec) in tehnično-oblikovalskih potreb. Komisija je bila enotnega mnenja, da bodo tudi vse kakovostne, v koledar neuvrščene fotografije lahko uvrščene v izbor pri opremljanju člankov oziroma za objavo v glasilu Lovec in v knjigah LZS. Shranili smo jih v uredniški arhiv. Letos so do roka na natečaj poslali svoje fotografske izdelke: **Janez Ružič** (Puconci), **Franc Bence** (Ajdoščina), **Vlado Jehart** (Prevalje), **Anton Trebar** (Kranj), **Vincenc Seško** (Sevnica), **Gabrijel Mihevc** (Vrhnika), **Martin Šolar** (Bled), **Janez Papež** (Kočevje), **Sebastijan Lipce** (Radeče), **Dominik Adam** (Vurmat), **Oton Naglost** (Vipava), **Marjan Cigoj** (Ajdoščina), **Marjan Artnak** (Stara cerkev), **Aleš Debevc** (Koper), **Stanislav Grl** (Črna), **Urša Tomažin** (Logatec), **Andrej Tomažin** (Logatec), **Milan Vogrin** (Hajdina), **Vinko Peternej** (Cerkno), **Janez Žalig** (Ravne), **Tadej Kaučič** (Vel. Nedelja), **Dejan Grohar** (Kranj) in **Niko Časar** (Murska Sobota).

Najuspešnejše in dovolj kakovostne fotografije za veliki stenski koledar, ki so ustrezale razpisnim pogojem, so poslali naslednji slovenski naravoslovni fotografi in naročniki revije Lovec: za naslovno koledarja LZS za leto 2016 smo izbrali fotografijo **Antona Trebarja – SIVE ČAPLJE**, fotografije za koledarski del (po mese-

Lovska zveza *Slovenije*

VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS 2016 Z MOTIVI DIVJIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LD - UPRAVLJAVK LOVIŠČ.

Tudi letos ponujamo dodatno možnost vsem članicam, da za svoje potrebe naročijo dodatno zeleno število **VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS – 2016** (velikost: 33,5 x 53 cm) za ceno 2,50 € + DDV (brez storitve dotiska imena LD na pasici!).

Trinajstlistne stenske koledarje z vezno spiralo, vloženo v vrečko PVC, s preglednim koledarskim delom, luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Po dogovoru bomo interesentom koledar lahko poslali tudi po pošti (po povzetju) na željeni naslov.

Le pisna naročila sprejemamo do 31. oktobra 2015 na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si, s pripisom »Koledar LZS«.

Pisarna LZS

cih) pa so bile izbrane: **KROKAR** Dejana Groharja, **RIS** Janeza Papeža, **GOZDNI JEREB** Marjana Cigoja, **RUŠEVEC** Vlada Jeharta, **SRNJAK** Otona Naglosta, **POLJSKI ZAJEC** Otona Naglosta, **MEDVEDKE** Z MLADIČEM Marjana Cigoja, **GAMS** Otona Naglosta, **KOZOROG** Mirana Krapeža, **JELEN** Marjana Artnaka, **HERMELIN** Janeza Papeža in **VOLK** Otona Naglosta.

Letos bi za najuspešnejšega fotografa, ki so poslali svoje kakovostne posnetke lahko razglasili **Otona Naglosta** s štirimi izbranimi fotografijami srnjaka, poljskega zajca gamsa in volka, s katerimi si je priboril 1. nagrado (500,00 evrov),

drugo nagrado (300,00 evrov) je komisija prisodila **Marjanu Cigoju** za redko fotografijo gozdnega jereba in fotografijo medvedke z mladičem, tretjo (200,00 evrov) pa **Miranu Krapežu** za fotografijo kozoroga z nenormalno raščenim desnim rogom.

Avtorjem vseh izbranih fotografij čestitamo k izboru, prav vsem pošiljateljem pa se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje na natečaju in jih spodbujamo tudi vnaprej. Tudi neizbrani avtorji naj še naprej pridno fotografirajo, saj, kot smo že zapisali, ni nujno, da njihovi poslani posnetki niso dovolj dobri za objave ob drugačnih potrebah uredništva in naj se odločijo sodelovati tudi na prihodnjih razpisih;

naslednji bo razpisan praviloma že v Lovcu v juniju 2016. V grobi izbor se je s svojimi posnetki uvrstilo kar 68 fotografij enajstih avtorjev. V primeru izbora preostalih fotografij za drugačno objavo, npr. v Lovcu ali knjigah, bodo po pošti prejeli v podpis avtorsko pogodbo, ki jo potrebujemo ob objavi.

Boris Leskovic

Utihi je Šipkov bariton

Avgusta letos je v svojem 89. letu umrl častni občan ravenske in prevaljske občine in častni član LD Prežihovo -

Kotlje **Matevž Mitja Šipek** s Prevalj.

Ko so člani LD Prežihovo - Kotlje pred dobrimi dvajsetimi leti ustanovili svoj lovski oktet, so za svojega pevovodjo izbrali znanega koroškega kulturnega delavca in ljubiteljskega pevcu, pevovodjo, televizijskega, filmskega in odrskega igralca, pisatelja, rezbarja in mednarodno priznanega metalurškega strokovnjaka Mitjo Šipka. Čeprav se je Mitja že v zgodnji mladosti na Šentanelu nad Prevaljami družil s tamkajšnjimi »jagri« in ker je kot kmečki sin tudi on vzljudil naravo, spoznaval gozdne živali, ga nikoli ni neposredno potegnilo med aktivne lovce s puško. Čeprav nikoli ni bil niti lovski pripravnik in ni nikoli opravil lovskega izpita, je na jesen svojega življenja nemalokrat oblekel lovski kroj in se v družbi poenotil s koteljskimi lovci. Med tamkajšnje lovce - pevce je prišel z notami in pesmijo. Kako ponosno je nosil lovsko obleko in lovski klobuk! In kako ponosni nanj smo bili tudi lovci! Zelo rad je bil v družbi lovcev in njihovih žena. S

Od Mitja Šipka – pevovodje dirigenta, pevcu in prijatelja – smo se spoštljivo poslovili v avgustu.

svojimi prepoznavnimi osivelimi brki in nekoliko daljšimi sivimi lasmi ter obvezno pipo je bil že na daleč najbolj prepoznan slovenski lovski pevovodja. Zaradi njegove osebne skromnosti, srčne kulture in glasbene izobrazbe je bil spoštovan in uveljavljen med slovenskimi lovskimi pevci in registi. Kako tudi ne, saj se je s svojim oktetom tako rad in redno udeleževal tradicionalnih lovskih pevskih srečanj, ki jih organizira LZ Slovenije ali območna Koroška lovka zveza.

Idilična kmečka vasica Šentanel je Koroški in širši Sloveniji dala kar tri velike moze. Poleg Mitje Šipka sta tam nekdanje živela tudi

njegova prav tako spoštovana prijatelj in ljubiteljska pesnika **Luka Kramolc** in **Blaž Marvel**. Vsi trije so bili neutrudni ambasadorji koroške kulture in bogate zakladnice koroških narodnih pesmi. Njihove pesmi so Šentanel, Mežiško dolino in Koroško s svojo značilno glasbo in pesmijo ponesle po širni Sloveniji in prek njenih meja. Tudi Mitjeva pesem *Uršlja gora*, ki je bila neuradna himna Lovskega okteta LD Prežihovo, ki jo jo radi prepevajo tudi drugi pevci in pevke, zlasti pa pevci MPZ Šentanelski pavri, ki ga je Mitja vodil kar nekaj desetletij, bo večno povezovala

koteljske lovce z drugimi pevci in ljubitelji zborovskega petja, polnila njihova zanosna srca in dušo. »*Ko sonce zaide bogastvo in moč, dolino hotuljsko pokrila bo noč, a v srcu na Goro bo živel spomin, ker zemlje Koroške sem sin,*« je na koncu pesmi Uršlja gora zapisal naš Šipek ...

Franc Rotar

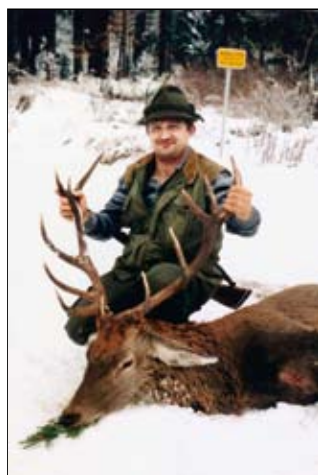
Poklonitev štirim srčnim možem

V petek, 28. avgusta 2015, so v Bohinju ob spomeniku »štirim srčnim možem« počastili

Foto: F. Ekar

Na bohinjski občinski praznik, 28. 8. 2015, so se s kratkim kulturnim programom ob spomeniku štirih srčnih mož poklonili njihovu spominu.

SPOMIN

9. 10. 2015 bo minilo žalostnih deset let, odkar se je na skupnem lovu LD Gornji Grad, v predelu Lenart, zgodila tragična nesreča, v kateri je izgubil življenje **Marko Podkrižnik**.

Marko je bil dober lovec, delavec in prijatelj. Predvsem pa je bil dober oče dvema hčerkama. Letos bi praznoval 50 let. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

M. K.

spomin na slavne bohinjske može: lovca **Štefana Rožiča** in **Luka Korošca**, rudarja **Matevža Kosa** in nedomačina, padarja iz Stare Fužine **Lovra Willomitzerja**. Vsi štirje so prvi osvojili vrh Triglava. Ta dan so si Bohinjci izbrali za svoj občinski praznik "triglavske" Občine Bohinj. Tudi Aljažev stolp je bil leta 1895 postavljen na bohinjsko stran zemljišča. S slavnostnim nagovorom so sodelovali župan **Franč Kramar**, **Jaka Zupanc**, predsednik PD Srednja vas - Bohinj, **Janez Korošec**, častni predsednik PD Srednja vas in lovec. V kulturnem programu so sodelovali pevski zbor iz Bohinja, Bohinjski lovski rogisti, Pihalni kvintet iz Bohinja in tradicionalno Gorjanski pihalni orkester iz Gorij v sodelovanju s PD Gorje. Tako tudi Gorjanci počastijo Bohince, ki že od nekdaj v planinskem prijateljskem razpoloženju tesno sodelujejo pri upravljanju triglavskih planinskih postojank.

Tako kot od leta 2005 pri spomeniku stalno plapolala zastava Planinske zveze Slovenije, bi poleg nje povsem upravičeno lahko plapolala tudi zastava Lovske

zveze Slovenije. Med obiskovalci in nastopajočimi je bilo na spominski proslavi opaziti tudi precej lovcev.

F. Ekar

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Primer zapleta zaradi izgube lovišča v Goriškem okraju (3)

(Nadaljevanje)

»Nerednosti in nepravilnosti« v obeh lovskih družinah, zlasti lovcev iz Brd, so seveda nastajale še naprej, tudi po občnem zboru OLP. Poverjenik za gozdarstvo OLO je 3. aprila 1951 Upravi za lovstvo pri Ministrstvu za gozdarstvo poslal dopis¹, v katerem je predlagal razpust LD Brda. V njem je navedel, da v tej LD nikakor ne morejo doseči vložitve prošnje za določitev najvišjega števila članstva. Predlagal je, naj bi po LD ustanovili istoimensko LD, ki bi imela samo 20 članov in ne več 70. Od lovcev namreč nihče ni hotel prostovoljno zapustiti družine in se želel vključiti v katero od sosednjih LD. Po pričevanju **Mirka Vulesa**, kapetana (stotnika) v pokoju, ki je služboval v Brdih med leti 1949/54, nadomestil je predhodnika Tomšiča, so po dogovoru vsako leto posebej določili mesec in dan dveh skupnih lovov. Povedal je, da je bilo male divjadi zaradi prepovedi lova ob meji največ prav tam, in to vzdolž vse meje z Italijo. Dva skupna lova so imeli po poprejšnjem dogovoru oktobra in decembra, pred novim letom, da so lovci imeli potem srečelov. Slednji so se dogajali v gradu v Vipolžah ali v gradu na Dobrovem. Lovov sta se udeleževala tudi general **Marko Kamenjar**, komandant postojnskega okrožja, in **Rudolf Čubrilo** iz Solkan, komandant Policijske goriškega okraja. **Čubrilo** je bil leta 1948 član LD Dobrovo. General **Kamenjar** je po navadi s seboj prinašal tudi 10 do 15 metrov dolgo in okrog 120 centimetrov visoko mrežo za odlov živih poljskih zajcev, z njo ni imel veliko uspeha. **Mirko Vules** je skrbel za državno mejo do Barbane, ki je sodila še v sežanski oziroma

dornberški rajon, od Barbane proti Neblem in naprej ob meji navzgor pa je bil že tolminski rajon. Od tam so po dogovoru prihajali oficirji in nadzorovali potek lova ter se lovov tudi udeleževali; podobno kot v dornberškem rajonu. V lovski sezoni 1953/54 lovov skoraj niso imeli zaradi politične zaostritve z Italijo².

V letih 1949/50 so po vsej Sloveniji ustanovili nova lovišča, ki jim je podlaga za ustanovitev omogočil novospregjeti republiški *Zakon o lovu*. Z njihovo ustanovitvijo so prenehale veljati prejšnje zakupne pogodbe. Po določilih 17. člena zakona o lovu je bilo treba skleniti nove pogodbe, zdaj za uživanje (možnost uporabe) lovišč. Tozadevne obrazce so poverjenikom za gozdarstvo razdelili na lovski konferenci 26. maja 1951 v Ljubljani. Navodila o izpeljavi postopkov je načelnik Uprave za lovstvo dr. **J. Lavrič** skupaj s še enim primerkom obrazcev razposlal³ Poverjeništvom za gozdarstvo pri OLO in MLO že 18. maja 1951. Tako tudi na Poverjeništvu za gozdarstvo OLO Gorica v Solkan. Poverjenik za gozdarstvo je o tem 2. junija obvestil OLP. V dopisu⁴ je podzvezo opomnil, da imajo v okraju vse LD podpisane pogodbe za upravljanje lovišč do 31. decembra 1951. Upravi za lovstvo je naročil, naj sestavi predlog o višinah novih odškodnin za uporabo lovišča v prihodnji petletki, da bodo na podlagi prijav lahko določili končno višino zneska, ki ga bo treba v prihodnje poravnati za upravljanje oziroma uživanje koristi lovišč. Pri sklepanju novih pogodb naj bi pri plačilu višine odškodnin opravili tudi spremembe, in sicer predvsem v tistih loviščih, kjer so lovci tudi pomagali urediti naloge sprejetih načrtov pogozdovanja. Nove pogodbe naj bi sklenili najkasneje do 31. julija 1951, LD Brda pa naj ne bi dali lovišča v uživanje, vse dokler ne

² Mirko Vules, *Pričevanja in spomini, v: Kronika Lovske družine Sabotin in kratek pregled lovstva na Slovenskem in v Brdih do leta 1954*, Sabotin, 21. avgust 2004, str. 56.

³ Vlada LRS, Glavna uprava za gozdarstvo, Uprava za lovstvo, *Pogodbe za upravljanje lovišč*. Dopis Poverjeništvom za gozdarstvo, vsem OLO in MLO, št. 1355/2-51 z dne 18. maj 1951, PANG, OLO Gorica, Poverjeništvu za gozdarstvo, leto 1951, t.e. 179.

⁴ OILO Gorica, Poverjeništvu za gozdarstvo, Pogodba za upravljanje lovišča, d. Dopis OLP Gorica v ulico IX. korpusa št. 207 v Solkanu, št. 151/1.51 z dne 2. junij 1951, PANG, t.e. 179.

¹ OILO Gorica, Poverjeništvu za gozdarstvo, LD Brda, Predlog za razpust, Dopis Upravi za lovstvo pri Ministrstvu za gozdarstvo LRS, št. 51/7-51 z dne 3. april 1951, PANG, OLO Gorica, Poverjeništvu za gozdarstvo, leto 1951, t.e. 179.

bi bila urejena nerešena zadeva glede odvečnega članstva.

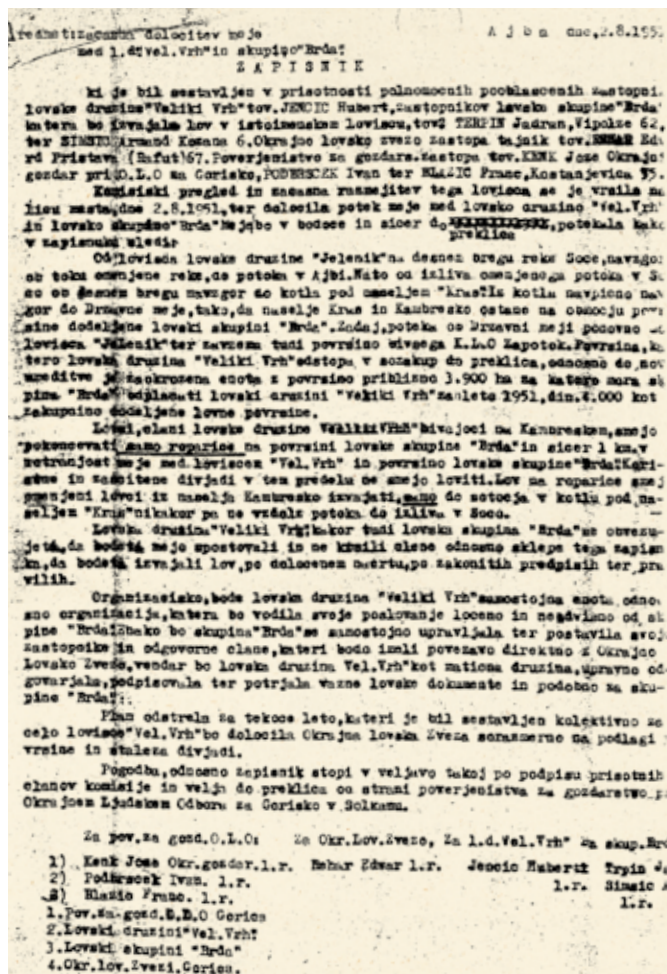
Ker je bilo za tako majhno lovišče (2.800 ha)⁵ preveč lovcev, je OLZ v soška lovišča želela premestiti najmanj 35 lovcev iz Brd, ki pa se s tem nikakor niso strinjali. Ne bo odveč pripomniti, da so bile tedaj razdalje za briške lovce še velik problem, hitro sporazumevanje in obveščanje je bilo večkrat nemogoče, med trajanjem lovov pa so zaradi oddaljenosti briški lovci morali v revirjih lovišča LD Veliki vrh večkrat tudi prespati. Med člani LD Brda je bilo zaradi tega nenehno trenje oziroma razpravljanje, kdo je bolj upravičen ostati v lovišču LD Brda, ki jim je še ostalo, in kdo naj bi hodil na love v soško dolino. Zato se ni čuditi, da se briški lovci sprva nikakor niso hoteli jasno izreči, kdo bo še hodil v soška lovišča in kdo ne, saj je tedaj odločitev zadevala več kot dve tretjini članstva.

Na lovih (po skupinah in mnogih sestankih ter posvetovanjih) so člani LD Brda nešteto krat razpravljali o težavah, povezanih z loviščem in velikim članstvom v njem, a kot je bilo omenjeno, se o tem niso hoteli dokončno razjasniti. OLZ in poverjenik za gozdarstvo OLO Gorica pa sta nanje nenehno pritiskala, da so se morali odločiti in nekaj ukreniti. S tem, da jim za lovišče ne bo ponovno ponujena v podpis pogodba, pa se tudi niso sprijaznili, zato so nujno morali poiskati rešitev.

Po predhodnih temeljiti pripravih so se tako 2. avgusta 1951 sestali predstavniki LD Veliki vrh **Hubert Jenčič**, zastopnika lovske skupine Brda **Armand Simčič** in **Jadran Terpin** ter tajnik OLZ Gorica **Edvard Rehar**. Poverjenišvo za gozdarstvo so na srečanju v Ajbi zastopali okrajni gozdar **Jože Kenk**, **Ivan Podbršček** in **Franc Blažič**, ki je bil hkrati tudi član LD Veliki vrh. Kot so zapisali v zapisnik, sta se komisijki pregled in časna razmejitev tega lovišča »vršila na licu mesta« ter določila potek meje med LD Veliki vrh in lovske skupino Brda.

Meja naj bi do preklica potekala od lovišča LD Jelenik (Jelenik) na desnem bregu reke Soče navzgor ob njenem toku do potoka v Ajbi.

⁵ Po Zakonu o lovu oziroma Pravilniku za izvajanje zakona o lovu bi lovišče LD Brda – obsegalo je le 2000 ha, kajti 800 ha površin je bilo zaradi velike naseljenosti in petkilometrskega prepovedanega obmejega pasu izgubljeno za izvajanje lova – moralo imeti le okrog dvajset članov oziroma lovcev.

Zapisnik o začasnem določitvi lovske meje med LD Veliki vrh in skupino Brda z dne 2. avgust 1951. PANG. Poverjenišvo za gozdarstvo. Leto 1951, t.e. 179.

Nato od izliva omenjenega potoka v Sočo ob desnem bregu navzgor do kotla pod naseljem Kras. Iz kotla navpično navzgor do državne meje tako, da naselji Kras in Kambreško ostaneta v območju površine, dodeljene lovske skupini Brda. Zadaj ob državni meji pa naj bi lovska meja potekala spet do lovišča LD Jelenik ter zajela tudi površino nekdanjega KLO Zapotok⁶. Površina, ki naj bi jo LD Veliki vrh odstopila do preklica oziroma do nove ureditve v podzakup, naj bi bila zaokrožena enota s površino približno 3.900 ha, za katero bi morala skupina Brda za leto 1951 LD Veliki vrh odplačati zakupnino v višini 4.000 takratnih dinarjev.

Lovci, člani LD Veliki vrh, s prebivališčem na Kambreškem, naj bi smeli pokončevati samo »roparice« na površini LD Brda, in sicer 1 km v notranjost meje med loviščem Veliki vrh in površino

lovske skupine Brda. Koristne in zavarovane divjadi v tem predelu ne bi smeli loviti. Omenjeni lovci iz naselja Kambreško naj bi smeli lov na »roparice« izvajati samo do sotočja v kotlu pod naseljem Kras, nikakor pa ne vzdolž potoka do izliva v Sočo. Tako LD Veliki vrh kot tudi lovska skupina Brda, sta se s podpisom zapisnika obvezali, da bosta mejo spoštovali in da ne bosta kršili podpisanih sklepov ter da bosta lovili po določenem načrtu, po zakonitih predpisih in pravilih. Organizacijsko naj bi LD Veliki vrh ostala samostojna enota oziroma lovska družina, svoje poslovanje pa naj bi vodila ločeno in neodvisno od lovske skupine Brda. Ravno tako naj bi lovska skupina Brda samostojno upravljala svoj del lovišča ter izvolila svoje vodstvo oziroma zastopnike, ki bi imeli neposredno povezavo z Okrajno lovske zvezo (OLZ), vendar naj bi bila LD Veliki vrh kot matična LD upravno odgovorna za celotno lovišče ter podpisovala in potrjevala vse potrebne lovske dokumente tudi za skupino Brda. Načrt (plan) odstrela za tekoče leto naj bi na podlagi površine

in ocenjenega števila lovne divjadi OLZ določila sorazmerno z razmejitvijo. Na koncu so v zapisnik⁷ zapisali, da bo začela pogodba veljati takoj po podpisu prisotnih članov komisije in bo veljala do preklica, ki ga lahko poda poverjenišvo za gozdarstvo OLO Gorica.

Del lovcev iz Brd je že od vsega začetka odhajal na love v lovišče LD Veliki vrh, pa tudi v lovišče LD Jelenik. V soška lovišča so hodili zlasti mlajši in tisti, ki so pričakovali kakršni koli organiziran prevoz. Toda to se je le redko kdaj zgodilo. Največkrat so morali na lov peš. Začasna določitev meje med LD Veliki vrh in skupino Brda je bila zares časna in še zdaleč ni rešila vseh rešav. Lovcev iz Brd je bilo enostavno preveč. Številčno stanje je bilo v obratnem sorazmerju⁸ s stanjem v celotni OLZ, ki ga potrjuje tudi 7. sklep občnega zbora podzveze z dne 4. marec 1951, ki je od zastopnikov LD zahteval, naj ne odklanjajo sprejema mladih članov v lovske družine.

Alojz Trkman, poverjenik za gozdarstvo pri OLO Gorica, ki je bdel nad lovske družinami in bil odgovoren za izvajanje vseh načrtov, povezanih z lovstvom in njegovo organiziranostjo, je LD Brda, 14. avgusta 1951 ponovno poslal dopis⁹, naslovljen na **Ivana Ferija** v Medano. Obvestil ga je namreč, da na podlagi 17. člena Zakona o lovu, od 13. maja 1949, poverjenišvo odpoveduje pogodbo med OLO Gorica in LD Brda, sklenjeno za upravljanje lovišča Brda do 31. decembra 1951, ker še ni urejeno vprašanje preštevilčnosti lovcev, ki bodo lovili v tem lovišču. Lovišče naj bi oddali v najem oziroma v zakup samo pod pogojem, če bo v LD Brda ostalo največ trideset lovcev. Do takrat pa naj bi lovišče upravljal OLO in s tistimi lovci,

⁷ Zapisnik o začasnem določitvi meje med LD Veliki vrh in skupino Brda z dne 2. avgust 1951, PANG, Poverjenišvo za gozdarstvo, leto 1951, t.e. 179.

⁸ Konec leta 1950 je bilo v OLP Gorica 468 članov, v LD Brda pa 71, kar je bilo 15 odstotkov vsega članstva OLP Gorica. OLP je takrat razpolagala z 89.369 ha lovišč, LD Brda pa 2800 ha, od katerih je bilo lovne površine samo okrog 2000 ha, kar ni bilo niti tri odstotke površine celotnih površin lovišč v podzvezi.

⁹ OILO Gorica, Poverjenišvo za gozdarstvo, Predlog za razpust lovske družine. Odpoved pogodbe. V roke Ivanu Feriju, Medana št. 21, pošta Dobrovo, Uprava za notranje zadeve, mapa društev, LD Sabotin, evidenčna št. 256.

ki jim bo ta organ dal dovoljenja; prvenstveno pa z državnim gozdarskim osebjem organov, ki opravljajo terensko delo v Brdih. Tistega, ki bi po 31. decembru 1951 še neupravičeno lovil v lovišču, bodo po zakonu kaznovali kot lovskega tatu. Ukrep naj bi poverjeništvu uresničil zaradi nevzdržnega stanja v lovišču Brda, saj je grozilo, da lahko tolikšno število lovcev uniči vso divjad v njem. Poverjenik za gozdarstvo OLO Gorica je kopiji dopisa v

tudi Glavni upravi za gozdarstvo LRS in Ministrstvu za notranje zadeve LRS ter poverjeništvu za Notranje zadeve OLO Gorica. Premestitev okrog 35 lovcev iz LD Brda v lovišče Veliki vrh (v lovišče lovske skupine Brda) namreč ni uspela, saj so odvečni lovci iz LD Brda še naprej lovili v lovišču Brda. Zato je bilo v dopisu, ki je bilo poslano v Ljubljano, predlagano da naj vsem lovem v Brdih začasno odvzamejo lovsko orožje, saj so menili, da bi se z

in LD Brda, na katerem bi lahko dokončno rešili nakopičene težave¹¹.

Vojko Rutar
(Nadaljevanje sledi.)

¹¹ Z dopisom, št. 404/2-51, z dne 7. april 1951, je Uprava za lovstvo pri Ministrstvu za gozdarstvo LRS obvestila Poverjeništvu za gozdarstvo OLO Gorica, da se bodo zadeve glede odvečnega članstva v LD Brda rešile na občnem zboru družine, ki naj bi bil poleti 1951. Vendar se to ni zgodilo. Avtor navedenega dokumenta nima in je to razbral iz dokumenta v opombi št. 22.

Naravovarstvenica, ki je sprejemala temeljno poslanstvo lovstva

V Železni Kapli so 29. maja 2015 na steni »farne« dvorane postavili dvojezično spominsko obeležje dr. Angeli Piskernik kot javno priznanje prvi Slovenki in Korošici z akademskim doktorskim nazivom s področja naravoslovnih ved. S tem dejanjem so domačini, med njimi mnogi lovci, v zavest javnosti želeli zasidirati pomen dela in želja svoje velike rojakinje.

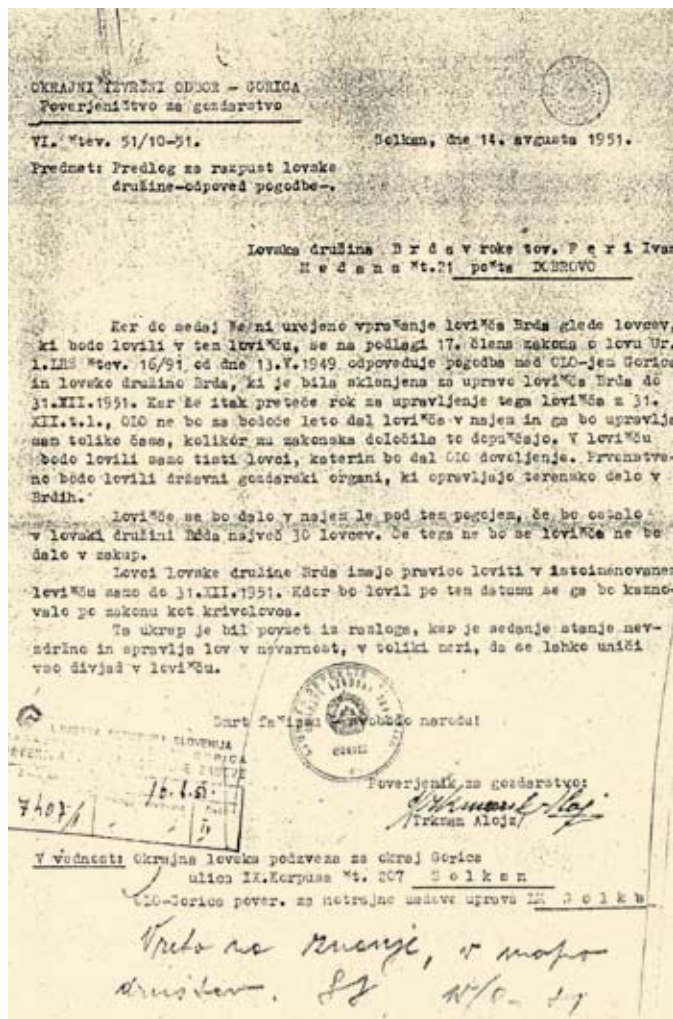
Namestitev spominskega obeležja zaslužni domačinki v središču trške Občine Železna Kapla - Bela je nastala na pobudo Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, Slovenskega prosvetnega društva Zarja s Koroške in Kluba 99. Tako sta se uresničili želja in pobuda, ki sta bili na občino oddani že v preteklosti, a so žal namestitev spominskega obeležja odločno zavrnili. Zdajšnja odobritev in postavitev spominske plošče **Angeli Piskernik** z besedilom v slovenskem in nemškem jeziku je zato še toliko večjega pomena za počastitev njenih zaslug v preteklosti in tudi kot popravek storjenih političnih »krivic« slovenstvu in Občini Železna Kapla - Bela.

Angela Piskernik se je rodila 27. avgusta 1886 v Lobniku pri Železni Kapli. Pri njih doma se je reklo Pri Vrbniku, domačini pa so uporabljali ime Vrbje. Domačija je bila precej premožna, saj so imeli dvoje večjih posestev v Lobniku in Beli. Oče Luka je bil odličen pevec in citrar, na obeh posestvih je imel lastna lovišča. Bil je tudi župan Bele. Hči Angela Piskernik je od malega živela v lepem vaškem okolju slovenskega koroškega podeželja, kjer jim lovstvo ni bilo tuje. Že v zgodnji mladosti je v knjižici *Narodni paberk* iz

Lobnika pri Železni Kapli zapisala tudi ljudsko, v Lobniku znano lovsko pesem Jagerska.

Zato ni naključje, da je v letu 2006 dal slovenski Klub prijateljev lova iz Celovca na Obirskem pobudo, nato pa tudi uresničil in predal namenu naravovarstveno lovsko učno pot Lov kot del trijezičnega govornega projekta EU. Pri tem projektu so s svojimi prispevki sodelovali Lovska zveza Slovenije, Koroško lovstvo, Slovenska gospodarska zveza v Celovcu in Kapelsko kmečko društvo. Na prvi tabli, od devetih, se na vidnem mestu, kot so zapisali, »poklanjajo« in vzbujajo pozornost v delu tega projekta tudi domačinki, »vizionarki«, znanstvenici, botaničarki iz Lobnika, dr. Angeli Piskernik. Dogodek iz leta 2006, ko so napredni in naravovarstveno ozavešeni lovci z zapisom na tabli izkazali takšno priznanje in zahvalo dr. Angeli Piskernik, je bilo ob odprtju spominske plošče (29. maja 2015 v Železni Kapli) še posebej poudarjen in pozornost lovcev obelodajena širši javnosti.

Ob skorajšnji 130-letnici rojstva dr. Angele Piskernik se lahko z velikim ponosom in zanosom spominjamo prve Slovenke z doktoratom. Doktorica naravoslovnih znanosti je bila botaničarka, naravovarstvenica in učiteljica, bila pa je tudi ljudska, narodna, društvena delavka in protifašistična borka, taboriščnica v taborišču smrti Ravensbrück. Tudi legenda koroških partizanov in ustanovitelj Kluba prijateljev lova Celovec - **Karel Prušnik - Gašper** je bil ponosen nanjo, ki je tesno sodelovala in delala za OF. Bila je znana in spoštovana na številnih mednarodnih strokovnih srečanjih v prestolnicah držav Evrope, kjer je predstavljala slovensko rastlinstvo, naše naravovarstveno okolje in naša prizadevanja za varstvo najbolj občutljivih naravnih habitatov rastlinstva in tudi živalstva. Tudi kot pobudnica - soustanoviteljica Triglavskega narodnega parka je v svojih poštenih namenih vsestransko uspela. Po njenih utemeljenih strokovnih pobudah in prizadevanjih je začel s svojim poslanstvom in delom TNP. Sodelovala je z največjimi strokovnjaki - avtoritetami na področju naravovarstva, biologije, posebno botanike, pa tudi lovstva, arhitekture ... Tudi po njeni zasklugi so zavarovana marsikatera vredna naravovarstvena naravna območja. Z vso njeno znanstveno razlago in strokovnimi utemeljitvami so marsikje dopolnili končne programe in projekte.

Predlog za razpust lovske družine – odpoved pogodbe. Dopis Poverjeništvu za gozdarstvo pri OLO Gorica, Lovski družini Brda – Ivanu Feriju in OLP Gorica, št. 51/10-51, z datumom 14. avgust 1951.

vednost poslal še OLZ Gorica in upravi LM pri poverjeništvu za notranje zadeve v Solkan.

Dopis s predlogom za razpust LD Brda je poverjenik za gozdarstvo 11. septembra 1951 poslal¹⁰

¹⁰ OILO Gorica, Poverjeništvu za gozdarstvo, Predlog za razpust lovske družine Brda, Dopis Glavni upravi za gozdarstvo LRS in Ministrstvu za notranje zadeve LRS ter Poverjeništvu za notranje zadeve OLO Gorica, št. 51/11-51 z dne 11. september 1951, PANG, Poverjeništvu za gozdarstvo, Leto 1951, t.e. 179.

razpustitvijo družine začel protizakonit lov. Ta ukrep naj bi veljal le toliko časa, dokler se zadeva ne uredi, najkasneje pa do začetka lovov. V dopisu je poverjenik še navedel, da lovišče Brda obsega okrog 2.000 ha lovni površin, ki zadoščajo komaj za dvajset članov, LD Brda pa je tedaj štela že več kot osemdeset članov. LD v poletju 1951 tudi ni imela lovskega zbora, ki je bil dogovorjen med Upravo za lovstvo pri Ministrstvu za gozdarstvo LRS, OLZ Gorica

Med njenimi sodelavci in avtorji v reviji Varstvo narave je z lovske strani zaslediti pisanje pokojnega **Antona Simoniča**, uni. dipl. inž. gozdarstva, specialista za lovstvo in biologijo divjadi, ki je v sestavku *Lovstvo in varstvo narave* utemeljeval pomembno vlogo urejenega lovstva v okviru splošnih prizadevanj za varstvo narave. A. Simonič poudarja, da pojem lov označuje lovljenje, medtem ko pojem lovstvo obsega prav vse odnose kulturnega človeka do živalskih vrst, ki jih označujemo kot divjad in enako tudi prav vse pojave, ki nastopajo v povezavi s tem. Posebej pa je Simonič v omenjenem članku izpostavil odnos človeka – tudi etičnega – lovca do narave. Ugotovil je, da je želja po ohranitvi narave pristnejša, čim višji kulturni in gospodarski razvoj dosega človek. Imenovani častitljivi lovec, tesen sodelavec Angele Piskernik tudi pri pripravi gradiv za oblikovanje TNP (in prav tako pri drugih naravovarstvenih projektih), ki se je trudil, da bi bili ob tem upoštevani poštenu nameni lovstva, je tudi zapisal, da je bila »vloga lovstva pri varstvu narave že od nekdaj zelo velika, naj je vplivala na divjad pozitivno ali negativno, z zaščito (varstvom), zatiranjem ali celo uničenjem. Je pa prav zasluga lovstva, da po vsem svetu živi še danes nekaj divjadi tistih vrst, ki bi bile brez aktivnega lovskega zavarovanja že davno iztrebljene.«

Izjemna so bila prizadevanja in priprava gradiv dr. Piskernikove poleg ustanovitve TNP tudi pri ustanovitvi meddržavnega Naravnega rezervata v Savinjskih Alpah in Karavankah. Več kot uspešno je bilo njeno strokovno znanstveno delo v številnih mednarodnih komisijah za varstvo alpskega sveta. Obsežna so njena pisna dela, raziskovanja v prid varstva ogrožene, najbolj občutljive in izpostavljene narave ter življenja v njej.

Dr. Angela Piskernik je bila že skoraj na pragu sklenitve življenjske poti, ko je bila nagrajena in odlikovana za izjemno delo na področju varstva narave in prizadevanj za ustanavljanje »naravnih parkov in rezervatov z Van Tienhovo nagrado. Nagrada ji je bila izročena leta 1967 na Friedrich – Wilhelmski univerzi v Bonnu, prevzela pa jo je iz rok rektorja bonnske univerze ob prisotnosti mnogih najuglednejših evropskih naravovarstvenikov in znanstvenikov. Dr. Angela Piskernik je po prejemu nagrade, ki je namenjena največjim znan-

stvenikom in strokovnjakom, v brezhibni nemščini predavala in strokovno predstavila projekt in vsebine Triglavskega narodnega parka. Za predavanje je požela velik aplavz in bila nagrajena z gromkim in glasnim odobravanjem. V Grenoblu je za dosežke in delo na področju naravovarstva prejela naravovarstveno priznanje in medaljo CIPRA, v letu 1967 pa jo je omenjena mednarodna organizacija za varstvo Alp razglasila za svojo častno članico. Toda omeniti moramo, da so njena strokovna znanstvena dela in rezultate potrdili že v Kraljevini Jugoslaviji, ko so jo odlikovali z redom sv. Save. V novi Jugoslaviji je prejela odlikovanje maršala Tita – red zaslug za narod z zlato zvezdo.

Skratka, o življenju, delu, dosežkih, zaslugah te znanstvenice, o njenem življenjskem popotništvu in »križevem potu« je veliko napisanega. Vsaj delček tega naj bi poznali tudi lovci, ker je znala in spoštovala poštena naravovarstvena prizadevanja naše organizacije. Med mnogimi drugimi smo tudi mi spoštovali njeno osebnost, izjemno slovensko zavednost in izjemno predanost boju za ohranitev narave in življenja v njej. Dobro vemo, da je bila najbolj srečna v trenutkih, ko je urejala botanični vrt Julijana v Trenti in ko je bila v družbi naravovarstvenikov, posebno botanikov, med domačini in lovci. Tudi gore in gorsko cvetje so imele nanjo poseben vpliv; dajale so ji vir energije za nadaljnja strokovna proučevanja, ustvarjanje naravovarstvenih mnenj; vedno v javno narodovo dobro. Z vso vsmemo je leta 1954 pripravila program in zasnovo za oblikovanje programa varstvenikov narave »gorska straža«. Prvenstveno je bil program namenjen obiskovalcem

gora, planincem, lovcem in tabornikom. Kar tri desetletja so bili lovci še posebno ponosni, da so bili spoznani in po svoji priznani vlogi usposobljeni »gorski stražarji«, ozaveščeni varuhi naravne dediščine. Na svojih pokrivalih in lovskih oblačilih smo ponosno nosili modro ovalno priponko z likom encijana in napisom Gorska straža.

Dr. Angela Piskernik je imela tudi čut za dobrotništvo. Vedno je bila pripravljena objektivno pomagati sočloveku, zato ni zgolj naključje, ko je v nekem primeru z darovanim denarjem pomagala lovcu pri nakupu lovske puške. Na vsej svoji življenjski poti se je posredno in neposredno srečevala z lovstvom, lovci, njihovimi običaji, poznala je njihovo naravovarstveno vlogo in poslanstvo, pa tudi lovsko izvirnost in v nekaterih primerih tudi njihove napake.

Življenjska pot dr. Angele Piskernik se je končala 23. 12. 1967 v Ljubljani. Na njeno željo so jo pokopali na Plečnikovih Žalah v Ljubljani, kajti v rodni Lobniku, v Železni Kapli, ni želela imeti groba, ker je bila prepričana, da je slovenska manjšina v Kapli še vedno zapostavljena. Pogrebno slovesnost je opravil ljubljanski nadškof Pogačnik. Člani Kluba prijateljev lova – Celovec in slovenski lovci pa smo kasneje s postavitevjo lovske botanične naravovarstvene poti dostojno predstavili njeno osebnost in delo. Tudi kot ravnateljica Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani je s svojo slovensko pripadnostjo in pokončnostjo, posebno pa s svojo naravoslovno stroko nesebično podarila slovenskemu narodu in naravi vse, kar je imela in znala.

France Ekar

Viri:

Stegar Janez: Dr. Angela Piskernik, koroška naravovarstvenica; 32. zborovanje slovenski zgodovinarjev Ženske skozi zgodovino.

Revija Varstvo narave IV, 1965, Conservation of nature.

Nove knjige

Luka Pintar, Andrej Seliškar: Cvetje slovenske dežele (Florula slovenica)

Založba Narava, d.o.o., Kranj, 2015

Če kdo ve, kako počasi se rojevajo kakovostna, izvirna slovenska knjižna dela z nara-

voslovno tematiko, to vem jaz kot dolgoletni urednik podobnih izvirnih knjižnih del v lovskem založništvu. Še posebno, kadar pri nastajanju sodeluje več avtorjev. Zato nisem bil prav nič presenečen, ko mi je predstavnik Založbe Narava, d.o.o., iz Kranja, **Matic Lombar**, ob pošiljki recenzijskega izvoda njihove nove knjige, pripisal: »Po več letih dela nam je uspelo izdati knjigo *Cvetje slovenske dežele*, avtorjev dr. **Luka Pintarja** in mag. **Andreja Seliškara**.«

Predvsem ta agilna založba je

pri nas ena redkih, programsko pretežno naravoslovno usmerjenih, ki že lep čas skrbi za primerno založenost slovenskega knjižnega trga (in našega naroda) s primernimi poljudno-strokovnimi prevodi vrednih tujih naravoslovnih del (v glavnem priročnikov), ki jih predhodno recenzirajo (tudi prevedejo) slovenski naravoslovni strokovnjaki. Na splošno lahko ugotavljamo, da se le redkeje založniki lotijo tudi veliko zahtevnejše priprave izvirnih slovenskih del s področja zoologije in botanike. Upam si trditi, da je priprava vsake take, izvirno slovenske knjige vsaj 80 % zahtevnejša kot pripravi kak prevod tujega dela, potem ko je pri izvirnem založniku in pridobljenem soglasju avtorjev za prevod v naš jezik že opravljen odkup avtorskih pravic. Takšno prevedeno delo, ki mora biti kolikor je le mogoče podobno izvirniku, lahko tudi izide veliko hitreje.

Zato sem se še posebno razveselil te izvirno slovenske poljudne knjige, v kateri so rastline predstavljene z izvrstnimi fotografijami znanega zdravnika pediatra, po ljubiteljstvu pa velikega botaničnega zanesenjaka dr. **Luka Pintarja**, katerega natančnost sem imel tudi sam priložnost spoznati, ko sva se pred desetletjem še srečevala na sestankih Foto kluba Diana. Nič ni presenetljivo, da nas njegova naravoslovna, posebno botanična fotografska dela vedno znova in znova presenečajo in očarajo. Fotografije tega avtorja vedno nastajajo z izjemnim ob-

čutkom in ljubeznijo. Zato tudi ni zgolj naključje, da je dr. Pintar dobitnik mnogih prestižnih nagrad za fotografijo in so ga leta 2009 imenovali za častnega člana Prirodoslovnega društva Slovenije. S prof. dr. **Tonem Wraberjem**, pokojnim izjemnim slovenskim botanikom, sta skupaj pripravila tudi prestižno delo – fotografsko-botanični almanah Rože na Slovenskem (izšel 1990).

Strokovno besedilo knjige, o kateri je beseda, je prispeval biolog, botanik, priznan slovenski specialist za rastline zdaj najbolj ogroženih habitatov in habitatnih tipov (travišč, mokrišč), mag. **Andrej Seliškar**. Med drugim je bil predstojnik Biološkega inštituta Jovana Hadžija pri SAZU, tesno pa je sodeloval s prof. dr. Tonem Wraberjem, s katerim sta napisala nekaj poglobljeno strokovnih botaničnih in naravovarstvenih del. Tudi Seliškar je častni član Prirodoslovnega društva Slovenije.

Knjiga **Cvetje slovenske dežele – Florula slovenica** (288 strani, formata 210 mm x 235 mm; trda vezava) je urejena kot vsebinsko jedrnat poljudno-strokovni botanični priročnik (za strokovni pregled je poskrbel dr. **Igor Drakskobler**), zato so pri vsaki rastlini navedeni slovensko in latinsko ime in ime družine, ki ji pripada. Poleg znanstvenega imena v latinščini so dodana imena vrste še v angleškem, nemškem, italijanskem in francoskem jeziku. Na kratko je označeno značilno rastišče, razširjenost, naravovarstveno stanje/status, obdobje cvetenja, življenjske oblike in število vrst rodu (v katerega sodi) v Sloveniji. Opisi niso enolični; pri nekaterih nas avtor seznani tudi z: izvorom strokovnega imena rastline, razširjenostjo pri nas, značilnimi morfološkimi znaki, učinkovinami, ki jih rastlina morda vsebuje, z etno-botaničnimi posebnostmi ipd.

Na ozemlju Slovenije raste približno ena petina evropskega rastlinstva (v Evropi približno 15.000 vrst). Določevalni ključ Mala flora Slovenije (2007) navaja 3452 vrst in podvrst, 3119 jih je samoniklih/domorodnih. Številke povedo, da je vrstna pestrost našega rastlinstva izjemno bogata.

Ker je Slovenija že zelo zgodaj pritegnila pozornost naravoslovcev, kar je v svojem uvodu *Knjigi na pot* poudarila tudi njena uvodničarka dr. **Nada Praprotnik**,

botaničarka (tudi dolgoletna kustodinja PMS in urednica botaničnega glasila *Hladnikia*, ki ga izdaja Botanična sekcija Društva biologov Slovenije, so marsikatero še neznano rastlino našli prvič pri nas in jo zato opisali prav iz naših krajev. Imenovana je v svojem uvodu jedrnat predstavila izjemno floristično vrstno pestrost/bogastvo slovenskega prostora in knjigo pospremila na pot z besedami, da bo »knjiga razveselila tako poklicne kakor ljubiteljske botanike«. Brez dvoma, tudi nam, lovcem, bo lahko vir nabiranja dopolnilnega znanja o okolju, v katerem delujemo, in nam služila kot priročnik ali celo določevalni ključ. Zato v njej najdemo tudi navodila, kako knjigo uporabljati, in slovarček manj znanih (strokovnih) izrazov. Morda nam bo na obhodih, ko kot ljubitelji narave pogosto občudujemo tudi lepe barvne cvetove naših rastlin, najbolj uporaben ključ urejenosti knjige – prav po barvi cvetov, kar je vsekakor izjemno praktična uporabnost in odlika knjige. V njej med jedratim besedilom o rastlini ponekod ne manjka tudi zanimivih zgodovinskih opisnih vložkov. Posebno pozornost v njej zbuja rastlinske vrste, ki so dobile ime po naših botanikih, saj se v teh imenih zrcali zgodovina botaničnih raziskovanj na našem ozemlju. V knjigi se tako srečamo z: mnogimi našimi znamenitimi rastlinami, redkimi in ogroženimi vrstami, endemiti (vrstami, ki so znani le na rastiščih pri nas) in tudi s pogostimi, čisto običajnimi cveticami, ki jih velikokrat prezremo in ki jih bomo morda spet odkrili na novo. Prav vse so na svoj način lepe in edinstvene.

Ob izidu te knjige se velja zahvaliti založbi Narava, d.o.o., Kranj, ki jo je v prvem natisu poslala na trg v nakladi 1000 izvodov (mimogrede, stane 29,90 evra), predvsem za izkazano založniško zavest o vrednosti slovenske izvirnosti takega dela in posredovanje znanja naših domačih strokovnjakov lastnemu narodu. Dejstvo je, da je pri nas še vse premalo naših strokovnjakov s posameznih področij znanosti, ki bi se bili pripravljene potruditi in širši zainteresirani javnosti na poljuden način predstaviti našo naravno dediščino in jo pomagati ustrezno vrednotiti. Toda le skupaj, z njihovimi poučnimi besedili in slikami jo bodo lahko spoznali in se vedno bolj zavedali tudi perečih naravovarstvenih težav, ki jo spremljajo. Če jim pri tem pomagajo še založniki s svojimi programi in zahtevnejšim uredni-

skim delom, sta vsebina in končna dodana vrednost vsakega takega dela še toliko bolj dragoceni!

Boris Leskovic

Elite 4500

Predstavljamo letošnjo novost, strelni daljnogled vrhunske serije **Elite 4500 2,5-10 x 42**, ki sodi v nov zgornji razred ponudbe klasičnih lovskih strelnih daljnogledov pri firmi Bushnell.

Strelni daljnogledi nove serije **Elite 4500** so vrhunski optični izdelki, namenjeni najbolj izbirčnim uporabnikom. So spoj izjemne strelske optike in čvrste konstrukcije za terensko lovsko uporabo. Vse površine leč so prevlečene s posebno večslojno optično prevleko, ki izboljša kontrast in svetlobno prepustnost. Postopek z zaščitenim imenom **Ultra Wide Band coating** predstavlja šestdeset slojev posebne optične prevleke na vsaki leči v daljnogledu. Tudi vse notranje površine daljnogleda so obdelane matirano, da ne bi nastajala notranji odboj in izguba svetlobe.

Leče so zaščitene s priznanim patentiranim protidežnim sistemom zaščite leč **Rainguard HD**. Za zaščito proti vlagi so daljnogledi serije Elite po novem polnjeni z **argonom**, ki omogoča še boljše zaščito kot dušik. Zaradi prej omenjenega postopka optične prevleke leč daljnogled odlikujeta velika svetlobna prepustnost in ostrina slike. Skupna svetlobna prepustnost daljnogleda je 94 %, zato je odličen prav za lov v mraku.

Zelo čvrsto telo daljnogleda je iz lahke zlitine z dodatkom titana. Zlitina je zaradi tega lahka in izredno trda. Debele stene objektiv vlivajo potrebno zaupanje. Vsi daljnogledi serije Elite so tovarniško preizkušeni na udarce, ki ustrezajo tisoč trzajem karabinke v afriškem kalibru .375 H&H

Mag. Žametno matirana površina daljnogleda že na zunaj daje videz luksuznega izdelka.

Posebej poudarjamo, da se vsi strelni daljnogledi Bushnell, serije Elite pa še posebno, odlikujejo po veliki očesni razdalji. To je razdalja strelčevega očesa od okularja, kar je zelo pomembno pri močnejših kalibrih in strelah strmo navzgor, recimo pri lovu v gorah, ko obstaja možnost udarca daljnogleda v očesni lok strelca. Ne samo, da je očesna razdalja velika, omogoča tudi večji žariščni prostor pri merjenju, predvsem ko se mudi. Zelo hitro boste postavili oko v žarišče leče na okularju in tako videli celotno čisto sliko, brez stranskih senc, ne glede na to, ali bo vaše oko centimeter ali dva naprej ali nazaj. V tem pogledu so daljnogledi Elite resnično izjemni.

Predstavljeni strelni daljnogled s faktorjem povečave 4 x je idealen za vsestransko lovsko uporabo. Z najmanjšo povečavo je primeren za lov na pogonih in strele na krajših razdaljah v gozdu, z največjo povečavo pa za najdaljše strele pri lovu v gorah. Zaradi izjemnih zmogljivosti v mraku je odličen za čakanje na visoki preži. Zelo trdno grajen s protidežno zaščito Rainguard in kakovostno optiko bo prenesel najtežje razmere na lovu. Nikoli vas ne bo pustil na cedilu in vam bo zvesto služil vso lovsko kariero.

Predstavljeni daljnogled je za to povečavo čvrst in lahek, dolg je samo 34 cm in tehta 450 g. Čeprav je izjemno kakovosten optični izdelek, se ponaša z zelo ugodno ceno, 700 evrov.

V kombinaciji vseh lastnosti skupaj, kot so zelo čvrsta zgradba, vrhunska optika, zaščita leč Rainguard, odpornost proti udarcem in doživljenjsko jamstvo, lahko samo ugotovimo, da imamo v rokah res odličen strelni daljnogled.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d. o. o.

Napis pod sliko: model: 452104, povečava: 2,5–10 x 40, križ: Multi-X teža: 453 g, dolžina: 343 mm, vidno polje: 13,8 m (2,5 x)/3,6 m (10 x), izhodna zenica: 15,6 mm (2,4 x)/4 mm (10 x).

Lovci LD Kamnica in sosednjih družin smo se na kamniškem pokopališču 23. 3. 2015 z vsemi lovskimi častmi poslovili od nam nadvse dragega lovskega tovariša

Ervina Pušnika, ki nas je zapustil po kratki, a težki bolezni 20. 3. 2015.

Rodil se je 6. 4. 1962 očetu Štefanu in materi Silvi. Mladostna leta je preživel na domači kmetiji na Sredmi in tudi v kolarski delavnici očeta Štefana v Bresternici. Osnovno šolo je obiskoval v Kamnici ter se nato pri očetu izučil za kolarja. Zelo malo je ljudi njegove generacije, ki bi bili tako tesno povezani z okoljem, iz katerega so izšli. Ervin je od zgodnjega otroštva poznal vsako stezico svojega okolja, vedel je za vse skrivnostne koticke gozdnega roba, kjer izstopa divjad.

Naravo okoli sebe je bral kot razprto knjigo. Zato ni nenavadno, da je njegovo življenje teklo po poti, ki so jo izhlinili predhodni Pušnikovi rodovi, ki so poznali ljubezen do lova in lesa. Ervin je bil izjemno spreten mojster. Zgolj iz načrta v mislih ali preproste skice je znal oblikovati les do nove uporabne vrednosti. Vsakemu svojemu izdelku je vtisnil pečat mojstra, iz katerega je govorilo znanje in izkušnje prejšnjih rodov. V genih je imel tudi lov, saj je že od rane mladosti spremljal očeta Štefana na njegovih lovskih poteh in z njim zelo zgodaj opravljal solo lova.

V LD Kamnica se je včlanil po odsluženju vojaškega roka, leta 1982. Lovski izpit je opravil leta 1983, leta 1988 pa še izpit za lovskega čuvaja. Lovskočuvajsko službo je opravljal vse od leta 1988 pa do svoje prerane smrti. Poleg čuvajske službe je bil tudi vodja lovskega revirja in več kot desetletje član strelske ekipe LD Kamnica ter stalni član Komisije za ocenitev trofejev v LD. Na lov je vodil naše lovskie goste, prijatelje iz sosednje Avstrije.

Večje zadovoljstvo kot uplenitev trofeje divjadi so mu pomenili urejenost njegovega lovskega revirja, dobri odnosi z lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč ter druženje z lovci. Bil je dober zgled mlajši generaciji lovcev in prav po njegovi zaslugi in vzornem mentorstvu sta postala dobra lovca tudi njegov sin Ervin in sosed Peter. Tradicionalno in uspešno je vsako leto vodil skupni lov v njegovem lovskem revirju, ki smo se ga radi udeleževali vsi lovci. Nikoli ne bomo pozabili zadnjih poganov, ki jih je organiziral na njegovi domačiji po lovih.

Ervin je bil tudi velik ljubitelj lovskih psov, predvsem uspešen vodnik brak-jazbečarjev in nemških lovskih terierjev.

Za svoje delo v lovski organizaciji je prejel več družinskih odlikovanj in priznanj, LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Cepprav je komaj ujel Abrahama, je bilo njegovo življenje izpopolnjeno in bogato. Doživel je veliko lepega, a tudi bridkosti in stiske.

Odšel je s pomladjo, kot bi želel povedati, da zaradi bolezni njegovo onemoglo telo ne more več stopiti za plug in pripraviti zemlje za setev.

Lovci se bomo našega Ervina spominjali kot dobrega prijatelja, ki je za seboj pustil toliko sledi in neuresničenih hrepenenj, da bo ostal v naših spominih in na naših poteh.

Neminljiv nam je ostal spomin na

Ervina Pušnika, lovca, lesarja, predvsem pa iskrenega prijatelja, ki je odšel od nas. Ervinu je zadnje leto življenja postreglo z bolečino in trpkostjo. Ostaja nam spomin, v katerem bo vedno domoval kot dobrodošel prijatelj, ki se ga razveselili, ko potrkna na vrata spomina. Zanesljivo bo pogosto trkal.

LD Kamnica – M. P.

Vrste LD Krka je 26. 3. 2015 zapustil dolgoletni član **Ciril Jurčič**.

Ciril se je rodil 7. 12. 1922 v družini malega kmeta v prelepem delu gri-

čevnate Dolenjske, na Muljavi, v deželi Desetega brata. Osnovno šolo je končal na Muljavi, tri leta gimnazije pa v Novem mestu. Leta 1941 se je vključil v OF in deloval kot aktiven udeleženec NOB vse do konca vojne. Že v zgodnji mladosti je vzbujal lepote slovenskih gozdov, zato je v lovske vrste vstopil leta 1950 v LD Suha krajina - Zagradec, kjer je deloval do leta 1954, ko je bila ponovno ustanovljena LD Krka. Bil je ustanovni član njene ponovne ustanovitve in izvoljen za prvega tajnika LD. To funkcijo je opravljal do leta 1960 in nato še od leta 1963 do 1970 ter tudi leta 1975. Leta 1974 je bil gospodar, med letoma 1960 in 1963 pa predsednik LD Krka. Član UO je bil v letih 1973, 1976, 1977 in med letoma 1980 in 1984. Nekaj let je opravljal tudi funkcijo predsednika NO. 25-letno delo v UO LD kaže na njegovo prizadevnost v LD Krka. Leta 1958 je končal šolanje na srednji gozdarski šoli, si pridobil naziv gozdarski tehnik ter se zaposlil v gozdarstvu. Tistega leta je bil izvoljen v UO Okrajne lovske zveze Ljubljana in po desetih letih je še za štiri leta prevzel opravljanje nalog predsednika Dolenjskega lovskega bazena. V času svojega članstva v LD Krka je s svojim naprednim delovanjem veliko prispeval k razvoju LD in splošnemu razvoju lovstva na Slovenskem. Bil je tudi eden izmed glavnih govornikov na prireditvah in pogrebnih lovcev.

Leta 1987 je zapustil vrste LD Krka in se vpisal v LD Suha krajina. Dve leti po odhodu mu je bil podeljen naslov častnega člana LD Krka, še prej pa je prejel znak za lovske zasluge LZS in plaketo LD Krka. Pokojni Ciril je bil odlikovan tudi z redom LZS III. stopnje in jubilejno plaketo LD Krka. Ker je bil med lovci LD Krka še vedno prisoten in tovariško razpoložen, se je

leta 2010 vrnil v članstvo LD Krka in leta 2014 prejel še jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji.

Ciril Jurčič je v naši LD opravil veliko dela in svoje izkušnje vedno z veseljem prenašal na mlajše lovce. Zato smo bili veseli, da se je nekaj let, preden se je poslovil od nas, vrnil v LD Krka, kjer smo se z njim velikokrat spominjali skupnih lovskih dogodkov. S svojim humorjem je velikokrat popestril naša srečanja, predvsem pa se je vedno zavzemal, da so se med nami ohranili lovski običaji in naša kultura.

Za skrb in delovno prizadevnost v LD, predvsem pa za odlično sodelovanje z lovskimi tovariši se mu člani LD Krka iskreno zahvaljujemo. Vedno se ga bomo spominjali.

LD Krka – D. P.

Volmajerja, ki je umrl 26. 3. 2015.

Lojze, kot smo ga klicali, se je rodil na Spodnji Kapli 20. 4. 1952. leta. Svoja mladostna leta je preživel v Ožbaltu ob Dravi (zdaj Občina Podvelka). Osnovno šolo je obiskoval v Ožbaltu in Podvelki. Po končani osnovni šoli je obiskoval kmetijsko strojno šolo v Mariboru, kjer si je pridobil izobrazbo tehnika kmetijske mehanizacije. Po končani srednji šoli se je zaposlil v Agrokombinatu - Maribor in pozneje v podjetju Agromehanika - Kranj, kjer je bil zaposlen vse do svoje upokojitve leta 2012. Lepote narave mu je prvi razkril oče, ki je bil revirni logar. Lojze ga je že kot deček velikokrat spremljal na njegovih službenih poteh. Tako je postal gozd s svojim utripom življenja za Lojzeta nepogrešljiv prostor sprostitve in duševnega miru.

Kamniški lovci smo se z Lojzetom spoznali pred natanko petindvajsetimi leti, ko se je marca leta 1990 včlanil v LD Kamnica in tako uresničil svojo mladostno željo – postati lovec. Leta 1991 je opravil lovski izpit in se takoj aktivno vključil v delo LD Kamnica.

Kot sposobnemu in delavnemu članu so mu bile zelo hitro zaupane številne naloge. Od leta 1993 do smrti je bil strelski referent in član UO LD. Prav tako je bil vodja lovskega revirja, predsednik komisije za vrednotenje

opravljenega dela posameznih članov LD ter gospodar lovskega doma.

Vsi, ki smo Lojzeta poznali in imeli čast z njim sodelovati, se ga bomo vedno spominjali kot poštenega in pokončnega moža, ki so ga odlikovale odkritost, skromnost, preudarnost in pripravljenost vsakomur in ob vsakem času priskočiti na pomoč.

Lojze je od vsega začetka razumel vlogo lovске organizacije predvsem kot naravovarstvene organizacije, katere prva skrb je trajnostno upravljanje z divjadjo in njeno varstvo. Prav zato se je odločal za najnujnejši odstrel. Z veliko vneto je skrbel za urejenost poverjenega mu lovskega revirja z lovskimi objekti in krmmi njivami. Kot strelski sodnik in referent za strelstvo je vedno poskrbel za brezhibno izvedbo vseh strelskih prireditvev v LD in tudi širše. Kot gospodar lovskega doma je vodil vse potrebne aktivnosti za urejenost doma in njegove okolice. Za svoje delo je prejel več lovskih odlikovanj in priznanj; LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, prav tako je prejel več družinskih priznanj in odlikovanj.

Cepprav Lojze še ni dopolnil 63 let, je bilo njegovo življenje bogato. V življenju ni stal ob strani samo svoji družini, ampak je poleg aktivnega dela v lovski organizaciji po celotni severovzhodni Sloveniji pomagal tudi mnogim lastnikom kmetijske mehanizacije. Zaradi njegove pripravljenosti pomagati vsakomur in kjerkoli ter njegove blage in vedre narave so ga vsi izjemno spoštovali. Prav zato ga bomo zelo pogrešali. Slovo od Lojzeta na pokopališču v Limbušu zato ni bilo poslednje dejanje; preveč žive so zgodbe o dobrem tovarišu, ki nas je zapustil, a je za seboj zapustil tudi toliko neuresničenih želja in hrepenenj, da bo za vedno ostal v naših spominih in na naših poteh. Trpkost tolaži spoznanje, da nas je pustil bogatejši zaradi svojega iskrenega prijateljstva in spominov na čase naših druženj. Naš Lojze bo vedno domoval v naših srcih kot dober prijatelj in cenjen lovski tovariš.

LD Kamnica – M. P.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Mirko Zalokar, LD Studenec, Veliki Trn,
* 5. 9. 1922, † 12. 7. 2015.

Franc Godec, LD Krka,
* 20. 1. 1926, † 6. 4. 2015.

Drago Aberšek st., LD Sentvid pri Stični,
* 29. 11. 1928, † 11. 8. 2015.

Niko Sodnikar, LD Udenboršt,
* 2. 7. 1955, † 22. 8. 2015.

Srečko Del Fabro, LD Čaven,
* 7. 2. 1935, † 2. 8. 2015.

Francišek Lešnik, LD Oljka,
* 26. 8. 1946, † 5. 7. 2015.

Janez Klavžar, LD Kozje,
* 30. 3. 1941, † 28. 7. 2015.

Albin Kogovšek, LD Rogaska Slatina,
* 25. 10. 1927, † 12. 8. 2015.

Martin Meško, LD Velenje,
* 4. 11. 1936, † 18. 8. 2015.

Miran Petek, LD Mala gora,
* 6. 9. 1956, † 15. 8. 2015.

Umrli časten spomin!

Tečaj vodnikov psov VP-1 in VP-2 v Zasavju

LKD Zasavje je tudi letos organiziralo tečaj za vodnike lovskih psov po programu osnovnega šolanja lovskih psov – VP-1 in VP-2. Tečaj je potekal na strelišču v enkratnem naravnem okolju oziroma v lovišču **LD Šentlambert**. Na začetku se je tečaja udeležilo triindvajset vodnikov s psi, do konca pa je šolalo svoje pse in sebe šestnajst vodnikov, ki so na koncu tudi vsi s svojimi psi uspešno opravili preizkus pridobljenega znanja. Tečaj je potekal od začetka marca do sredine junija. Zaključek tečaja je bil na isti lokaciji, kot je potekalo šolanje psov. Preizkus VP-1, ki zajema vodenje psa na povodcu, vodenje brez povodca, »stoj« – med hojo, »sedi« – med hojo in odpoklic ter odložitev s strelomirnostjo je opravilo enajst vodnikov s psom.

Preizkus VP-2 je pravzaprav nadgradnja preizkusa VP-1, dodani pa sta disciplini prinašanje divjadi in ukaz »dol« ali »down« med gibanjem; udeležilo se ga je pet vodnikov s psom. Psi omenjenih vodnikov so na koncu pokazali odlično mero usposobljenosti, kar je ocenil kinološki sodnik **Darko Grošelj**. Po podelitvi diplom je vodja tečaja **Franci Ocepek** vodnikom čestital za uspešno opravljen preizkus in se jim zahvalil za vestno udeležbo na tečaju. Diplome je podelil skupaj s sodnikom Darkom Grošljem, predsednikom zasavske območne lovske zveze **Tomažem Trotoškom** ter tajnikom **Milošem Rogličem**. Nato je sledilo druženje vodnikov.

Franc Ocepek

Začetka tečaja VP-1 se je udeležilo triindvajset vodnikov s psi, do konca pa je šolalo svoje pse in sebe šestnajst vodnikov, ki so uspešno opravili tudi preskus usposobljenosti.

Junija je svoje bolne oči zatisnil bavorski barvar **Boj**, pač, kakor je usojeno vsem živim bitjem. Bolezen in leta so terjala svoje ...

Pred dvanajstimi leti je prišla v dom **Jožeta Potočnika**, p. d. Pri Rathu, v Koprivni drobna neboljena kepica iz legla barvarskih barvarjev v večje roke odličnega lovca in vodnika. Ob skrbni negi in vzgoji svojega vodnika je Boj zrasel in se razvil v vrhunskega psa barvarja – krvosledca.

Ne samo zaradi lepote, am-

prineslo veselje in divjadi rešilo nepotrebnih muk.

Ne samo na Koroškem in v daljni okolici, tudi prek naših meja ne manjka primerov, kjer Boj na sledi ni odpovedal. Še bi lahko našteval uspehe, a ne najdem pravih besed zahvale.

Tudi sam imam trinajst let staro barvarko **Vito** in že zdaj se bojim dneva, ki se bo nekega jutra začel tudi brez nje.

Jožiju je v uteho, da po Bojevih stopinjah že stopa njegov sin **As**. »Jabolko ne pade daleč od dre-

Na fotografiji sta vodnik Jože Potočnik in njegov bavorski barvar Boj po uspešnem iskanju obstreljenega jelena.

Sled brez vrnitve ...

Hudó je, kadar se poslavljamo od solovcev, hudó pa nam je tudi, ko se poslovimo od naših štirinožnih prijateljev.

Psi so bitja, ki se nesebično razdajajo za naše dobro počutje ne glede na naše trenutno razpoloženje in nam želijo le ugajati in ustrežiti. V zameno za to ne terjajo nobenega posebnega plačila. Že nasmeh in pohvala jim pomenita več kot plačilo. Občutke nam berejo z obraza in iz oči. Marsikaj bi se lahko naučili od njih. Njihova pasja ljubezen do vodnika je brez primere in polijejo tudi tisto roko, ki jih kdaj tudi udari.

A vsem kužkom usoda nameni sled, s katere ni več vrnitve.

pak predvsem zaradi vztrajnosti, vzdržljivosti in mirnega značaja na sledi ranjene divjadi je bil Boj pes, o katerem lahko le sanja marsikateri vodnik krvosledca.

Vsem, ki smo kdaj potrebovali pomoč vodnika Jožija in njegovega Boja, nam vest veleva, da se ga bomo še dolgo spominjali in mu bili hvaležni. Vsaj hvala in nekaj besed si zagotovo zasluži. Predvsem vsi tisti, ki so z Bojevo pomočjo naposled lahko v kri strelne rane najdene obstreljene divjadi orosili zeleni vršiček in si ga na koncu uspešnega iskanja s ponosom zataknili na desno stran klobuka.

Nešteto vejic plena, ki so krasile Bojevo ovratnico, je lovcem

vesa,« pravijo, sadovi tega se že kažejo. Toda pri psih le, če imajo za seboj pravega vodnika.

Naj Bojeve iskrive oči, ki se jih spominjam, in pogumno srečanje miru tudi v večnih loviščih dobrih lovskih psov.

Hvala Boju za vso pomoč v lastnem imenu in tudi v imenu drugih lovcev, ki so bili deležni njegove pomoči. Hvala tudi vodniku Jožiju, lovcu odprtega srca, njegovi požrtvovalnosti, preudarnosti, mironosti in etičnemu odnosu do ranjene divjadi, predvsem pa lovcu z veliko plemenitih dejanj in malo besed, ker se vedno nesebično odziva na klice solovcev **NA POMOČ**.

Naj nam bo zgled vsem, ki

dihamo in živimo s svojimi štirinožnimi prijatelji.

Hvala, Boj, in mir ti želim tam, kjer nikogar nič več ne boli.

*Stanko Grl
LD Peca - Mežica*

Tečaj za vodnike krvosledcev - Pohorje 2015

Vsredini junija sta **LZ Maribor** in **VK KZS za barvarje** na podlagi razpisa LZS organizirala tečaj za vodnike krvosledcev. Odločili smo se, da tečaj organiziramo v slikovitem okolju pohorskih gozdov. Možnosti in gostoljubje je vodnikom, inštruktorjem, štirinožcem in drugim, ki so sodelovali pri izvedbi tečaja, ponudilo osebje Pri **Treh kraljih** nad Slovensko Bistrico, v Hotelu Jakec – RTC.

Pomemben del ponudbe Hotela Jakec se že dalj časa nanaša tudi na podporo programov šol v naravi, kjer uporabniki lahko izbirajo med strokovnimi vodenimi programi in vodenimi programi pohodništva ter možnosti preživetja v naravi na tej »najlepši strani Pohorja«. Priporočajo ogled stalne razstave iz časov NOB in usode borcev Pohorskega bataljona na Osankarici, hkrati pa ogled poslednjega bojišča pohorskih junakov pri Treh žeblih.

Na tem delu Pohorja je ohranjena še edina od mnogih takojšnjih partizanskih bolnišnic, imenovana Jesen, ki je prav tako v neposredni bližini in je lahko dostopna. Planincem in pohodnikom priporočajo ogled zanimive pohorske vasice Kebejlj, turistično zelo opremljene (zajčji grad, gozdna učna pot, črna kuhinja ...), slapa Šumik z delom pragozda, za najvztrajnejše pa še pohod na Areh ali Roglo.

Tod je bilo dobro poskrbljeno tudi za pse, ki jim ni bilo treba noči prebiti v avtomobilskih prtljajnikih, temveč so bili lahko ponoči v sobi ob svojem vodniku.

Tečaja se je udeležilo trinajst vodnikov (predvsem iz SV Slovenije) s svojimi psi in vodnik s psom iz sosednje Hrvaške. Program tečaja je potekal od četrta, 11. 6. 2015, do sobote, 13. 6. 2015, v prijetnem pohorskem okolju. Predavanja so bila v veliki in sodobno opremljeni učilnici.

Čeprav je bil teoretični program zelo natrpan, smo našli čas tudi za spoznavni večer. Za takšna družabna srečanja po navadi na koncu napišemo »in zavleklo se je do jutranjih ur.« A tokrat temu

ni bilo tako, saj so vodniki kmalu po večerji in krajšem klepetu svoje pse odpeljali na obvezen večerni sprehod in nato legli k počitku, saj so jih po napornem prvem dnevu čakali še naslednji naporni dnevi.

Na izobraževanje se je prijavilo sedemnajst tečajnikov, udeležilo pa se ga je trinajst.

Program so uresničevali kinološki predavatelji in inštruktorji: **Zdravko Brezovšek, Bojan Deberšek, Radoš Burnik, Marjan Gselman, dr. Boštjan Pokorny, Alojz Mlakar, Robert Bandel, Janez Šumak, Bojan Kotnik, Martin Kovše, Jani**

nila kot odlično, predvsem pa so pohvalili, da so smeli imeti ponoči ob sebi pse.

Po končanem tečaju je bila v soboto popoldne izročitev diplom za udeležbo, za kar je z vodjem tečaja Bojanom Deberškom poskrbel predsednik Komisije za kinologijo pri LZS **Janez Šumak**. Ob koncu je vsem tečajnikom čestital za pozornost in potrpežljivost ter jim zaželel čim uspešnejše krvosledniško delo v loviščih. Vsem predavateljem in gostoljubnemu osebju na Pohorju se je zahvalil in poudaril, da se bo zavzemal, da bi tudi v prihodnje kraj izvedbe tečaja približali

Predavanja s področja krvosledništva so bila v veliki in sodobno opremljeni učilnici Hotela Jakec – RTC nad Slovensko Bistrico.

Krivec, Alojz Drnovšek. Terenski prikaz dela krvosledcev je potekal v naravni okolici Hotela pri Treh Kraljih, t. j. v lovišču **LPN Pohorje**.

Na koncu tečaja so tečajniki izpolnili kratko anketo, v kateri so zapisali, da so bili izredno zadovoljni z izbranim krajem tečaja, prav tako so ocenili kot zelo dobro tudi vsebino tečaja in njegov potek. V razmislek organizatorjem naslednjega tečaja pa so predlagali, da bi si želeli več praktičnega dela s svojimi psi. Večina jih je nastanitev, prehrano in okolje oce-

lovcem še kje druge v Sloveniji, seveda, če bo dovolj zanimanja za tovrstne tečaje.

Letošnjega tečaja so se udeležili naslednji lovci - vodniki s svojimi psi: **Primož Bernik** (LD Selca), **Jože Frešer** (LD Hoče), **Željko Hohnjec** (LD Toplice), **Dražen Komljen** (LD Banja Loka - Kostel), **Aljaž Krajnc** (LD Ruše), **Žarko Krese** (LD Gorjanci), **Ignac Lovrenčič** (LD Hoče), **Franc Pintar** (LD Toplice), **Andrej Semec** (LD Litija), **Denis Strancarić** (Hrvaška), **Miha Šimenc** (LD Laze), **Franc**

Tečaja se je udeležilo trinajst vodnikov (predvsem iz SV Slovenije) s psi in vodnik s psom iz sosednje Hrvaške. Pred odhodom na teren.

Vodovnik (LD Smrekovec - Šoštanj) in **Oskar Žnidaršič** (LD Gaj nad Mariborom).

Marjan Gselman

Uspeh slovenskih vodnikov brak-jazbečarjev na CACT-HR

Zaradi prepovedi preizkušanja psov pred živo divjadjo se morajo naši vodniki udeleževati kinoloških prireditev pri sosedih.

Tretja nacionalna tekma lovskega prašiča v obori s kandidaturjo CACT – HR, Samobor 2015, je bil naziv razpisa za dnevno kinološko prireditev, ki jo je **Kinološki savez Hrvatske** (HKS) organiziral s pomočjo prizadevnega **KD Samobor 6**. In 7. junija 2015. Tekmovanje je potekalo v sorazmerno vročem in soparnem vremenu po pravilniku HKS ter pod vodstvom **Tomislava Klemenčiča**. Sodniški zbor so sestavljali izkušeni kinološki sodniki **Dražen Tuličić, Dalibor Pešutić** in **Nikola Zeba**.

Prvi dan preizkušanja psov v obori je bil rezerviran za pse jamarje. Lastnik obore je **Tomislav Delamarić**, je pa na južni strani Gorjancev (Žumberak) v kraju Selce Žumberačko, nekaj kilometrov od maloobmejnega prehoda Planina. Prijavljenih je bilo 26 psov jamarjev (en resasti jazbečar, preostalo pa vsi nemški lovski terierji), glavnina iz Hrvaške, sedem psov z vodniki iz Italije in pet psov z vodniki iz Slovenije. Zmagovalka prvega dne je bila terierka **Zanna od Sigetske šume** iz znane psarne **Zlatka Prahina**, vodnik je bil **Goran Halagić**. Šampionka je zbrala 170 točk, od vseh prijavljenih psov pa je tekmovalje uspešno končalo le šest psov. Najboljšo »slovensko uvrstitev« je osvojila **Kana od Špišića**, vodnika **Martina Kraševca**, peto mesto, z doseženimi 148 točkami.

Za drugi dan prireditve je bilo prijavljenih štirinajst nizkonogih gonilcev (vsi brak-jazbečarji, od devetih vodnikov iz Slovenije; tri uvrstitve) ter trije visokonogi gonilci (vsi iz Slovenije, žal brez uvrstitve). Tisti dan so tekmovalje uspešno končali le štirje psi. S šampionskim nastopom je zmagal **Atos od Lacine**, dveletni brak-jazbečar vodnika **Zdenka Lacina**, ki je zbral zavidljivih 189 točk in si pridobil naziv CACT – Hrvaške,

Samobor 2015. Vse preostale tri uvrščene pse so vodili vodniki iz Slovenije. Drugo mesto in rezervni CACT – HR je **Ivanu Kodriču** priborila psička **Brina**, ki je zbrala 183 točk. Tretje mesto je osvojil **Den**, vodnika **Viljema Pečaverja** (177 točk), četrto pa **Cer Olinski** vodnika **Petra Kuzme**. (170 točk). Vreme je terjalo svoj davek med tekmujočimi psi, saj si je kar nekaj psov, ki so v predvidenem času sicer našli divjega prašiča, prisluzilo sodniško izločitev zaradi predolge prekinitve oblagavanja divjadi, ko so iskali osvežitev v kaluži v obori.

Izredno veliko zanimanje vodnikov iz Slovenije za tekmovalje (od štiridesetih psov jih je bilo tam kar sedemnajst s svojimi vodniki iz Slovenije!) potrjuje potrebo po ureditvi razmer tudi na tem področju lovske kinologije v RS Sloveniji.

Kot je ugotovil **Jožef Verčko** (Lovec št. 7/8–2015), je v okviru usklajenega pravnega reda v EU v nekaterih državah omogočeno, v drugih pa ni dovoljeno preizkušati lovskega psa pred živo živaljo tako, da je med njima mogoč neposreden stik, v opisanem primeru z divjim prašičem. Bojazen o pogostosti takih stikov in njihovih posledicah (poškodbe psov ali divjega prašiča) se namreč tudi na tem tekmovalstvu ni potrdila. Tako v vsem drugem tekmovalnem dnevu, ki smo se ga pod pokroviteljstvom vzrejne komisije za brak-jazbečarje udeležili tudi vodniki psov, ki smo uspešno opravili tekmovalje na tekmi v isti obori (glej Lovec št. 7/8–2015), ni nastal niti en telesni stik med psom in divjim prašičem. Tudi ostri psi so »spoštovali« odraslo divjo svinjo iz varne razdalje. V prid ureditve te problematike šteje tudi dejstvo, da je zaradi svoje prilagodljivosti in drugih lastnosti vrste postal divji prašič »zajec modernega časa« ter da brez dobrih uporabnih lovskega psov (kar so na Hrvaškem že zdavnaj prepoznali, saj letno organizirajo od 15 do 20 tekmovalj v delu na divjega prašiča v oborah!) marsikje v Sloveniji praktično ni mogoče uspešno loviti na skupnih lovih.

Zato je na tem mestu smiselno ponoviti apel, ki ga je Verčko napisal v citiranem članku, ter v Sloveniji opraviti vse potrebno, da se predpisi, ki ne dovoljujejo tovrstne preizkušnje in šolanja psov, čim prej ustrezno spremenijo. Lahko zaključimo, kot bi rekel Galileo Galilei: »Eppur si muove!« In to z nami ali brez nas.

Rudi Mlinarič

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 4/I, m: 4/I, 8. 7.,
Avgust Gabrič,
Gornji Leskovec 17, 8283 Blanca.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 6.,
Stanislav Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.
O: 5/I, m: 5/I, 10. 8.,
Martin Kraševac,
Šolska ulica 4, 8330 Metlika.

Resasti jazbečarji (SLRJR):

O: 5/I, m: 4/I, 31. 8.,
Aleksander Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 4/I, m: 5/II, 14. 9.,
Boštjan Logar,
Turjak 16, 1311 Turjak.
O: 5/I, m: 3/I, 11. 7.,
Cveto Skok,
Planina 3, 1336 Kostel.

Kdl. istrski. goniči (SLRGK):

O: I/I, m: opravljena, 19.7.,
Klemen Stražinar,
Gorenje Brdo 10, 4223 Poljane.

Slovaški kopov (SLRSK):

O: 5/I, m: 4/I, 25. 9.,
Borut Mužič,
Plešivo 5/b, 5212 Dobrovo.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 9. 9.,
Jožef Raspor,
Dolga Poljana 69, 5271 Vipava.
O: 5/II, m: 5/II, 14. 8.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 5/I, m: 5/I, 14. 8.,
Uroš Vajde,
Komen 144, 6223 Komen.

Kdl. madžarska vižla (SLRMV):

O: 5/JZP-172,
m: 4/JZP-178, 10. 9.,
Vojko Černič,
Počeničnik 38, 2222 Jakobski Dol.

O: 5/PZP-50, JZP-179,
m: 4/ŠPP-III. n.r., 15. 8.,
Anton Markelj,
Brezje 78/a, 4243 Brezje.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jenje rdeči
O: 5/I, m: 5/I, 4. 8.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 4/II, m: 5/I, 18. 5.,
Anton Komidar,
Krvavci Vrh 27, 8333 Semič.

Črni

O: 5/I, m: 5/I, 6. 8.,
Ivan Vidmar,
Predmeja 59, 5270 Ajdovščina.

Nemški ptičarji - žimavci (SLRNŽ):

O: 4/5/JZP-190, VD-286,
m: 4/4/PZP-55, JZP-191, 16. 7.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.
O: 5/4-ŠPP-188-I.n.r.,
m: 4/PZP-46+14, JZP-176, 15.7.,
Ivan Šerčer,
Novi Lazi 16/a,
1338 Kočevska Reka.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 4/ŠPP-208, I. n.r., m: 5/PZP-52, SM-ŠPP-194, UPKS-82, III. n.r., VD-81,5, Solms I, 20. 7.,
Dušan Jurkas,
Ul. Jožeta Šavriča 16,
8257 Dobova.

Špringer španjeli (SLRŠš):

O: 5/I, m: 4/II, 19. 6.,
Ivan Urbanč,
Podbočje 33/a, 8312 Podbočje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/I, m: 4/II, 20. 8.,
Martin Zorko,
Podsreda 44, 3257 Podsreda.

Kinološka zveza Slovenije

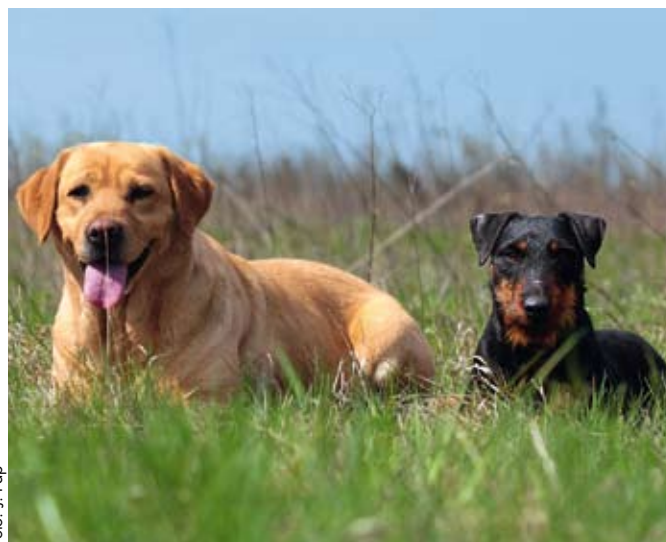

Foto: J. Pop

ali jo zamenjam za registriran in vozen avtomobil. Tel.: 041/692-040.

Prodajam šibrenico – petelinko J.B. Ronge Fils, Liege, kal. 16-16. Puška je odlično ohranjena. Cena 470 €. Tel.: 040/631-439.

Prodajam malo uporabljano repetirno risanico, kal. 9,3 x 62, izdelano v slovenski puškarški delavnici, z visoko razantno boroveljsko cevjo, je brez naprožila, z bogato rezbarijo na kopitu. Puška je izredno natančna, lepo ohranjena in vredna ogleda. Cena po dogovoru. Tel.: 041/349-238 (Primorska – obala).

Prodajam Suhlovo tricevko, kal. 16-16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Nickel 8 x 42 (Suhlova montaža), cena 1.350 €. Tel.: 040/983-919.

Prodajam naslednje lovske puške: polavtomatsko **šibrenico** Mercury (C3), kal. 12 Mag.; **češko bokarico** Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža) z rezervnimi cevmi, kal. 12/12 (70); **šibrenico** – brezpetelinko Merkel Suhel, kal. 16 – 16 in CZ, kal. 16/16. Vse orožje je lepo ohranjeno. Tel.: 051/264-370.

Prodajam strelni daljnogled z Blaserjevo montažo, mod. Kahles Helia CSX 3-12 x 56 SR Multizerro (z balistično kupolo). Cena 1.700 € (lahko tudi brez montaže). Daljnogled je star pet let, kupljen v Sloveniji in v garanciji. Tel.: 040/796-713.

Ugodno prodajam kombinirano puško Savage Mod. 24, kal. 20.22 Mag, polavtomatsko **pištolo** Unique, mod. L, kal. 7,65 mm in **revolver** Arminius, mod. HW, kal. .357 Mag. Tel.: 041/500-200.

Prodajam češko bokarico ZH 324, kal. 16/7 x 57 R, s strelnim daljnogledom; **repetirno risanico**, kal. 5,6 mm; **polavtomatsko pištolo** Beretta M 8000 F, kal. 9 mm parabelum in **revolver** Amadeo Rosi M 518, kal. .22 L.R. Cene po dogovoru. Tel.: 040/812-788.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 6,5 x 57. Tel.: 041/697-848.

Prodajam repetirno risanico, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Hunter 7 x 64 (Suhlova montaža) in špansko **šibrenico**, kal. 16 – 16. Tel.: 040/427-309.

Prodajam kombinirko A. Zoli, kal. 20 Mag./308 Win. s str. daljnogledom (Suhlova montaža) in rdečo piko. Tel.: 051/332-567.

Lovski psi

Prodajam brak-jazbečarko, potomko izredno delovnih prednikov. Stara je eno leto in je zelo ubogljiva in socializirana. Tel.: 041/574-703.

Zaradi bolezni **prodajam** štiri mesece staro **resasto jazbečarko**, potomko vrhunskih delovnih staršev. Tel.: 031/550-144.

Prodajam tri leta starega **beagla** z odlično telesno oceno, opravljenim PNZ in veljavnim vzrejnim dovoljenjem. Cena po dogovoru. Tel.: 031/530-755.

Prodajam enajst mesecev starega **nemškega lovskega terierja**. Odlična zunanost in značaj. Popolnoma obvlada vaje ubogljivosti in prinašanje. Tel.: 041/406-471.

Ugodno prodajam izredno lepega **samčka in samičko pasme resasti jazbečar**, z rodovnikom. Stara sta štiri mesece, potomca odličnih delovnih linij. Tel.: 051/652-682.

Drugo

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst) ter **krmilnice in valilnice za ptice duplarice** (več vrst) in **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno **lovsko kamero** na trgu znamke Lti. Acorn. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik.

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico Crvena Zastava, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Zeiss Jena 6 x 42 (Suhlova montaža) in optično piko ter **šibrenico** Iž, kal. 12/12. Tel.: 041/454-377.

Prodajam nočno optiko DF Pulzer 75, novo, še v garanciji, z adapterjem ø 52. Cena 1.380 €. Tel.: 041/382-602.

Ugodno prodajam novejšo češko **kombinirko**, kal. 12/30-06 Spr., s str. daljnogledom in skrajno **novi kopito s kopskičkom** za Zolijevo kombinirko. Tel.: 041/627-577.

Prodajam šibrenico Crvena Zastava, lal. 16-16, in **kombinirko** Brno, kal. 12/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi, kal. 12/12. Tel.: 051/328-340.

Prodajam odlično ohranjeno **kombinirko** Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss. Cena po dogovoru. Tel.: (04) 574-19-96.

Prodajam bok kombinirko, kal. ZH, 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Ima novo levo kopito (in originalno desno). Tel.: 040/977-181.

Prodajam pištolo Fromer, mod. P 37, kal. 7,65 mm. Tel.: 068/639-329.

Prodajam lovsko kombinirko ZH Brno, model ZH 124, kal. 16/7 x 57 R, z neuporabljenimi menjalnimi cevmi 12/12 in strelnim daljnogledom Bushnell 3-9 x 40. Cena 600 €. Tel.: 031/727-781.

Prodajam z zlatom gravirano **šibrenico – petelinko**, kal. 16-16,

nik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam nerabljeno elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna, z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/406-471.

Broške, gumbi, kravate iz jelenjega rogova – izdelki umetne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Na voljo imam fazane, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam skoraj nov slavnostni lovski krov Mura, št. 52. Tel.: 041/656-610.

Prodajam jelene damjake z drugim rogovjem (220 €/žival) in mladiče (80 €/žival). Tel: 031/827-336, Zlatko.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine, za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Ugodno prodajam past Conibear za lov kun. Velikost 12 x 12 cm. 041/868-739.

Za odstrel prodajam jelena – damjaka 5+ (brez mesa). Cena odstrela po dogovoru. Tel.: (06) 813-94-25.

Prodajam neuporabljeno GPS-sledilno ovratnico za psa (s slovenskimi navodili). Deluje preko GPS- in mobilnega omrežja. Upravljanje prek mobilnega telefona. Tel.: 070/242-155.

OKTOBER						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
			vzide	zaide	vzide	zaide
1. Če	21:07	10:52	7:00	18:43	5:55	19:47
2. Pe	21:55	12:00	7:01	18:41	5:56	19:45
3. So	22:46	13:01	7:02	18:39	5:58	19:43
4. Ne	23:41	13:55	7:03	18:37	5:59	19:41
5. Po	-----	14:42	7:05	18:35	6:00	19:39
6. To	0:38	15:22	7:06	18:34	6:02	19:38
7. Sr	1:37	15:57	7:07	18:32	6:03	19:36
8. Če	2:36	16:28	7:09	18:30	6:04	19:34
9. Pe	3:35	16:57	7:10	18:28	6:06	19:32
10. So	4:34	17:23	7:11	18:26	6:07	19:30
11. Ne	5:32	17:50	7:13	18:24	6:08	19:28
12. Po	6:31	18:16	7:14	18:22	6:10	19:26
13. To	7:29	18:44	7:15	18:20	6:11	19:25
14. Sr	8:29	19:14	7:17	18:19	6:12	19:23
15. Če	9:27	19:47	7:18	18:17	6:13	19:21
16. Pe	10:26	20:25	7:19	18:15	6:15	19:19
17. So	11:22	21:07	7:21	18:13	6:16	19:18
18. Ne	12:17	21:56	7:22	18:11	6:17	19:16
19. Po	13:07	22:51	7:23	18:10	6:19	19:14
20. To	13:54	23:51	7:25	18:08	6:20	19:13
21. Sr	14:37	-----	7:26	18:06	6:21	19:11
22. Če	15:15	0:58	7:28	18:04	6:23	19:10
23. Pe	15:52	2:08	7:29	18:03	6:24	19:08
24. So	16:27	3:21	7:30	18:01	6:25	19:06
25. Ne	16:01	3:37	6:32	16:59	5:27	18:05
26. Po	16:36	4:53	6:33	16:58	5:28	18:03
27. To	17:15	6:10	6:35	16:56	5:29	18:02
28. Sr	17:56	7:26	6:36	16:55	5:30	18:01
29. Če	18:42	8:38	6:37	16:53	5:32	17:59
30. Pe	19:34	9:46	6:39	16:51	5:33	17:58
31. So	20:28	10:45	6:40	16:50	5:34	17:56

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam navadno jelenjad iz obore. Tel.: 041/751-139.

Kupim usnjene naramnice. Tel.: 031/280-255.

Lovska zveza Slovenije

Lovska družina Loka pri Zidanem Mostu
v sodelovanju s
Komisijo za lovsko kinologijo LZS

prireja

Srečanje vodnikov psov krvosledcev Slovenije.

Srečanje bo v **soboto, 24. 10. 2015**, pred lovskim domom LD Loka pri Zidanem Mostu.

V družbo vabimo tudi lovke, ki jih zanima krvosledništvo!

Program srečanja:

- zbor ob 8. uri, pogostitev, skupinski lov,
- kosilo ob 13. uri,
- po kosilu bo analiza iskanj obstreljene divjadi v Sloveniji za leto 2014 (Komisija za lovsko kinologijo LZS),
- povezovanje vodnikov krvosledcev.

Prispevek za organizacijo lova in pogostitev je **20 evrov**.

Prijave in informacije: Jani Krivec, tel: 041/763-789, do 20. 10. 2015.

VK KZS za goniče, LKD Koroške in LD Mislinja

organizirajo

DRŽAVNO TEKMO GONIČEV – CACT 2015.

Tekmovanje bo **24. 10. 2015** z začetkom ob 8. uri pred **lovsko kočjo LD Mislinja**, Završe 49/a, Mislinja.

Prijave je treba poslati do 15. 10. 2015 na e-naslov: jozef.vercko@t-l.si

Informacije: Slavko Žlebnik, tel: 031/889-383 ali Jožef Verčko, tel: (06) 816 68 63.

Vabljeni!

Lovišča s posebnim namenom na Kočevskem

LPN Medved,
LPN Snežnik - Kočevska Reka in
LPN Žitna gora

organiziramo

SKUPINSKE IN POSAMIČNE LOVE V NOVEMBRU IN DECEMBRU 2015.

V želji, da bi seznanili čim več slovenskih lov in lovcev o možnostih lova na Kočevskem, sporočamo, da skladno s tradicijo in po konkurenčnih cenah tudi v letošnjem **novembru in decembru organiziramo skupinske in posamične love** v loviščih LPN na Kočevskem.

Če želite še podrobnejše informacije, nas pokličite in z veseljem bomo odgovorili na vaša vprašanja ter poskušali upoštevati in izpolniti tudi vaše želje in pričakovanja.

Marko VILFAN, vodja LPN na Kočevskem
GSM.: 031/687-718
Tel.: 01/895-14-51
E-pošta: lpn.medved@zgs.si

Vzrejna komisija KZS za šarivce in vodne pse

organizira

VZREJNI PREGLED ZA NEMŠKE PREPELIČARJE in za vse pasme VODNIH PSO.

Pregled bo **14. 11. 2015** z začetkom ob 9. uri pred lovskim domom LD Žalec na Rinki, Gotovlje 177.

Pogoji za nemške prepeličarje: psi morajo biti telesno že ocenjeni in imeti opravljeno vzrejno preizkušnjo, na dan vzrejnega pregleda pa morajo biti stari najmanj 14 mesecev.

Pogoji za vodne pse: psi morajo biti na dan vzrejnega pregleda stari najmanj 14 mesecev, biti morajo že telesno ocenjeni in imeti izvid slikanja glede displazije kolkov. Psi, ki še niso bili telesno ocenjeni, bodo lahko ocenjeni pred vzrejnim pregledom.

Vodniki morajo s seboj prinesiti originalni rodovnik in obojestransko fotokopijo tega dokumenta, za vodne pse pa še originalni izvid in fotokopijo o stopnji displazije kolkov. **Prijave za nemške prepeličarje:** Anton Selinšek, tel.: (02) 80 36 789; **za vodne pse:** Jože Rus, tel.: (01) 36 66 053, e-pošta: joze.rus3@siol.net.

Vabljeni!

Vzrejna komisija za brak-jazbečarje in goniče pri KZS

organizira

VZREJNI PREGLED BRAK-JAZBEČARJEV IN GONIČEV,

ki bo **soboto, 14. 11. 2015**, ob 8. uri pred domom LD Lukovica v Lukovici pri Domžalah.

Na vzrejnem pregledu mora vodnik predložiti: rodovnik psa, obojestransko barvno fotokopijo rodovnika in zdravstveno knjižico psa, iz katere je razvidno, da je pes predpisano cepljen proti steklini.

Pogoj za pridobitev vzrejnega dovoljenja je opravljena telesna ocena psa in opravljen PNZ z najmanj prav dobro oceno.

VK za brak-jazbečarje in goniče
Janez Nahtigal

LOVSKA IN RIBIŠKA OBLAČILA

alfa5

<http://bbysshop.bluemix.si>
<http://bbysshop.alfa5shop.eu>
www.alfa5shop.eu

OB POJAVU NAKUPU PROMOTIVNA CENA 10%

gsm: +38630637797
epošta: sales@alfa5shop.eu

SPLETNA TRGOVINA
ejaqd.eu

lovski dodatki,
ure, piščalke, ...
tel.: 040 624 634

NAHRBTNIK
TERAN
Lovski nahrbtniki s modico

Borut Teran s.p.
Pristavška c. 12, 4290 Trzin, Slovenija
nahrbtnik.teran@gmail.com
+386 51 395 472

AKCIJA - 15 %
SEPTEMBER, OKTOBER

153 € 178,50 € 161,50 €

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV v sodelovanju z LD MARKOVCI organizira
VSESTRANSKO UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO
PTIČARJEV (VUP) - CACT

Preizkušnja bo 24. in 25. oktobra 2015 v loviščih LD Markovci. Zbor udeležencev bo 24. oktobra ob 8.00 uri pri lovskem domu LD Markovci, Občina Markovci. Prijavina za vsakega psa znaša 30 EUR za člane DLP, za ostale pa 60 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za VUP 2015". Vse dodatne informacije dobite pri vodji preizkušnje Marijanu Kelencu, mobilni 041 262 542. Pogoji za prijavo: telesna ocena najmanj dobro, opravljena PZP, JZP ali ŠP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in vodi. Pernato divjad bo priskrbel prireditelj, lisico (min. 3,5 kg) in zajca si priskrbi vodnik sam. Čitljivo izpolnjeno prijavnico (Obr.Pšt.1), ki jo dobite pri Lidiji Šmigoc, tel. 031 616 283 ali elektronski pošti: sivilstvo.smigoc@gmail.com, na kateri mora biti pri krvni sledi obvezno označeno ali je pes pokazalec ali oblajač oz. dela samo na jermenu, fotokopijo obeh strani rodovnika, fotokopijo veljavne lovske izkaznice in potrdilo o plačani prijavnini pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Pruju. Zadnji rok prijave: 14. 10. 2015.

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška) za pavšalno ceno 80 € na lovni dan. Vključen je neomejen odstrel vseh kategorij divjih prašičev, lisic in šakalov.
Damjak (Hrvaška) v pavšalu za 1.300 € brez omejitve trofejne vrednosti.
Hrvaška: 590 € za odstrel jelena z rogovjem trofejne vrednosti 150 CIC, v medalji za 1.300 €.
Merjasec v času bukanja (Romunija): 3 dni lova, vključno z odstrelom merjasca za 1.690 €.
Medved (Hrvaška): 4.990 € za 5-dnevni lov in odstrel medveda v zlati medalji.
Belorepi jelen v Kanadi: 4 dni lova v roku, odstrel 2 jelenov za 3.890 € od/do Montreala. Termin lova naše skupine je 17.-22. november.
Kozorog Španija: 3 dni lova za 990 €. Odstrel reprezentativnega kozoroga že za 2.990 €.
Lov s pogonom na divje prašiče (Romunija): 3 pogoni na dan za 290 € in z neomejenim odstrelom ozimcev. Velika možnost za uplenitev trofejnih merjascev!
Ris: 3 dni lova in odstrel risa v Estoniji za 5.990 €, v Rusiji 4.990 € v 5 dneh lova.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vzrejna komisija za brak-jazbečarje pri KZS
skupaj z LKD Celje in LD Jurklošter

organizira
DRŽAVNO TEKMO BRAK-JAZBEČARJEV.

Tekmovanje bo v soboto, 7. 11. 2015, v lovišču LD Jurklošter. Zbor udeležencev bo ob 8. uri pred lovskim domom v Jurkloštru, Vahov graben 10/b. Prireditelj si pridržuje pravico omejitve števila tekmujočih psov na največ dvanajst. Tekma bo organizirana le, če se bo prijavilo najmanj osem tekmovalcev. Tekma v delu po krvni sledi bo potekala po Pravilniku o delu barvarjev. Prijave sprejema **Janez Nahtigal**, Rudija Papeža 5, 4000 Kranj ali na e-naslov: Janez_Nahtigal@t-2.net. K prijavi je treba predložiti obojestransko kopijo rodovnika. Zadnji rok za prijave je do 25. 10. 2015.

VK za brak-jazbečarje
Janez Nahtigal

Vulkanizerstvo in trgovina
Darko Oblak s.p.
Brege 41, 8273 Leskovec pri Krškem

Tel.: 07 / 49 20 370
GSM: 031 641 538
info@gume-oblak.si

D.O.G. TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760
akcija -20%
www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

STEYR MANNLICHER ZOA Sabatti Beretta VILDIZ ALFA RUGER

MOŽNA PRODAJA TUDI NA OBRROKE!

FLIS 94168 73,00 €

YILDIZ SILAH SANATI -10 %
80 TRAP SPZ M 12/76 Cena: 659,81 €
NOVA CENA: 593,83 €

TRAP SPZ ME 12/76/71 Elek. Cena: 903,81 €
NOVA CENA: 813,43 €

MX TRAP 12/70 Cena: 1.414,10 €
NOVA CENA: 1.272,76 €

KAPA ZA POGONE 17,90 €
KAPA VEZENJE (različni motivi) 7,80 €

-15 %
NOVA CENA: 15,21 €

15 %
NOVA CENA: 6,63 €

MEDO ŠPORT
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO
www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@kriol.si
MEDOŠPORT ČRNOBEL, Ulica na Utrlibah 24, 8340 ČRNOBEL, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@kriol.si

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 187,00 €

SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA, Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

TEHNO OPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Brnčičeva ulica 13,
 1231 Ljubljana-Črnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnooptika@siol.net
 www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff 5 8x42
 Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
 Akcijska cena: **190,00 €**
 Cene veljajo do razprodaje zaloge

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

KROJASTVO ROŽMAN

Slavnostne lovske kroje, srajce (tudi z dolgimi rokavi), telovnike, plašče hubertus in pelerine izdelujemo po meri.

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
 www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

WWW.TRAKTORSKEGUME.SI

FOMMECO

TRAKTORSKE PNEVMATIKE

- KMETIJSTVO
- GRADBENIŠTVO
- GOZDARSTVO

01 759 15 00

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

Mikrodot
 Cena: **180,00 EUR**

RD 30H
 Cena: **95,00 EUR**

RD 25H
 Cena: **85,00 EUR**

Optična plika II. generacije
 Cena: **120,00 EUR**

RD 30
 Cena: **95,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

TERMO ŠKORNJI

IZREDNO TOPLI, LAHKI IN POVSEM NEPREMOČLJIVI ŠKORNJI, KI SEGajo DO KOLEN. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
 tel. 031 389 010, info@beluga.si, www.beluga.si

NAREJENI V EU! DO -50 °C

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVN MATERIAL Z MEHURČKI
- FILC
- TOPLOTNO ISOLACIJSKA FOLIJA

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNEJ SE NISTE IMELI!

BOCK

Dražgoška 2, 4000 Kranj, info@bock.si
 T: 04/202-33-20, F: 04/202-60-00.

PUŠKARSTVO SPLETNA TRGOVINA
www.bock.si

M12 Extreme 308 Win cena: 1455 € 1345 €

KARABINKE po naročilu že za 1000 €

HAENEL SWAROVSKI OPTIK ZEISS STEINER

Poslovni sistem Varnost Maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Celoten asortiman izdelkov Frankonia.
 Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

Varnost Maribor d.d.
 Kraljeviča Marka ul. 5
 2000 Maribor

T: 02 230 30 65
M: 051 375 886

E: orozeje@varnost.si
W: www.varnost.si

POHODNI ČEVLJI PARFORCE - 10 %
 Cena: 89,99 €
 NOVA CENA: 79,92 €

MOŽNA TUDI PRODAJA NA OBRATE!

www.medo-sport.si

DVOGLED ZEISS TERRA 8X42
 CENA: 395,12 €

LASTNOSTI:

- vidno polje na 1000 m = 125 m
- teža: 690 g
- višina: 142 mm
- širina: 120 mm
- dušik
- vodoodporen

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
 e-mail: medosport@bros.si
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bros.si

VRHUNSKA ŠVEDSKA OBLAČILA

● LOV ● RIBOLOV ● PROSTI ČAS

SKANDINAVSKO OBLIKOVANJE
VRHUNSKA KAKOVOST
PREMIŠLJENA FUNKCIONALNOST
20-LETNA TRADICIJA

JAKNA PINEWOOD
HUNTER PRO

HLAČE PINEWOOD
PÜRSCH-AXIS

TELOVNIK PINEWOOD
HUGGER

KOLEKCIJA 2015/2016

ŽE NA PRODAJNIH MESTIH!

Prodajna mesta

Ajdovščina

Trgovina Hubert
Goriška cesta 23B
05 / 366 20 99

Domžale

Trgovina Sašo Novak
Vir 25a
01 / 721 67 97

Ljubljana

Puščarstvo Špendal
Gramozna pot 9
01 / 546 32 12

Metlika

Topdom PE Metlika
Cesta XV. brigade 27
07 / 369 12 40

Polhov Gradec

Spletna trgovina Gozdsko
Hrastenice 12
www.gozdsko.si

Rimske Toplice

Artek center
Cankarjeva ulica 10
03 / 734 60 78

Bovec

Trgovina Šport tekstil
Ledina 5
05 / 389 60 01

Kranj

Šport Danilo
Smledniška 32
04 / 232 50 50

Ljubno ob Savinji

Trgovina Ljubenska
Plac 14
031 / 221 911

Murska Sobota

Trgovina RR sport
Grajška ulica 7
02 / 521 15 90

Polzela

Spletna lovska trgovina
Ob Savinji 52
www.lovskatrgovina.si

Velenje

Trgovina Orbis
Cesta Františka Foita 6
03 / 897 48 10

Bled

Extreme Angler Bled
Grajška cesta
040 / 326 147

Kočevje

Trgovina Kostevc
Trg zbora odposlancev 20
031 / 611 479

Maribor

Puščarstvo Vute
Kremplova ulica 2
05 / 910 84 95

Novo mesto

Trgovina Slogun
Šmarješka cesta 55A
07 / 337 10 55

Portorož

Trgovina Ulov
Obala 114
05 / 677 98 50

Vrhnika

Trgovina Modest
Stara cesta 19
081 / 610 816

Divača

Trgovina Slovvarms
Kraška cesta 67
05 / 620 22 08

Ljubljana

Beluga d.o.o.
Slovenska cesta 8
01 / 25 10 880

Markovci pri Ptuj

Lovska trgovina Zupanič
Markovci 28A
02 / 788 82 40

Oplotnica

Vin-vez
Partizanska cesta 59
02 / 801 99 17

Postojna

Trgovina Avantura
Notranjska 4
05 / 726 40 70

Zastopstvo

Ivan Jerman s. p.
Tel. +386 31 781 413
Tel. +386 41 442 952
info@ivanjerman.si
www.ivanjerman.si

NOVO

Browning BAR MK3 HUNTER FLUTED, .30-06

CENA: 1.494,50 €

BROWNING

Browning X-BOLT COMPOSITE SUPER FEATHER, .308 Win.
CENA: 957,70 €

Browning X-BOLT COMPOSITE MOBRUSH, .30-06
CENA: 976,00 €

Poleg priporočamo:

Browning Legia sprej, 200 ml
CENA: 6,60 €

Browning pribor za čiščenje, univerzalni
CENA: 62,22 €

* Akcija velja za izdelke iz zaloge, ob gotovinskem plačilu od 5.10.2015 do 25.10.2015 oz. do razprodaje zalog.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3

8000 Novo mesto

tel: ++386 (0)7 / 33 21 081

faks: ++386 (0)7 / 33 23 879

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Blaser

- Česka zbrojovka - Docter - Meopta

- Niggeloh - MAK - Sellier & Bellot

- Swarovski Optik - Steyr Mannlicher

- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huğlu